

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Острозька академія»
Навчально-науковий центр заочно-дистанційного навчання
Кафедра фінансів, обліку і аудиту

Кваліфікаційна робота

на здобуття освітнього ступеня магістра

на тему: **«УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ
ПІДПРИЄМСТВА»**

Виконала: студентка 6 курсу, групи МФК-61
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»
освітньо-професійної програми
«Фінанси, банківська справа та страхування»
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Рижик Яніна Валентинівна

Керівник – кандидат економічних наук, доцент
Іванчук Наталія Володимирівна
Рецензент – доктор економічних наук, доцент
Антонюк Олена Ростиславівна

"РОБОТА ДОПУЩЕНА ДО ЗАХИСТУ"

Завідувач кафедри фінансів,
обліку і аудиту

_____ (проф., д.е.н. Мамонтова Н.А.)
(підпис)

Протокол № _____ від « ____ » _____ 2020 р.

Острог – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1	5
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	5
1.1.Економічна сутність ліквідності і платоспроможності підприємства	5
1.2. Методика оцінки ліквідності і платоспроможності підприємства	10
1.3. Політика управління ліквідністю і платоспроможністю підприємства	16
РОЗДІЛ 2	24
ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРАТ «ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА «ДАРНИЦЯ», АТ «ФАРМАК», ПРАТ «ФІТОФАРМ» ЗА 2017–2019 РР	24
2.1. Структурно-динамічний аналіз активів і пасивів підприємств	24
2.2. Оцінка абсолютних показників ліквідності і платоспроможності підприємств..	37
2.3. Оцінка відносних показників ліквідності і платоспроможності підприємств	45
РОЗДІЛ 3	51
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРАТ «ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА «ДАРНИЦЯ», АТ «ФАРМАК», ПРАТ «ФІТОФАРМ»	51
3.1. Визначення оптимального залишку грошових коштів підприємств	51
3.2. Покращення управління дебіторською заборгованістю підприємств	64
3.3. Удосконалення формування запасів підприємств	74
ВИСНОВКИ	83
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	89
ДОДАТКИ	97

ВСТУП

Нині за ринкових умов господарювання головною метою, до якої прагнуть всі підприємства, є отримання максимального прибутку за мінімальних затрат. Проте за останні роки економічна криза погіршила фінансовий стан та діяльність підприємств, що призвело до невиправданих ризиків, непередбачених витрат та збитків. Щоб не зазнати краху та завоювати лідируючі позиції на ринку, підприємства повинні аналізувати результати своєї минулої діяльності та прогнозувати майбутні зміни й шляхи їх вирішення, а також постійно підтримувати і поліпшувати свої фінансові показники. Одними із найважливіших фінансових показників підприємств є показники ліквідності та платоспроможності. В сучасних економічних відносинах особливо гостро постає питання аналізу та дослідження ліквідності й платоспроможності підприємства, пошуку нових підходів до вирішення цієї проблеми.

Актуальність обраної теми полягає в існуванні проблеми нестачі грошових коштів на підприємствах за умов нестабільної економічної ситуації та політичної кризи, внаслідок чого підприємства не можуть повною мірою виконувати свої зобов'язання, що негативно відображається на перспективах його подальшого існування. Управління ліквідністю і платоспроможністю підприємства надасть можливість стабільно фінансувати власну діяльність через забезпеченість фінансовими ресурсами та підтримання надійності фінансових відносин з іншими фізичними та юридичними особами.

Управління ліквідністю і платоспроможністю є досить важливим для функціонування кожного підприємства. Саме тому досить багато вітчизняних та зарубіжних вчених присвячують свої роботи цій темі, серед яких доцільно виділити праці А.Р. Ванєва, В. Вовк, Н.О. Власова, М. І. Лагун, Л.М. Ремньова, С. І. Терещенко, С. М. Халатур та інших.

Мета дослідження полягає у визначенні напрямів удосконалення управління ліквідністю і платоспроможністю підприємств на основі вивчення теоретичних та оцінки практичних аспектів обраної проблематики.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати ряд завдань:

- визначити економічну сутність ліквідності і платоспроможності підприємства;
- розглянути методику оцінки ліквідності і платоспроможності підприємства;
- охарактеризувати політику управління ліквідністю і платоспроможністю;
- здійснити структурно-динамічний аналіз активів і пасивів підприємств;
- оцінити абсолютні показники ліквідності і платоспроможності підприємств;
- проаналізувати відносні показники ліквідності і платоспроможності підприємств;
- визначити оптимальний залишок грошових коштів підприємств;
- запропонувати шляхи покращення управління дебіторською заборгованістю підприємств;
- обґрунтувати способи удосконалення формування запасів підприємств.

Об'єктом дослідження є ліквідність і платоспроможність ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», АТ «Фармак», ПрАТ «Фітофарм», а предметом – управління ліквідністю і платоспроможністю цих підприємств.

У процесі дослідження використовувалися такі загальнонаукові методи: аналізу – при дослідженні методики оцінки ліквідності і платоспроможності підприємства; синтезу – при обґрунтуванні напрямів удосконалення управління ліквідністю і платоспроможністю підприємств; порівняння – при визначення тенденцій зміни абсолютних та відносних показників ліквідності і платоспроможності; історичний – при розгляді підходів до трактування сутності ліквідності і платоспроможності; методи економічного аналізу – при дослідженні динаміки і структури активів та пасивів підприємств, розрахунку фінансових коефіцієнтів; графічний – при узагальненні статистичних даних.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність ліквідності і платоспроможності підприємства

У загальному розумінні "ліквідність і платоспроможність є об'єктивними умовами забезпечення стабільної діяльності та фінансової стійкості підприємств, саме від цих показників залежить саме існування підприємств, адже підприємства припиняють свою діяльність здебільшого внаслідок нестачі грошових коштів, а не через недостатню рентабельність" [1].

Н.О. Власова відзначає, що "поняття платоспроможності та ліквідності тісно взаємопов'язані, але не тотожні, бо кожне з них має власний економічний зміст. Слід звернути увагу, що поняття «ліквідність» співвідноситься як з конкретними видами активів, так і з їх сукупністю в цілому («ліквідність балансу», «ліквідність інвестицій») та з підприємством як суб'єктом фінансових відносин" [2].

Як зазначав Ковальов В.В., "під ліквідністю будь-якого активу розуміють здатність його трансформуватися у грошові засоби, а ступінь ліквідності визначається тривалістю тимчасового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротше період, тим вище ліквідність такого виду активів" [3, с. 216]. Сенс категорії ліквідності активів визначається існуванням активу, що має особливу властивість – абсолютну ліквідність, тобто абсолютну мінову здатність. Такими активами є кошти.

Згідно підходу Дж. К. Ван Хорн, "ліквідність можна характеризувати з двох боків. По-перше, це величина, зворотна у відношенні до часу, необхідного для швидкого продажу активу за певною ціною. По-друге, це сума, яку можна за нього отримати. Вони, безумовно, взаємопов'язані: для отримання високої ціни за товар (актив) потрібно більше часу; для прискорення процесу реалізації необхідно знизити ціну" [4, с. 143].

Завданнями управління ліквідністю є:

- здійснення діагностики рівня (стану) ліквідності, оцінка впливу дії факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на ліквідність підприємства;

- управління активами за термінами погашення;

- управління вартістю ресурсів, які використовуються для забезпечення ліквідності, прогнозування потреби в ліквідних коштах [5].

Зміст економічної категорії розкривається через систему функцій, які вона виконує. Виділяють такі основні функції ліквідності підприємства:

- стабільності – високий рівень ліквідності підприємства забезпечує незалежність і свободу дій суб'єкта господарювання та створює передумови інноваційного розвитку;

- мобільності – незалежність і свобода дій суб'єкта господарювання проявляються у можливості зміни пріоритетних напрямків діяльності та адаптації до змін зовнішнього середовища;

- привабливості – достатній рівень ліквідності підприємства уможливорює додаткове залучення коштів для фінансування його господарської діяльності;

- регулювання – в залежності від відповідності фактичного рівня ліквідності бажаному керівництвом підприємства можуть бути прийняті рішення щодо змін величини та структури активів і зобов'язань підприємства;

- контрольну – полягає у можливості моніторингу фінансових аспектів стану підприємства через показники ліквідності;

- вартісну – проявляється у формуванні справедливої вартості підприємства, тобто чим більша ліквідність підприємства тим більшою є його справедлива вартість [6].

Багато авторів не вбачають великої різниці між поняттями «ліквідність балансу» та «ліквідність підприємства». Ліквідність балансу, в цілому, характеризується, станом активів та їх співвідношенням з поточними зобов'язаннями. Вона визначається деякими авторами як ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань [7-11].

На думку Т. Е. Унковской, "якісна відмінність понять «ліквідність активів» і «ліквідність підприємства» полягає у тому, що остання характеристика синтезує не лише властивості активів, але й умови залучення фінансових ресурсів для їх утворення, у той час як ліквідність активів визначається безвідносно до правої частини балансу підприємства" [12].

Переважно вчені визначають «ліквідність підприємства» як їх "спроможність своєчасно виконувати свої боргові зобов'язання, що залежить від обсягу заборгованості та обсягу ліквідних коштів" [13]. Так, Н.В. Тарасенко під ліквідністю розуміє "спроможність підприємства перетворювати свої активи на гроші без втрати їх ринкової вартості для покриття всіх необхідних платежів в міру настання їх строків на швидкість здійснення цього перетворення" [14].

Н.О. Власова, Т.С. Пічугіна, П.В. Смірнова стверджують, що "сьогодні у практиці західних країн прийнято широке трактування ліквідності, що відображає не тільки поточний стан, але також інформацію про ліквідність, яка може виникнути надалі у зв'язку з майбутніми платежами і рішеннями. Відповідно до цього трактування підприємство називається ліквідним (планово), якщо його платежі за зобов'язаннями в кожен момент планового періоду відповідають термінам, встановленим у договорі" [2].

Існує ряд факторів, які впливають на збільшення ліквідності підприємства, серед яких є:

- одержання довгострокового кредиту;
- інвестування капіталу;
- прибутки;
- амортизаційні відрахування;
- скорочення дебіторської заборгованості;
- повернення наданих позик;
- продаж необоротних активів.

Фактори, що впливають на зменшення ліквідності:

- погашення довгострокових позик;
- грошові виплати;

- податки на дохід від оцінки активів;
- інвестиції в основні засоби;
- погашення короткострокових кредитів;
- використання резервних фондів;
- збитки [15].

Власова Н.О., Пічугіна Т.С., Смірнова П.В., дотримуються таких визначень ліквідності балансу та ліквідності підприємства: "ліквідність балансу – це можливість суб'єкта господарювання обернути активи в готівку і погасити свої платіжні зобов'язання у кожний момент часу, а точніше – це ступінь покриття боргових зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у готівку відповідає строку погашення платіжних зобов'язань"[2], "ліквідність підприємства – це його здатність нести відповідальність різними видами активів, окремо або в цілому, за своїми платіжними зобов'язаннями у будь-який момент часу поточного і планового періодів згідно з укладеними договорами, при цьому вона може бути забезпечена як приростом активів, так і приростом пасивів" [2]. Це визначення ліквідності підприємства дає можливість виокремити його від поняття платоспроможності підприємства.

Загалом вчені визначають платоспроможність підприємства як здатність погашати свої короткострокові фінансові зобов'язання. Так, на думку Крейніної М. М., "платоспроможність – це наявність у підприємства коштів, достатніх для сплати боргів за всіма короткостроковими зобов'язаннями й одночасно безперервного здійснення процесу виробництва та реалізації продукції" [16, с. 14]. Підтримує цей підхід і В. В. Ковальов: "платоспроможність означає наявність у підприємства грошових ресурсів та їхніх еквівалентів, достатніх для розрахунків за кредиторською заборгованістю, яка потребує негайного погашення" [3, с. 217].

Дещо ширше трактують поняття платоспроможності підприємства такі автори, як Н.Н. Ушакова, А.А. Мазаракі, Л.А. Лігоненко. "платоспроможність визначається відповідністю доходів і витрат підприємства, яка у свою чергу забезпечує (або не забезпечує) можливості постійного або періодичного фінансування діяльності та виконання взятих зовнішніх зобов'язань" [17; 18; 19].

На думку Власова Н.О., "характерними рисами платоспроможності є наявність достатньої кількості коштів для виконання своїх зобов'язань і фінансування поточної діяльності. Тобто підприємство платоспроможне не лише, коли має можливості для виконання своїх зовнішніх зобов'язань, але й коли має можливості фінансування своєї поточної діяльності"[2]. Як стверджує Власова, уточнення з приводу фінансування поточної діяльності недоцільно внаслідок того, що виконання поточних зобов'язань є не що інше, як фінансове забезпечення поточної діяльності.

Згідно наведених визначеннях, ми переконуємось, що платоспроможність стосується лише короткострокових фінансових зобов'язань. Тому очевидним постає питання: а за рахунок чого повинна погашатися довгострокова заборгованість, яка обліковується у складі поточних зобов'язань.

І одночасно суперечить підхід, за якого окремі автори зазначають, що "одним із найважливіших критеріїв фінансового стану підприємства є оцінка його платоспроможності, під якою розуміють здатність підприємства вчасно й повністю розраховуватися за своїми довгостроковими зобов'язаннями" [20, с. 216], або відносять "до короткострокових зобов'язань ... довгострокові кредити та позики, що підлягають погашенню в найближчий період" [21, с. 24]. Цей підхід підтримує і Шеремет А. Д., стверджуючи, що "...платоспроможність підприємства визначається як здатність покриття всіх зобов'язань підприємства (короткострокових та довгострокових) усіма активами" [22, с. 165].

Наприклад, Лахтіонова Л. А. трактує поняття "платоспроможності" як "можливість підприємства наявними грошовими ресурсами своєчасно погасити свої строкові зобов'язання" [23, с. 238], Чумаченко М. Г., " наявність у підприємства коштів і еквівалентів, достатніх для розрахунків із кредиторської заборгованості, що потребує негайного погашення " [24, с. 237], Федорович Р. В. та Серединська В. М., "готовність підприємства своєчасно виконувати свої платіжні зобов'язання, тобто підприємство вважається платоспроможним, коли у нього достатньо грошових активів для розрахунку за поточними зобов'язаннями, які вимагають негайного погашення" [25, с. 483].

Розглянувши наведені вище трактування поняття "платоспроможність" подані різними авторами, можна сказати, що багатьох об'єднує однакове розуміння платоспроможності з позиції забезпеченості грошових коштів. Таким чином, платоспроможність – це здатність підприємства в повному обсязі та наявними в нього ресурсами, своєчасно розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями.

Як підсумок можна зазначити, що поняття платоспроможності та ліквідності тісно взаємопов'язані, але не тотожні, бо кожне з них має власний економічний зміст. Як зазначав Ковальов В.В., "під ліквідністю будь-якого активу розуміють здатність його трансформуватися у грошові засоби, а ступінь ліквідності визначається тривалістю тимчасового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена. Чим коротше період, тим вище ліквідність такого виду активів". Сенс категорії ліквідності активів визначається існуванням активу, що має особливу властивість – абсолютну ліквідність, тобто абсолютну мінову здатність. Такими активами є кошти. Багато авторів не вбачають великої різниці між поняттями «ліквідність балансу» та «ліквідність підприємства». Ліквідність балансу, в цілому, характеризується, станом активів та їх співвідношенням з поточними зобов'язаннями. Вона визначається деякими авторами як ступінь покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань. На думку Т. Е. Унковской, "якісна відмінність понять «ліквідність активів» і «ліквідність підприємства» полягає у тому, що остання характеристика синтезує не лише властивості активів, але й умови залучення фінансових ресурсів для їх утворення, у той час як ліквідність активів визначається безвідносно до правої частини балансу підприємства". Переважно вчені визначають платоспроможність підприємства як здатність погашати свої короткострокові фінансові зобов'язання, за рахунок наявності достатньої кількості коштів.

1.2. Методика оцінки ліквідності і платоспроможності підприємства

Для оцінки ліквідності та платоспроможності зазвичай використовують такі два основні прийоми: аналіз ліквідності балансу та оцінку відносних показників ліквідності та платоспроможності (рисунок 1.1).

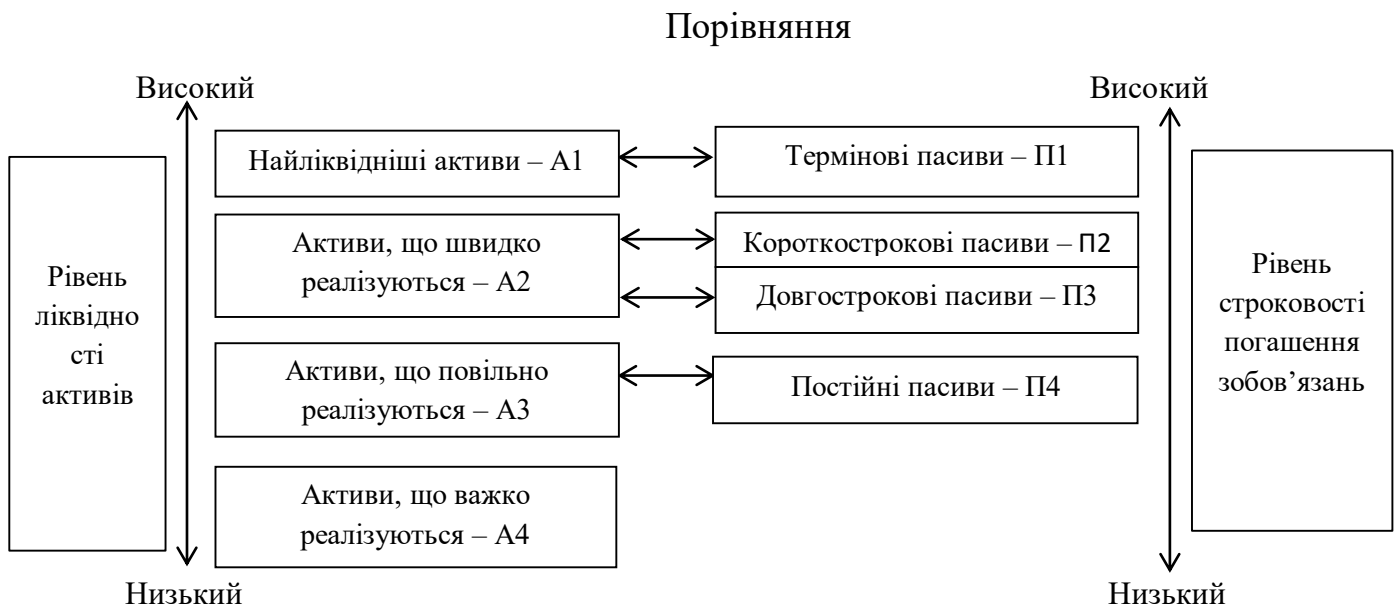

Рис. 1.1. Групування активів і пасивів балансу для аналізу його ліквідності

Джерело: складено автором на основі [24]

На думку І.Ю. Лисун, "ліквідність балансу – це рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань" [1].

Згідно підходу Г. І. Кіндрацької, "аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні статей активу, що згруповані за ознакою ліквідності та розташовані у порядку її спадання, зі статтями пасиву, що згруповані за ознакою строковості і розміщені в порядку збільшення термінів погашення зобов'язань" [26, с. 307].

Залежно від рівня ліквідності активи підприємства поділяються на такі групи:

перша група (A1) – найбільш ліквідні активи, яка інтегрує в собі грошові кошти та їх еквіваленти, а також поточні фінансові інвестиції;

друга група (A2) – швидко реалізовані активи включає: векселі отримані і дебіторську заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги);

третя група (A3) – активи, що повільно реалізуються – виробничі запаси, витрати майбутніх періодів, поточні біологічні активи, інші оборотні активи;

четверта група (A4) – важко реалізовані активи – необоротні активи, крім довгострокових фінансових інвестицій.

Відповідно на чотири групи розподіляють і зобов'язання підприємства:

перша група (П1) – найбільш термінові зобов'язання – кредиторська заборгованість за продукцію (товари, роботи, послуги);

друга група (П2) – короткострокові пасиви – короткострокові кредити банків, векселі видані та поточна кредиторська заборгованість;

третя група (П3) – довгострокові пасиви – довгострокові кредити і зобов'язання;

четверта група (П4) – постійні пасиви (підсумок I розділу пасиву балансу).

Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$.

При цьому якщо виконуються перші три обов'язкові умови ліквідності $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, то виконується і остання нерівність $A4 \leq П4$, яка має балансуєчий характер та підтверджує наявність у суб'єкта господарювання власних оборотних коштів і означає дотримання мінімальної умови фінансової стійкості [27].

Згідно використаного джерела, "невиконання однієї з перших трьох нерівностей свідчить про порушення ліквідності балансу. При цьому нестача коштів по одній групі активів компенсується їх надлишком по іншій групі лише теоретично, оскільки при цьому має місце компенсація за вартісною величиною. Однак у реальній платіжній ситуації менш ліквідні засоби не можуть замінити більш ліквідні. Тому якщо будь-яка з нерівностей має знак, протилежний зафіксованому в оптимальному варіанті, ліквідність балансу більшою або меншою мірою буде відрізнятися від абсолютної" [27].

Співставлення найбільш ліквідних активів та їх швидко реалізованих елементів з найбільш терміновими зобов'язаннями і короткостроковими пасивами дає можливість оцінити поточну ліквідність. Порівняння повільно реалізованих активів з довгостроковими зобов'язаннями відображає перспективну ліквідність [27].

Поточна ліквідність свідчить про платоспроможність підприємства в найближчий до моменту проведення аналізу час [27].

Перспективна ліквідність представляє собою прогноз платоспроможності на основі співставлення потенційних надходжень і платежів [27].

Вивченням співвідношень вищевказаних груп активів і пасивів за декілька періодів можна встановити тенденції у структурі балансу та його ліквідності [27].

На думку В. Вовка, "стосовно відносних показників платоспроможності, то в літературі не існує єдиного підходу щодо їх складу. Одні науковці ототожнюють показники платоспроможності з показниками ліквідності, інші – з показниками фінансової стійкості підприємства. Незважаючи на це, розглянута економічна суть понять «ліквідність» та «платоспроможність» дозволяє виокремити єдиний підхід у формуванні набору цих показників" [28].

Для якісної оцінки ліквідності й платоспроможності підприємства, крім аналізу ліквідності балансу, необхідний розрахунок таких відносних показників оцінювання ліквідності підприємства.

Таблиця 1.1

Методика розрахунку відносних показників ліквідності за даними фінансової звітності підприємства*

Найменування показника	Методика розрахунку	Механізм розрахунку	Оцінка показника	
			за нормативним значенням	за динамікою
Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Ка. л.)	$\Phi.\text{№}1(p.160+p.165)/\Phi.\text{№}1(p.615+\dots+p.700+p.600+p.605+p.610)$	високоліквідні активи/(негайні пасиви+ короткострокові пасиви)	0,2-0,35	збільшення
Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кш. л.)	$\Phi.\text{№}1(p.160+p.165+p.120+p.125+\dots+p.155)/\Phi.\text{№}1(p.615+\dots+p.700+p.600+p.605+p.610)$	(високоліквідні активи+ активи, що швидко реалізуються)/(негайні пасиви+ короткострокові пасиви)	0,7-0,8	збільшення
Коефіцієнт загальної ліквідності (Кз. л.)	$\Phi.\text{№}1(p.160+p.165+p.120+p.125+\dots+p.155+p.100+p.110+p.170+p.190+p.200)/\Phi.\text{№}1(p.615+\dots+p.700+p.600+p.605+p.610)$	(високоліквідні активи+ активи, що швидко реалізуються+ активи, що повільно реалізуються)/(негайні пасиви+ короткострокові пасиви)	1-2	збільшення

Продовження табл. 1.1

Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів (Кл. м.)	Ф. №1 р.100/Ф. №1 р.695	Запаси/поточні зобов'язання і забезпечення	0,5-0,7	збільшення
--	-------------------------	--	---------	------------

*Джерело: складено автором на основі [24]

Коефіцієнт абсолютної ліквідності (Ка. л.), характеризує платоспроможність підприємства на дату балансу. Він є найбільш жорстким критерієм ліквідності, який визначається відношенням найбільш ліквідних активів до поточних зобов'язань. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина короткострокової заборгованості може бути у випадку необхідності погашена негайно за рахунок найбільш ліквідних активів. Теоретично достатнім вважається, якщо коефіцієнт абсолютної ліквідності знаходиться в межах 0,2 – 0,35.

Коефіцієнт швидкої ліквідності (Кш. л.), характеризує перспективну платоспроможність підприємства через період часу рівний тривалості обороту його дебіторської заборгованості за умови її своєчасного погашення і розраховується за більш вузьким колом оборотних активів, коли з їх загальної величини віднімають найменш ліквідну їх частину – запаси.

Коефіцієнт загальної ліквідності (Кз. л.), характеризує перспективну платоспроможність підприємства через проміжок часу рівний тривалості обороту всіх його оборотних активів.

Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів (Кл. м.), характеризує достатність запасів підприємства для погашення короткострокових боргів у випадку необхідності їх розпродажу.

Як зазначає Б. М. Литвин, " ці показники представляють інтерес не лише для підприємства, але і для зовнішніх суб'єктів аналізу: коефіцієнт абсолютної ліквідності — для постачальників матеріальних ресурсів; коефіцієнт швидкої ліквідності — для банків; коефіцієнт загальної ліквідності — для інвесторів" [29].

Згідно підходу Марії Котляр, "для правильних висновків про рівень ліквідності підприємства необхідно брати до уваги такі фактори: характер діяльності

підприємства, стан запасів, умови розрахунків з дебіторами, стан дебіторської заборгованості" [30].

До недоліків згаданих вище коефіцієнтів можна віднести те, що усі коефіцієнти є статичними, тобто часто вони не дають реальної картини стану ліквідності й платоспроможності та відсутність в Україні нормативних величини зазначених коефіцієнтів.

Ефективність процесу оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства значною мірою залежить від інформаційного забезпечення. На думку Бланка І. А., "інформаційне забезпечення – це процес безперервного цілеспрямованого підбору відповідних інформативних показників, необхідних для здійснення аналізу, планування, прогнозування і підготовки ефективних управлінських рішень за тими чи іншими аспектами діяльності підприємства" [31]. Основною інформативною базою для оцінки ліквідності та платоспроможності підприємства є бухгалтерська і фінансова звітність, дані управлінського обліку, результати фінансового планування, а також інформація із зовнішніх джерел.

Найбільш поширеною інформацією, яка доступна всім користувачам, є: ф. № 1 «Баланс»; ф. № 2 «Звіт про фінансові результати»; ф. № 3 «Звіт про рух грошових коштів»; ф. № 4 «Звіт про власний капітал» [32].

Таким чином, згідно думки І. Ю. Лисун, "ліквідність балансу – це рівень покриття зобов'язань підприємства його активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну погашення зобов'язань". Згідно підходу Кіндрацької Г. І., "аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні статей активу, що згруповані за ознакою ліквідності та розташовані у порядку її спадання, зі статтями пасиву, що згруповані за ознакою строковості і розміщені в порядку збільшення термінів погашення зобов'язань". Залежно від рівня ліквідності активи організації поділяються на такі групи: перша група (А1) – найбільш ліквідні активи; друга група (А2) – швидко реалізовані активи; третя група (А3) – активи, що повільно реалізуються; четверта група (А4) – важко реалізовані активи. Відповідно на чотири групи розподіляють і зобов'язання підприємства: перша група (П1) – найбільш термінові зобов'язання; друга група (П2) – короткострокові пасиви; третя група (П3)

– довгострокові пасиви; четверта група (П4) – постійні пасиви. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо: $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, $A4 \leq П4$. При цьому якщо виконуються перші три обов'язкові умови ліквідності $A1 \geq П1$, $A2 \geq П2$, $A3 \geq П3$, то виконується і остання нерівність $A4 \leq П4$, яка має балансуєчий характер та підтверджує наявність у суб'єкта господарювання власних оборотних коштів і означає дотримання мінімальної умови фінансової стійкості. Невиконання однієї з перших трьох нерівностей свідчить про порушення ліквідності балансу. Для якісної оцінки платоспроможності й ліквідності підприємства, крім аналізу ліквідності балансу, необхідний розрахунок таких відносних показників оцінювання ліквідності підприємства: коефіцієнт абсолютної ліквідності (Ка. л.), коефіцієнт швидкої ліквідності (Кш. л.), коефіцієнт загальної ліквідності (Кз. л.), коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів (Кл. м.).

1.3. Політика управління ліквідністю і платоспроможністю підприємства

Сучасні економічні умови господарювання вимагають від керівництва підприємств нових підходів до управління платоспроможністю, враховуючи швидкі зміни зовнішнього середовища, можливості негативного її впливу на результати фінансово-господарської діяльності та необхідності розробки відповідних захисних заходів. При цьому потрібно застосовувати системний підхід та у комплексі формувати цілісну політику управління платоспроможністю як невід'ємну складову фінансового менеджменту підприємства, пов'язану з іншими його елементами.

Управління платоспроможністю у сучасних умовах являє собою певну систему, яка охоплює практично всі елементи фінансового менеджменту.

Згідно підходу И.Т. Балабанова, "формування політики управління платоспроможністю має ґрунтуватися на таких базових принципах фінансового менеджменту, як системність, плановість, цільова спрямованість, стратегічна орієнтованість, варіативність" [33, с. 208].

Як зазначає В.В. Нагайчук, "згідно з принципом плановості та системності, потрібно комплексно поєднувати всі напрями, прийоми та методи фінансового

менеджменту з метою підтримки фінансової рівноваги підприємства як у короткостроковому періоді (за рахунок збалансованого управління його грошовими потоками та підтримки достатньої ліквідності його оборотних коштів), так і в довгостроковому періоді (за рахунок формування ефективної політики фінансування господарської та інвестиційної діяльності й оптимізації структури капіталу), що є головною умовою постійної платоспроможності" [34].

На думку В.В. Нагайчука, "ураховуючи принцип цільової спрямованості, завдання оптимізації грошового обігу на підприємстві може стати пріоритетним у випадку, коли у поточній фінансово-господарській діяльності намітилися проблеми з технічною платоспроможністю і потрібно вживати серйозні заходи щодо прискорення оборотності коштів та підвищення ліквідності його активів. Разом з тим виходячи з принципу стратегічної орієнтованості тактичні задачі підтримки платоспроможності підприємства повинні вирішуватися з урахуванням стратегії його довгострокового розвитку, що передбачає упереджуюче управління грошовими потоками з метою забезпечення такої структури активів, яка б позитивно впливала на його інвестиційний розвиток" [34].

Згідно підходу І.А. Бланка, "за принципом варіативності необхідно прогнозувати різноманітні варіанти розміщення грошових коштів із метою пошуку таких альтернатив, які дозволяють оптимально поєднати задачі забезпечення ліквідності та платоспроможності з досягненням належної прибутковості активів при допустимому рівні ризику" [31, с. 534].

Як переконаний В. В. Шаповалюк, "політика управління платоспроможністю на підприємстві повинна включати такі заходи:

- орієнтація на більше число дебіторів для мінімізації ризику несплати одним або декількома великими дебіторами;
- встановлення ліміту на максимальну суму кредиту, а також термінів, на які кредити будуть надані;
- внесення в договір пункту про санкції за порушення умов співпраці;
- слідкування за співвідношенням дебіторської і кредиторської заборгованості;

- надання знижок дебіторам за умови дострокового погашення позики;
- страхування ризиків;
- оцінка ділової репутації і платоспроможності дебіторів;
- створення резерву сумнівних боргів;
- створення спеціального підрозділу для регулювання дебіторської заборгованості, або скористатись послугами аутсорсингових компаній" [35].

Варто зазначити, що перспективна платоспроможність характеризується достатньою часткою власного капіталу у складі джерел фінансування для гарантування постійної можливості підприємства погашати свої зобов'язання, це потрібно враховувати при формуванні політики управління. Достатній рівень частки власного капіталу залежить від обраного менеджментом стандарту фінансування – традиційного або функціонального [34].

М. А. Болюх, вважає, що "при традиційному підході перспективна платоспроможність підприємства визначається такими правилами:

- правило мінімальної фінансової рівноваги, яка заснована на наявності обов'язкової позитивної ліквідності, тобто необхідне формування певного резерву платоспроможності на покриття ризику виникнення невідповідності в обсягах, періодах та швидкості оборотності короткострокових елементів активу і пасиву балансу. Таким резервом є робочий капітал – перевищення поточних активів над поточними зобов'язаннями;

- правило максимальної заборгованості – довго- і середньострокові зобов'язання не повинні перевершувати половини постійного капіталу, який включає власний капітал і прирівняні до нього довгострокові джерела засобів" [36, с. 540].

Дж. К. Ван Хорн, дотримується думки, що "функціональний підхід передбачає дотримання наступних вимог:

- скориговане правило фінансової рівноваги: власний і прирівняний до нього капітал повинні повністю покривати стабільно розміщені активи (необоротні активи), тобто резерв ліквідності оцінюється за величиною власних оборотних коштів;

- короткострокове фінансування базується на тому, що сума потреби в оборотних активах (у розмірі джерел власних оборотних коштів) міняється протягом звітного періоду, і ці зміни можуть привести до однієї з альтернатив: або до зайвого забезпечення оборотними активами, унаслідок чого тимчасово з'являються вільні джерела власних оборотних коштів або незадоволення потреби в оборотних активах, унаслідок чого доводиться використовувати позикові засоби" [4, с. 320].

В.В. Нагайчук переконаний, що "за функціональним підходом питома вага короткострокових зобов'язань у складі джерел фінансування не може перевищувати частку ліквідних активів (грошові кошти і фінансові інвестиції, поточна дебіторська заборгованість і запаси, призначені до продажу). Решта вартості активів повинна бути профінансована за рахунок власного капіталу або довгострокових зобов'язань. З урахуванням цього, необхідна (достатня) частка власного капіталу у складі джерел фінансування є вже індивідуальною для кожного підприємства і на кожен звітну дату" [34].

З позиції забезпечення перспективної платоспроможності згідно підходу Д. Е. Динсона, "найбільш сприятлива для підприємства ситуація складається, якщо приріст нерозподіленого прибутку, амортизаційних відрахувань, інших власних джерел фінансування дорівнює приросту необоротних активів і необхідних запасів. Приріст решти елементів активів може бути забезпечений збільшенням поточних зобов'язань підприємства" [37, с. 222].

Доведення до необхідних розмірів власних оборотних коштів та капіталу є головним завданням в управлінні перспективною платоспроможністю.

Як зазначав В.В. Нагайчук, "оцінка платоспроможності підприємства має зосереджуватися насамперед на вивченні й аналізі причин фінансових утруднень підприємства. Як правило, причинами неплатоспроможності є:

- невиконання плану з випуску й реалізації продукції;
- порушення структури й асортименту продукції, зниження її якості;
- збільшення собівартості продукції;
- недотримання режиму економії;

- недовиконання плану прибутків і, як результат, – дефіцит власних джерел самофінансування;
- в умовах конкуренції втрата каналів реалізації та постійних покупців, замовників;
- неплатоспроможність самих покупців і замовників;
- низька оборотність оборотного капіталу;
- відволікання коштів у наднормативні запаси сировини, матеріалів, готової продукції;

інфляційні процеси й податкова політика, зокрема високий відсоток оподатковування" [34].

Врахування особливостей активів та пасивів як об'єктів фінансового управління є обов'язковим моментом, працюючи над політикою управління ліквідністю підприємства. Так від ступеню ліквідності в великій мірі залежить стратегія управління необоротними активами. У такому випадку ліквідні активи – необоротні активи, які при потребі можна реалізувати за ціною, що буде не нижчою за ціну придбання за мінусом амортизації [34].

В. В. Ковалев вважає, що "управління ліквідністю оборотних активів нерозривно пов'язане з управлінням поточними пасивами, оскільки від їхньої узгодженості залежить формування та можливість нарощення чистого оборотного (робочого) капіталу. При цьому важливе значення має обрана стратегія фінансування оборотних активів. У теорії фінансового менеджменту виділяють чотири моделі її реалізації: ідеальну, агресивну, консервативну та компромісну" [3, с. 160].

Ідеальна модель за Нагайчуком полягає в тому, що "довгострокові пасиви встановлюються на рівні необоротних активів, а короткострокові зобов'язання – оборотних активів. У цих умовах у підприємства відсутні як власні оборотні кошти, так і робочий капітал. У реальному житті ідеальна модель практично не застосовується через те, що вона є досить ризиковою, оскільки не передбачає формування резерву платоспроможності"[34].

За Л. М. Ремньовой, "агресивна модель фінансування оборотних активів полягає в тому, що довгострокові пасиви є джерелом покриття необоротних активів та постійної частини оборотних, тобто їх мінімуму, який необхідний для здійснення господарської діяльності, визначеного на основі нормування без урахування страхових запасів. У цьому разі змінна частина оборотних активів у повному обсязі забезпечує погашення короткострокових зобов'язань. Робочий капітал дорівнює постійній частині оборотних активів" [10, с. 96].

В. В. Нагайчук переконаний, що "з позиції ліквідності та поточної платоспроможності дана стратегія також є ризикованою, оскільки обмежуватися лише мінімумом поточних активів досить складно. Таку стратегію фінансування оборотних активів може дозволити собі підприємство, яке не має проблем з отриманням короткострокових кредитів або комерційних кредитів постачальників. Окрім того, агресивна політика здатна знизити ризик неплатоспроможності, але не може забезпечити високої рентабельності активів" [34].

Згідно підходу В. В. Нагайчука, "консервативна модель фінансування оборотних активів передбачає, що змінна частина поточних активів також покривається довгостроковими пасивами. Як правило, дана модель застосовується на початкових стадіях діяльності підприємства за умови достатньої величини капіталу власників підприємства і доступності довгострокових кредитів для інвестиційного фінансування. У цьому разі через відсутність короткострокової заборгованості у підприємства високий рівень платоспроможності" [34].

Згідно підходу М. Н. Крейниной, "компромісна модель фінансування оборотних активів найбільш реальна. Сутність її полягає в тому, що необоротні активи, постійна частина оборотних активів і приблизно 0,5 змінної частини поточних активів покриваються довгостроковими пасивами. При цьому робочий капітал визначається як різниця між довгостроковими пасивами і необоротними активами. Зауважимо, що при її використанні в окремі періоди господарської діяльності підприємство може мати надмірні обсяги оборотних активів, що негативно впливає на розмір прибутку" [38, с. 224].

В. В. Нагайчук вважає, що "вибираючи стратегію фінансування оборотних активів, необхідно орієнтуватися на бажане співвідношення між рівнем рентабельності та рівнем ризику втрати платоспроможності підприємства, яке оцінюється необхідною величиною робочого капіталу. Характер заходів, що вживатимуться з метою досягнення цільового рівня платоспроможності, залежить від того, який з показників фінансового стану підприємства має незадовільні значення" [34].

За В.В. Кулішовим, "факторами, що підвищують коефіцієнт швидкої ліквідності, є:

- максимальне обмеження вкладень капіталу у важколіквідні та недопущення вкладень у неліквідні поточні активи;
- наявність «чистих» поточних активів (у вигляді грошових коштів, цінних паперів, які можуть бути перетворені на гроші негайно) у розмірі, достатньому для покриття фінансових зобов'язань, строки сплати за якими настали або настануть у найближчий час;
- залучення у господарський обіг позикових коштів на максимально тривалий час" [39, с. 216].

Нагайчук В. В., переконаний, що "для підвищення коефіцієнта покриття необхідно поповнювати реальний власний капітал і стримувати зростання необоротних активів і довгострокової дебіторської заборгованості. При цьому в процесі управління платоспроможністю необхідно уникати збільшення даного показника за рахунок уповільнення оборотності коштів, вкладених у запаси, а також зростання дебіторської заборгованості" [34].

Н. П. Любушин вважає, що "для підвищення показника термінової платоспроможності необхідно сприяти зростанню забезпеченості запасів власними оборотними коштами, для чого варто збільшувати власні оборотні кошти та знижувати рівень запасів" [9, с. 256].

Основним завданням підприємства в умовах ринкових відносин за В. В. Нагайчуком є "підвищення ефективності його функціонування за рахунок раціонального управління грошовими потоками, яке дозволить забезпечити

фінансову рівновагу та ритмічність діяльності підприємства, прискорити обіг капіталу, знизити ризик неплатоспроможності та отримати прибуток" [40, с. 245].

Як підсумок можна зазначити, що управління платоспроможністю у сучасних умовах являє собою певну систему, яка охоплює практично всі елементи фінансового менеджменту. Згідно підходу И.Т. Балабанова, "формування політики управління платоспроможністю має ґрунтуватися на таких базових принципах фінансового менеджменту, як системність, плановість, цільова спрямованість, стратегічна орієнтованість, варіативність". Варто зазначити, що перспективна платоспроможність характеризується достатньою часткою власного капіталу у складі джерел фінансування для гарантування постійної можливості підприємства погашати свої зобов'язання, це потрібно враховувати при формуванні політики управління. Достатній рівень частки власного капіталу підприємства залежить від обраного менеджментом стандарту фінансування – традиційного або функціонального. Врахування особливостей активів та пасивів як об'єктів фінансового управління є обов'язковим моментом, працюючи над політикою управління ліквідністю підприємства. Так від ступеню ліквідності в великій мірі залежить стратегія управління необоротними активами. У такому випадку ліквідні активи – необоротні активи, які при потребі можна реалізувати за ціною, що буде не нижчою за ціну придбання за мінусом амортизації. В свою чергу В. В. Ковалев вважає, що "управління ліквідністю оборотних активів нерозривно пов'язане з управлінням поточними пасивами, оскільки від їхньої узгодженості залежить формування та можливість нарощення чистого оборотного (робочого) капіталу. При цьому важливе значення має обрана стратегія фінансування оборотних активів. У теорії фінансового менеджменту виділяють чотири моделі її реалізації: ідеальну, агресивну, консервативну та компромісну".

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРАТ «ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА «ДАРНИЦЯ», АТ «ФАРМАК», ПРАТ «ФІТОФАРМ» ЗА 2017–2019 РР

2.1. Структурно-динамічний аналіз активів і пасивів підприємств

У нормативних методиках аналізу фінансового стану підприємств першочергово розглядаються питання оцінювання їх майнового стану, оскільки висновки щодо позитивних і негативних ознак і тенденції у складі, структурі та динаміці майна і джерел формування капіталу впливають на інші характеристики фінансового стану, зокрема ліквідність та платоспроможність.

Аналіз фінансового стану доцільно почати з аналізу джерел формування фінансових ресурсів підприємства. Джерелом інформації є форма №1 „Баланс”.

Структура і динаміка власного капіталу підприємства характеризує його фінансовий стан. Власний капітал є одним із найістотніших і найважливіших фінансових показників, оскільки виконує такі функції: кредитоспроможності, довгострокового фінансування, самостійності, фінансування ризику, тощо.

Стан і тенденції власного капіталу характеризують ліквідність і фінансову стійкість підприємства, що потребує ретельного аналізу змін у структурі власного капіталу, оцінити прогресивності його руху.

Отож, здійснимо аналіз складу і структури джерел формування фінансових ресурсів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» протягом 2017-2019 років (додаток А).

Як видно з наведених даних, протягом 2017-2019 років загальна сума джерел формування фінансових ресурсів мала тенденцію до збільшення, проте у 2019 році вона зменшилась на 15 % порівняно з попереднім періодом. На це значно вплинула сплата підприємством відстрочених податкових зобов'язань, сума яких у 2018 становила 9035 тис. грн., зменшення інших поточних зобов'язань у 2019 році, що у відсотковому вираженні становило 28,9 % та здійснених коригувань вартості

капіталу у дооцінках на кінець звітнього періоду на суму 79 875 тис. грн., у зв'язку з отриманням інформації, стосовно облікових політик та облікових оцінок асоційованої компанії в частині проведеної дооцінки основних засобів. В результаті коригувань капітал у дооцінках станом на 31.12.2019 року становить 0 грн. Разом з цим спостерігається тенденція до збільшення суми нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), у 2019 році даний показник збільшився на 38,6 % порівняно з 2018 р. Позитивне значення є хорошим явищем, яке свідчить про зростання власного капіталу суб'єкта господарювання. Таку тенденцію протягом аналізованого періоду також мають такі показники, як інші довгострокові зобов'язання, які збільшились на 61,3 % у 2019 році порівняно з попереднім періодом, поточна кредиторська заборгованість, збільшилась на 28,2 % у 2019 році, хоча в минулому році спостерігалась тенденція до зменшення даного показника. Поточні забезпечення протягом 2017-2019 років зростали і у 2019 році збільшились на 32 % порівняно з попереднім періодом. Також ми можемо спостерігати вилучення капіталу у 2019 році, це пояснюється тим що було здійснено пропорційний викупу іменних простих акцій Компанії у акціонерів Компанії, згідно прийнятого рішення загальними зборами акціонерів. Загальна вартість викуплених акцій складає 1 705 864 тис. грн., що відображено в статті «Вилучений капітал» станом на 31.12.2019.

Варто звернути також увагу на те, що відбувається в структурі джерел формування фінансових ресурсів.

Найбільшу частку у структурі пасиву балансу займає нерозподілений прибуток який у 2017 році становив 36,1 %, а у 2019 році збільшився до 63,4 %. Другим показником за величиною частки у структурі є додатковий капітал, який протягом аналізованого періоду зменшився з 32,9 % у 2017 році до 29,3 % у 2019 році, хоча саме у 2019 році частка інших довгострокових зобов'язання перевищує частку даного показника і становить 40,7 %. Що стосується частки інших показників, то вони мають неоднозначну тенденцію, хоча у 2019 році вони збільшились порівняно з 2018 роком. Винятком є інші поточні зобов'язання, частка яких зменшилась до 2,03 % у 2019 році.

Загалом здійснивши аналіз структури пасиву балансу підприємства можна зробити висновок що, частка власного капіталу має неоднозначну тенденцію, крім нерозподіленого прибутку, який стабільно збільшується, а переважання довгострокових джерел у структурі позикових коштів є позитивним фактом, який характеризує покращення структури балансу і зменшення ризику втрати фінансової стійкості.

Аналіз структури та динаміки джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів виконується за даними балансу підприємства з використанням методів вертикального та горизонтального аналізу.

Вертикальний аналіз дозволяє визначити питому вагу кожної статті пасиву та активу в підсумку балансу на певний момент часу, тобто дослідити структуру джерел формування фінансових ресурсів та майна підприємства в статистиці.

Горизонтальний аналіз уможливорює вивчення динаміки джерел формування та напрямів використання фінансових ресурсів підприємства шляхом встановлення абсолютних та відносних відхилень за статтями пасиву та активу балансу.

Отже, здійснимо горизонтальний аналіз майна ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 роки, що дасть змогу порівняти кожен позицію звітності з попереднім періодом (додаток Б).

Згідно з даними таблиці активи ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» протягом 2017-2018 рр. зросли на 1000928 тис. грн., проте у 2019 р. порівняно з 2018 р. зменшились на 630665 тис. грн, або у відсотковому вираженні на 15 %, що оцінюється негативно оскільки, зменшилися можливості підприємства для виробництва продукції. Це відбулося за рахунок таких чинників як, відсутності інвестиційної нерухомості у 2019 році, сума даного показника дорівнювала нулю у зв'язку з тим, що будівлю складу, яка обліковувалась у складі інвестиційної нерухомості, було продано, отже інвестиційна нерухомість станом на 31 грудня 2019 року не обліковувалась, поточних фінансових інвестицій та сплати довгострокової дебіторської заборгованості. Головну роль також відіграло зменшення довгострокових фінансових інвестицій у 2019 році на 74 % порівняно з попереднім періодом. Негативно оцінюється збільшення протягом аналізованого

періоду сум дебіторської заборгованості, оскільки таким чином збільшується обсяг коштів, що вилучається із обороту підприємства, даний показник становив 1547495 тис. грн. у 2019 році.

Протягом усього періоду відбувалось збільшення нематеріальних активів підприємства, які у 2017 році становили 70383 тис. грн., а у 2019 зросли до 74493 , грошей та їх еквівалентів, які збільшились на 21,4 % у 2019 році.

Важливу роль займають основні засоби, оскільки вони визначають потенційні можливості виробництва підприємства, його потужність і які протягом 2017-2019 років мали тенденцію до збільшення, і у 2019 році становили 630408 тис. грн., а це на 3,7 % більше ніж у 2018 році. Загалом динаміку активу балансу можна вважати позитивною.

Також проведемо вертикальний аналіз з метою визначення питомої ваги окремих статей звітності, що наведений в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Динаміка структури активу балансу ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»
протягом 2017-2019 років*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст структури, %	
	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	2018/2017	2019/2018
I. Необоротні активи								
Нематеріальні активи	70383	2,28	62303	1,53	74493	2,16	-0,76	0,63
Основні засоби	564657	18,33	608214	14,90	630408	18,27	-3,43	3,37
Інвестиційна нерухомість	4080	0,13	4014	0,10	0	0,00	-0,03	-0,10
Довгострокові фінансові інвестиції	302590	9,82	1350902	33,10	357498	10,36	23,27	-22,74
Довгострокова дебіторська заборгованість	30	0,00	8	0,00	0	0,00	0,00	0,00
Відстрочені податкові активи	0	0,00	0	0,00	1336	0,04	0,00	0,04
II. Оборотні активи								
Запаси	538043	17,46	532345	13,04	581168	16,84	-4,42	3,80
Дебіторська заборгованість	801183	26,00	1199785	29,39	1547495	44,84	3,39	15,45
Поточні фінансові інвестиції	690649	22,42	111517	2,73	0	0,00	-19,69	-2,73
Гроші та їх еквіваленти	106974	3,47	212429	5,20	257797	7,47	1,73	2,27
Інші оборотні активи	2314	0,08	314	0,01	971	0,03	-0,07	0,02
Баланс	3080903	100,00	4081831	100,00	3451166	100,00	0,00	0,00

* Джерело: розраховано автором на основі [41-43].

Як видно з наведених даних на оборотні активи припадала найбільша питома вага в структурі сукупних активів, що свідчить про формування достатньо мобільної структури активів, що сприяє прискоренню оборотності активів підприємства.

Найбільший внесок у формування оборотних активів внесли такі показники: дебіторська заборгованість, частка якої збільшилась з 26 % у 2017 році до 45 % у 2019 році, що є негативною зміною і може бути викликано проблемами, пов'язаними з оплатою продукції (робіт, послуг) підприємства або активним наданням комерційного кредиту покупцям, тобто відволіканням частини поточних активів і імобілізацією частини оборотних коштів з виробничого процесу, запаси, частка яких зменшилась з 17,5 % у 2017 році до 16,8 у 2019 році. Що стосується грошей та їх еквівалентів, то їх частка збільшилась з 3,5 % у 2017 році до 7,5 % у 2019 році. Загалом структура оборотних активів з високою часткою заборгованості і низьким рівнем грошових коштів може свідчити про проблеми, пов'язані з оплатою послуг та продукції підприємства, а також про переважно негрошовий характер розрахунків.

Що стосується структури необоротних активів то тут найбільшу частку займають основні засоби, яка становила 18,3 % у 2019 році, а це на 3,4 більше ніж в попередньому році. Другим показником за величиною частки у структурі необоротних активів є довгострокові фінансові інвестиції, яка протягом 2017-2018 років збільшилась з 9,8 % до 33,1 % проте у 2019 році ця частка зменшилась на 22,7 і становила 10,4 %.

Здійснимо аналіз складу і структури джерел формування фінансових ресурсів АТ «Фармак» протягом 2017-2019 років (додаток В).

Як видно з наведених даних, протягом 2017-2019 років загальна сума джерел формування фінансових ресурсів мала тенденцію до збільшення. Головну роль у збільшенні пасивів відіграло збільшення суми нерозподіленого прибутку (непокритого збитку) у 2019 році, що у відсотковому вираженні становило 21,4 %. Позитивне значення показника є хорошим явищем, яке свідчить про зростання власного капіталу суб'єкта господарювання. Також тенденцію до збільшення мають пенсійні зобов'язання, які протягом аналізованого періоду зросли з 91777 тис. грн. у

2017 до 145493 тис. грн. у 2019 році та інші поточні зобов'язання, які збільшились на 27879 тис. грн. або на 133,4 % у 2019 році порівняно з попереднім періодом.

Разом з цим спостерігається зменшення поточних зобов'язань і забезпечень, а саме, зменшення поточної кредиторської заборгованості на 25153 тис. грн, що у відсотковому значенні становить 3,2 % у 2019 році порівняно з 2018 р., поточних забезпечень на 5298 тис. грн. або на 16,3 %, доходів майбутніх періодів на 2109 тис. грн., та повернення короткострокових кредитів банків у 2019 році, що оцінюється позитивно.

Варто також звернути увагу на те, що відбувається в структурі джерел формування фінансових ресурсів.

Найбільшу частку у структурі пасиву балансу займає нерозподілений прибуток який у 2017 році становив 73,2 %, а у 2019 році збільшився до 80 %. Другим показником за величиною частки у структурі є поточна кредиторська заборгованість, яка протягом аналізованого періоду зменшилась з 15,6 % у 2017 році до 11,2 % у 2019 році. Тенденцію до збільшення частки мають пенсійні зобов'язання, які у 2017 році становили 1,9 %, а у 2019 році збільшились до 2,1 %, інші довгострокові зобов'язання частка яких у 2017 році становила 0,2 % проте у 2019 році збільшилась до 2,1 %. Тобто як ми бачимо у структурі позикового капіталу переважають поточні зобов'язання і забезпечення, що є негативним фактом, оскільки є підвищення ризику втрати фінансової стійкості.

Загалом здійснивши аналіз структури пасиву балансу підприємства можна зробити висновок що, частка власного капіталу має тенденцію до збільшення, а частка поточних зобов'язань і забезпечень навпаки зменшується, що оцінюється позитивно.

Здійснимо горизонтальний аналіз майна АТ «Фармак» за 2017-2019 роки (додаток Б).

Згідно з даними таблиці активи АТ «Фармак» протягом 2017-2019 рр. зростали, у 2018 році вони збільшились на 1247803 тис. грн., або у відсотковому вираженні на 26 % порівняно з 2017 р., а у 2019 році на 811064 тис. грн., що у відсотках становить 13,4% порівняно з 2018 р., що оцінюється позитивно, оскільки

свідчить про розширення його виробничо-господарської діяльності, тобто про позитивні зміни балансу. Це відбулося за рахунок збільшення грошей та їх еквівалентів у 2019 році їх сума зросла на 51906 тис. грн. порівняно з 2018 р., це оцінюють позитивно, оскільки гроші та еквіваленти є наймобільнішими активами підприємства, відбулося збільшення запасів з 959094 тис. грн. у 2017 році до 1554977 тис. грн. у 2019 році. Дебіторська заборгованість зменшилась у 2019 році порівняно з попереднім періодом на 55534 тис. грн., або у відсотковому вираженні на 3,8 %. Скорочення абсолютної суми дебіторської заборгованості можна оцінити позитивно, оскільки зменшився обсяг коштів, що вилучається із обороту підприємства.

Що стосується необоротних активів, то тут ми спостерігаємо динаміку до збільшення показників протягом аналізованого періоду. Так відбувалось збільшення нематеріальних активів підприємства, які у 2019 році становили 133774 тис. грн., що на 22594 тис. грн., або на 20,3 % більше ніж в попередньому періоді, незавершених капітальних інвестицій, які збільшились на 93,3 % у 2019 році, довгострокових фінансових інвестицій сума яких у 2019 році збільшилась на 51410 тис. грн., порівняно з 2018 р., зростання таких інвестицій вказує на відволікання коштів з основної виробничої діяльності, довгострокової дебіторської заборгованості, яка збільшилась на 269,3 % у 2019 році., відстрочених податкових активів, які у 2019 році становили 25851 тис. грн., що на 5394 тис. грн., або на 26,4 % більше ніж у 2018 році.

Основні засоби протягом 2017-2018 років мали тенденцію до збільшення проте у 2019 році загальна сума їх зменшилась на 14464 тис. грн. порівняно з попереднім періодом.

Також проведемо вертикальний аналіз майна АТ «Фармак» за 2017-2019 роки, що наведений в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Динаміка структури активу балансу АТ «Фармак» протягом 2017-2019 років*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст структури, %	
	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	2018/2017	2019/2018
I. Необоротні активи								
Нематеріальні активи	93651	1,95	111180	1,84	133774	1,95	-0,11	0,11
Незавершені капітальні інвестиції	358118	7,47	364720	6,04	705049	10,29	-1,43	4,25
Основні засоби	1824052	38,06	2095206	34,68	2080742	30,37	-3,37	-4,32
Інвестиційна нерухомість	1525	0,03	1431	0,02	1606	0,02	-0,01	0,00
Довгострокові фінансові інвестиції	305898	6,38	499081	8,26	550491	8,03	1,88	-0,23
Довгострокова дебіторська заборгованість	879	0,02	1416	0,02	5229	0,08	0,00	0,06
Відстрочені податкові активи	24260	0,51	20457	0,34	25851	0,38	-0,17	0,04
Інші необоротні активи	0	0,00	229565	3,80	230011	3,36	3,80	-0,44
II. Оборотні активи								
Запаси	959094	20,01	1148345	19,01	1554977	22,69	-1,00	3,68
Дебіторська заборгованість	1156122	24,12	1457259	24,12	1401725	20,46	0,00	-3,67
Поточні фінансові інвестиції	20472	0,43	0	0,00	1092	0,02	-0,43	0,02
Гроші та їх еквіваленти	43363	0,90	103577	1,71	155483	2,27	0,81	0,55
Витрати майбутніх періодів	4910	0,10	5984	0,10	4181	0,06	0,00	-0,04
Інші оборотні активи	622	0,01	2548	0,04	1622	0,02	0,03	-0,02
Баланс	4792966	100,00	6040769	100,00	6851833	100,00	0,00	0,00

*Джерело: розраховано автором на основі [44-46].

Як видно з наведених даних на необоротні активи припадала найбільша питома вага в структурі сукупних активів. Найбільшу частку в структурі не тільки необоротних активів, а й загалом займають основні засоби, їх частка протягом аналізованого періоду зменшилась з 38 % у 2017 році до 30 % у 2019 році. Тенденцію до збільшення частки у структурі необоротних активів мають такі показники: незавершені капітальні інвестиції частка яких збільшилась з 7, 5 % у 2017 році до 10,3 % у 2019 році, довгострокові фінансові інвестиції з 6, 4 % у 2017 році до 8 % у 2019 році, довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи.

Що стосується оборотних активів, то найбільшу частку серед них займають запаси, яка збільшилась з 20 % у 2017 році до 23 % у 2019 та дебіторська заборгованість, частка якої зменшилась з 24 % у 2017 році до 20 % у 2019 році. Частка грошей та їх еквівалентів збільшилась з 0, 9 % у 2017 році до 2, 2 % у 2019 році. Загалом структура оборотних активів з високою часткою заборгованості і низьким рівнем грошових коштів може свідчити про проблеми, пов'язані з оплатою

послуг та продукції підприємства , а також про переважно негрошовий характер розрахунків.

Здійснено аналіз складу і структури джерел формування фінансових ресурсів ПрАТ «Фітофарм» протягом 2017-2019 років (додаток Е).

Як видно з наведених даних, протягом 2017-2018 років загальна сума джерел формування фінансових ресурсів мала тенденцію до збільшення, проте у 2019 році вона зменшилась на 31 065 тис. грн., або на 8,7 % порівняно з попереднім періодом. Головну роль у зменшенні джерел формування активів відіграло зменшення таких показників, як капіталу у дооцінках , загальна сума якого зменшилась у 2019 році на 12 471 тис. грн., що у відсотковому вираженні становить 33,6 % порівняно з 2018 роком, відстрочених податкових зобов'язань, сума яких за 2019 рік зменшилась на 2 345 тис. грн., а це на 29,3 % менше попереднього року. Також тенденцію до зменшення у 2019 році мають показники поточних зобов'язань і забезпечень за винятком короткострокових кредитів банків, сума яких протягом аналізованого періоду збільшилась до 30 578 тис. грн. Разом з цим спостерігається стабільне збільшення суми нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), який у 2019 році збільшився на 13 295 тис. грн. порівняно з 2018 р. Позитивне значення показника є хорошим явищем, яке свідчить про зростання власного капіталу суб'єкта господарювання. Загалом ми можемо спостерігати збільшення власного капіталу та зменшення поточних зобов'язань що оцінюється позитивно.

Варто також звернути увагу на те, що відбувається в структурі джерел формування фінансових ресурсів.

Найбільшу частку у структурі пасиву балансу займають інші довгострокові зобов'язання, які у 2017 році становили 41,3 %, а у 2019 році зменшились до 31,1 %. Другим показником за величиною частки у структурі є зареєстрований капітал, який протягом аналізованого періоду зменшився з 23,8 % у 2017 році до 18,7 % у 2019 році. Також вагому частку у структурі займає поточна кредиторська заборгованість, частка якої у 2019 році становила 13,7 % та нерозподілений прибуток (непокритий збиток), частка збільшилась з 11 % у 2017 до 15,5 % у 2019 році.

Продовження табл. 2.3

Нематеріальні активи	1359	0,53	1 455	0,41	2 062	0,63	-0,12	0,22
Незавершені капітальні інвестиції	509	0,20	473	0,13	931	0,29	-0,07	0,15
Основні засоби	33117	12,92	69 771	19,53	54 316	16,65	6,61	-2,88
Довгострокові фінансові інвестиції	45669	17,81	94 769	26,53	100 719	30,88	8,71	4,35
Інші необоротні активи	0	0,00	0	0,00	4 315	1,32	0,00	1,32
II. Оборотні активи								
Запаси	43524	16,98	46 999	13,16	52 008	15,94	-3,82	2,79
Дебіторська заборгованість	127147	49,59	138564	38,79	109626	33,61	-10,81	-5,18
Гроші та їх еквіваленти	1018	0,40	9	0,00	200	0,06	-0,39	0,06
Витрати майбутніх періодів	4034	1,57	5 205	1,46	2 006	0,61	-0,12	-0,84
Інші оборотні активи	0	0,00	3	0,00	0	0,00	0,00	0,00
Баланс	256377	100,00	357248	100,00	326183	100,00	0,00	0,00

*Джерело: розраховано автором на основі [47-49].

Як видно з наведених даних найбільшу частку у структурі активу балансу займає дебіторська заборгованість, яка у 2017 році становила 49,6 %, а у 2019 році зменшилась до 33,6 %, така значна частка в загальній структурі оборотних активів знижує фінансову стійкість, ліквідність підприємства та підвищує ризик фінансових збитків, хоча варто відмітити позитивну тенденцію до її зменшення.

Другим показником за величиною частки у структурі є довгострокові фінансові інвестиції, які протягом аналізованого періоду збільшились з 17,8 % у 2017 році до 30,9 % у 2019 році. Варто зазначити, що зростання довгострокових фінансових вкладень вказує на відволікання коштів з основної виробничої діяльності.

Неоднозначну тенденцію мають основні засоби, частка яких протягом 2017-2018 років збільшилась до 19,5 %, проте у 2019 році зменшилась на 2,9 і становила 16, 7%. Протилежну ситуацію мають запаси частка якої протягом 2017-2018 років зменшилась до 13,2 %, проте у 2019 році збільшилась на 2,8 і становили 15, 9 %.

Загалом на оборотні активи припадає найбільша питома вага в структурі сукупних активів, що свідчить про формування достатньо мобільної структури активів, що сприяє прискоренню оборотності активів підприємства.

Таким чином, проаналізувавши склад і структуру джерел формування фінансових ресурсів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» ми бачимо, що

загальна сума джерел формування фінансових ресурсів мала неоднозначну тенденцію. На це мали вплив сплата підприємством відстрочених податкових зобов'язань, зменшення інших поточних зобов'язань та здійснених коригувань вартості капіталу у дооцінках. Разом з цим спостерігається тенденція до збільшення суми нерозподіленого прибутку (непокритого збитку), що свідчить про зростання власного капіталу суб'єкта господарювання. Що стосується структури пасиву то ми можемо бачити, з наведених даних, переважання довгострокових джерел у структурі позикових коштів є позитивним фактом, який характеризує покращення структури балансу і зменшення ризику втрати фінансової стійкості.

Здійснивши горизонтальний та вертикальний аналіз майна ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 роки, ми можемо побачити, що головну роль у зменшенні майна підприємства в 2019 році відбулося за рахунок таких чинників як, відсутності інвестиційної нерухомості та зменшення довгострокових фінансових інвестицій. Спостерігається динаміка до збільшення сум дебіторської заборгованості, що оцінюється негативно, оскільки таким чином збільшується обсяг коштів, що вилучається із обороту підприємства. Основні засоби, які відіграють важливу роль та визначають потенційні можливості виробництва підприємства, його потужність також мали тенденцію до збільшення, що оцінюється позитивно. У структурі сукупних активів найбільшу питому вагу займали оборотні активи, що свідчить про формування достатньо мобільної структури активів, що сприяє прискоренню оборотності активів підприємства.

Проаналізувавши склад і структуру джерел формування фінансових ресурсів АТ «Фармак» протягом 2017-2019 років, можемо зробити висновок, про позитивну динаміку пасиву, адже протягом аналізованого періоду спостерігається збільшення суми нерозподіленого прибутку та зменшення поточних зобов'язань і забезпечень. Здійснивши аналіз структури пасиву балансу підприємства ми побачили що, частка власного капіталу має тенденцію до збільшення, а частка поточних зобов'язань і забезпечень навпаки зменшується, що оцінюється позитивно.

Провівши горизонтальний та вертикальний аналіз майна АТ «Фармак» можна переконатись, що активи протягом 2017-2019 рр. зростали. Це відбулося за рахунок

збільшення грошей та їх еквівалентів, запасів. Відбулося скорочення абсолютної суми дебіторської заборгованості, що оцінюється позитивно, оскільки зменшився обсяг коштів, що вилучається із обороту підприємства. Що стосується необоротних активів, то тут ми спостерігаємо динаміку до збільшення показників протягом аналізованого періоду. У структурі сукупних активів найбільша питома вага припадала на необоротні активи. Найбільшу частку в структурі не тільки необоротних активів, а й загалом займають основні засоби. Що стосується оборотних активів, то найбільшу частку серед них займають запаси та дебіторська заборгованість. Загалом структура оборотних активів з високою часткою заборгованості і низьким рівнем грошових коштів може свідчити про проблеми, пов'язані з оплатою послуг та продукції підприємства, а також про переважно негрошовий характер розрахунків.

Здійснивши аналіз складу і структури джерел формування фінансових ресурсів ПрАТ «Фітофарм» ми можемо зробити висновок, що загальна сума джерел формування фінансових ресурсів мала тенденцію до збільшення, проте у 2019 році вона зменшилась на 8,7 %. Головну роль у зменшенні джерел формування активів відіграло зменшення таких показників, як капіталу у дооцінках, відстрочених податкових зобов'язань. Також тенденцію до зменшення у 2019 році мають показники поточних зобов'язань і забезпечень за винятком короткострокових кредитів банків. Разом з цим спостерігається збільшення суми нерозподіленого прибутку (непокритого збитку). Загалом ми можемо спостерігати збільшення власного капіталу та зменшення поточних зобов'язань що оцінюється позитивно. У структурі позикових коштів можемо спостерігати переважання довгострокових джерел, що є позитивним фактом, який характеризує покращення структури балансу і зменшення ризику втрати фінансової стійкості.

Проаналізувавши горизонтальний та вертикальний аналіз майна ПрАТ «Фітофарм» протягом 2017-2019 років ми побачили, що на неоднозначну тенденцію активу значно впливали такі показники, як дебіторська заборгованість, сума якої у 2019 році зменшилась порівняно з 2018 роком, це оцінюється позитивно, оскільки зменшується обсяг коштів, що вилучається із обороту підприємства, основні засоби,

які також зменшились, що може свідчити про зменшення потужності підприємства та витрати майбутніх періодів, сума яких також зменшилась у 2019 році на 61,5 %.

Що стосується запасів, то вони мають позитивну динаміку. У структурі активу найбільшу частку займає дебіторська заборгованість, така значна частка в загальній структурі оборотних активів знижує фінансову стійкість, ліквідність підприємства та підвищує ризик фінансових збитків, хоча варто відмітити позитивну тенденцію до її зменшення. Другим показником за величиною частки у структурі є довгострокові фінансові інвестиції, варто зазначити, що зростання довгострокових фінансових вкладень вказує на відволікання коштів з основної виробничої діяльності. Загалом на оборотні активи припадає найбільша питома вага в структурі сукупних активів, що свідчить про формування достатньо мобільної структури активів, що сприяє прискоренню оборотності активів підприємства.

2.2. Оцінка абсолютних показників ліквідності і платоспроможності підприємств

Аналіз ліквідності і платоспроможності підприємства здійснюється за двома напрямками:

- ✓ аналіз ліквідності балансу;
- ✓ аналіз коефіцієнтів ліквідності.

Отже, здійснимо аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» протягом 2017-2019 років, що наведений в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Показники агрегованого балансу ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 рр.*

Групи активів	2017 рік	2018 рік	2019 рік
A1	797623	323946	257797
A2	801183	1199785	1547495
A3	540357	532659	582139
A4	941740	2025441	1063735

Продовження табл. 2.4

Баланс	3080903	4081831	3451166
Групи пасивів	2017 рік	2018 рік	2019 рік
П1	332366	264727	286681
П2	0	0	0
П3	310157	879704	1404489
П4	2438380	2937400	1759996
Баланс	3080903	4081831	3451166

*Джерело: розраховано автором на основі [41-43]

Згідно наведених даних, високоліквідні активи протягом 2017-2019 років мали тенденцію до зменшення, що може призвести до зниження платоспроможності підприємства. Головним фактором впливу стало зменшення поточних фінансових інвестицій. Тенденцію до збільшення мають активи, що швидко реалізуються протягом 2017-2019 років їх загальна сума збільшилась на 746312 тис. грн. Що стосується активів що повільно та важко реалізуються то спостерігається неоднозначна їх тенденція, так протягом 2017-2018 років активи що повільно реалізуються зменшились, проте у 2019 році ця група активів збільшилась на 49480 тис. грн., порівняно з попереднім періодом, активи що важко реалізуються мали протилежну ситуацію, протягом 2017-2018 вони зростали, але у 2019 році зменшились на 961706 тис. грн., це відбулося за рахунок зменшення довгострокових фінансових інвестицій та відсутності інвестиційної нерухомості, довгострокової дебіторської заборгованості у 2019 році.

Що стосується групи пасивів, то негайні пасиви протягом 2017-2019 років також мали неоднозначну тенденцію, у 2018 році вони зменшились на 67639 тис. грн., порівно з попереднім періодом, завдяки зменшенню поточної кредиторської заборгованості, а у 2019 збільшились на 21954 тис. грн. Короткострокові пасиви протягом 2017-2019 рр. були відсутніми. Довгострокові пасиви за аналізований період мають тенденцію до збільшення, їх загальна сума збільшилась та 1094332 тис. грн. А постійні пасиви мають неоднозначну тенденцію, негативно оцінюється їх зменшення у 2019 році, що відбулося за рахунок здійснення коригувань вартості капіталу у дооцінках.

Таблиця 2.5

Показники платіжного надлишку або нестачі ПрАТ «Фармацевтична фірма
«Дарниця» за 2017-2019 рр.*

Показники	Платіжний надлишок (+) або нестача (-), тис. грн.			Рівень покриття зобов'язань, %		
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
A1-П1	465257	59219	-28884	240,0	122,4	89,9
A2-П2	801183	1199785	1547495	–	–	–
A3-П3	230200	-347045	-822350	174,2	60,5	41,4
A4-П4	-1496640	-911959	-696261	38,6	69,0	60,4
Баланс	x	x	x	100,0	100,0	100,0

*Джерело: розраховано автором на основі [41-43]

Як свідчать наведені дані у 2017 році баланс підприємства відповідав умовам абсолютної ліквідності, проте на кінець 2019 року не виконувалась перша умова абсолютної ліквідності, зокрема високоліквідні активи (A1) були меншими за негайні пасиви (П1) та третя умова, а саме активи, що повільно реалізуються були меншими за довгострокові пасиви, невиконання цих умов свідчить про порушення ліквідності балансу. Активи, що швидко реалізуються покривали короткострокові пасиви протягом аналізованого періоду. Щодо активів, що важко реалізуються то вони не покривали постійні пасиви і це означає дотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, тобто наявності в нього власних коштів для формування оборотних активів. В цілому динаміка показників ліквідності балансу є негативною.

Аналогічний аналіз ліквідності балансу здійснимо для АТ «Фармак» протягом 2017-2019 років, що наведений в таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Показники агрегованого балансу АТ «Фармак» за 2017-2019 рр.*

Групи активів	2017 рік	2018 рік	2019 рік
A1	63835	103577	156575
A2	1156122	1457259	1401725
A3	964626	1156877	1560780
A4	2608383	3323056	3732753
Баланс	4792966	6040769	6851833
Групи пасивів	2017 рік	2018 рік	2019 рік
П1	636083	796467	741481
П2	484557	389003	104639

Продовження табл. 2.6

ПЗ	99321	275282	460307
П4	3573005	4580017	5545406
Баланс	4792966	6040769	6851833

*Джерело: розраховано автором на основі [44-46]

Згідно наведених даних, високоліквідні активи протягом 2017-2019 років мали тенденцію до збільшення, загальна сума цієї групи активів збільшилась на 92740 тис. грн. Головним фактором впливу стало збільшення грошей та їх еквівалентів. Що стосується активів, що швидко реалізуються то протягом аналізованого періоду вони мали неоднозначну тенденцію, так протягом 2017- 2018 років активи зросли на 301137 тис. грн, проте у 2019 році зменшились на 55534 тис. грн. Тенденцію до збільшення мають активи, що повільно та важко реалізуються, так активи, що повільно реалізуються протягом 2017-2019 років збільшились на 596154 тис. грн. за рахунок збільшення запасів підприємства, активи, що важко реалізуються збільшились на 1124370 тис. грн.

Що стосується групи пасивів, то негайні пасиви протягом 2017-2019 років мали неоднозначну тенденцію, у 2018 році вони збільшились на 160384 тис. грн., порівню з попереднім періодом, а у 2019 зменшилась на 54986 тис. грн., на це вплинуло зменшення, поточної кредиторської заборгованості, поточних забезпечень та доходів майбутніх періодів. Короткострокові пасиви протягом 2017-2019 рр. зменшились на 379918 тис. грн., на це вплинула сплата короткострокових кредитів банків у 2019 році. Довгострокові та постійні пасиви за аналізований період мають тенденцію до збільшення, так наприклад, сума довгострокових пасивів збільшилась на 360986 тис. грн., а загальна сума постійних пасивів на 1972401 тис. грн., за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, що оцінюється позитивно.

Таблиця 2.7

Показники платіжного надлишку або нестачі АТ «Фармак»
за 2017-2019 рр.*

Показники	Платіжний надлишок (+) або нестача (-), тис. грн.			Рівень покриття зобов'язань,%		
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
A1-П1	-572248	-692890	-584906	10,0	13,0	21,1

Продовження табл. 2.7

A2-П2	671565	1068256	1297086	238,6	374,6	1339,6
A3-П3	865305	881595	1100473	971,2	420,3	339,1
A4-П4	-964622	-1256961	-1812653	73,0	72,6	67,3
Баланс	x	x	x	100,0	100,0	100,0

*Джерело: розраховано автором на основі [44-46]

Як свідчать наведені дані протягом 2017–2019 років баланс підприємства не відповідав умовам абсолютної ліквідності, адже не виконувалась перша умова абсолютної ліквідності, а саме високоліквідні активи (A1) були меншими за негайні пасиви (П1). Невиконання однієї з перших трьох нерівностей свідчить про порушення ліквідності балансу. Активи, що швидко та повільно реалізуються покривали короткострокові та довгострокові пасиви протягом аналізованого періоду. Щодо активів, що важко реалізуються то вони не покривали постійні пасиви і це означає дотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, тобто наявності в нього власних коштів для формування оборотних активів. В цілому динаміка показників ліквідності балансу є негативною.

Здійснено аналіз ліквідності балансу для протягом 2017-2019 років, що наведений в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Показники агрегованого балансу ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 рр.*

Групи активів	2017 рік	2018 рік	2019 рік
A1	1018	9	200
A2	127147	138564	109626
A3	47558	52207	54014
A4	80654	166468	162 343
Баланс	256377	357248	326183
Групи пасивів	2017 рік	2018 рік	2019 рік
П1	34715	82988	47808
П2	18542	29220	33378
П3	107142	107992	107 125
П4	95978	137048	137 872
Баланс	256377	357248	326183

*Джерело: розраховано автором на основі [47-49]

Згідно наведених даних, високоліквідні активи у 2018 році суттєво зменшились, за рахунок зменшення грошей та їх еквівалентів, проте у 2019 році

спостерігався приріст даної групи активів, така динаміка вказує на зниження платоспроможності підприємства. Неоднозначну тенденцію мають активи, що швидко реалізуються, які протягом 2017-2018 років збільшились на 11417 тис. грн., а у 2019 році спостерігається їх зменшення на 28938 тис. грн. Активи, що повільно реалізуються протягом аналізованого періоду збільшились. Головним фактором впливу стало збільшення запасів. Що стосується активів, що важко реалізуються то протягом 2017-2018 років вони збільшились на 85814 тис. грн., проте у 2019 році активи зменшились на 4125 тис. грн, така зміна відбулася за рахунок зменшення основних засобів.

Аналізуючи групу пасивів, ми бачимо, що негайні пасиви протягом 2017-2019 років також мали неоднозначну тенденцію, у 2018 році вони збільшились на 48273 тис. грн., порівно з попереднім періодом, завдяки збільшенню поточної кредиторської заборгованості, поточних забезпечень, інших поточних зобов'язань, а у 2019 зменшились на 35180 тис. грн. Короткострокові пасиви протягом 2017-2019 рр. збільшились на 14836 тис. грн., на це вплинуло збільшення короткострокових кредитів банків. Постійні пасиви за аналізований період мають тенденцію до збільшення, загальна сума даної групи пасивів збільшилась на 41894 тис. грн., за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, що оцінюється позитивно.

Таблиця 2.9

Показники платіжного надлишку або нестачі ПрАТ «Фітофарм»
за 2017-2019 рр.*

Показники	Платіжний надлишок (+) або нестача (-), тис. грн.			Рівень покриття зобов'язань,%		
	2017 рік	2018 рік	2019 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
A1-П1	-33697	-82979	-47608	2,9	0,0	0,4
A2-П2	108605	109344	76248	685,7	474,2	328,4
A3-П3	-59584	-55785	-53111	44,4	48,3	50,4
A4-П4	-15324	29420	24471	84,0	121,5	117,7
Баланс	х	х	х	100,0	100,0	100,0

*Джерело: розраховано автором на основі [47-49]

Як свідчать наведені дані протягом 2017–2019 років баланс підприємства не відповідав умовам абсолютної ліквідності, адже не виконувалась перша умова абсолютної ліквідності, а саме високоліквідні активи (A1) були меншими за негайні

пасиви (П1) та третя умова, а саме активи, що повільно реалізуються були меншими за довгострокові пасиви, невиконання цих умов свідчить про порушення ліквідності балансу. Активи, що швидко реалізуються покривали короткострокові довгострокові пасиви протягом аналізованого періоду. Щодо активів, що важко реалізуються то вони покривали постійні пасиви і це означає недотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, тобто відсутності в нього власних коштів для формування оборотних активів. В цілому динаміка показників ліквідності балансу є негативною.

Таким чином, здійснивши аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» протягом 2017-2019 років, ми побачили, що, високоліквідні активи мали тенденцію до зменшення, що може призвести до зниження платоспроможності підприємства. Головним фактором впливу стало зменшення поточних фінансових інвестицій. Тенденцію до збільшення мають активи, що швидко реалізуються. Що стосується активів що повільно та важко реалізуються то спостерігається неоднозначна їх тенденція, так протягом 2017-2018 років активи що повільно реалізуються зменшились, проте у 2019 році ця група активів збільшилась на 49480 тис. грн., порівняно з попереднім періодом, активи що важко реалізуються мали протилежну ситуацію, протягом 2017-2018 вони зростали, але у 2019 році зменшились на 961706 тис. грн., це відбулося за рахунок зменшення довгострокових фінансових інвестицій та відсутності інвестиційної нерухомості, довгострокової дебіторської заборгованості у 2019 році. Що стосується групи пасивів, то негайні пасиви протягом 2017-2019 років також мали неоднозначну тенденцію, у 2018 році вони зменшились, завдяки зменшенню поточної кредиторської заборгованості, а у 2019 році збільшились. Короткострокові пасиви протягом 2017-2019 рр. були відсутніми. Довгострокові пасиви за аналізований період мали тенденцію до збільшення. А постійні пасиви мають неоднозначну тенденцію, негативно оцінюється їх зменшення у 2019 році, що відбулося за рахунок здійснення коригувань вартості капіталу у дооцінках.

Щодо показників платіжного надлишку або нестачі, то згідно наведених даних баланс підприємства відповідав умовам абсолютної ліквідності, проте на кінець

2019 року не виконувалась перша та третя умова абсолютної ліквідності. В цілому динаміка показників ліквідності балансу є негативною.

Здійснивши аналіз ліквідності балансу АТ «Фармак» протягом 2017-2019 років, ми побачили, що високоліквідні активи протягом 2017-2019 років мали тенденцію до збільшення. Головним фактором впливу стало збільшення грошей та їх еквівалентів. Тенденцію до збільшення мають активи, що повільно та важко реалізуються. Що стосується групи пасивів, то негайні пасиви протягом 2017-2019 років мали неоднозначну тенденцію, у 2018 році вони збільшились на 160384 тис. грн., порівно з попереднім періодом, а у 2019 зменшилась на 54986 тис. грн., на це вплинуло зменшення, поточної кредиторської заборгованості, поточних забезпечень та доходів майбутніх періодів. Короткострокові пасиви протягом 2017-2019 рр. зменшились, на це вплинула сплата короткострокових кредитів банків у 2019 році. Довгострокові та постійні пасиви за аналізований період мають тенденцію до збільшення, так наприклад, сума довгострокових пасивів збільшилась на 360986 тис. грн., а загальна сума постійних пасивів на 1972401 тис. грн., за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, що оцінюється позитивно.

Щодо показників платіжного надлишку або нестачі, то як свідчать наведені дані протягом 2017–2019 років баланс підприємства не відповідав умовам абсолютної ліквідності, адже не виконувалась перша умова абсолютної ліквідності, що свідчить про порушення ліквідності балансу. Активи, що швидко та повільно реалізуються покривали короткострокові та довгострокові пасиви протягом аналізованого періоду. Щодо активів, що важко реалізуються то вони не покривали постійні пасиви і це означає дотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, тобто наявності в нього власних коштів для формування оборотних активів. В цілому динаміка показників ліквідності балансу є негативною.

Проаналізувавши ліквідність балансу ПрАТ «Фітофарм» протягом 2017-2019 років, ми переконались, що високоліквідні активи у 2018 році суттєво зменшились, за рахунок зменшення грошей та їх еквівалентів, проте у 2019 році спостерігався приріст даної групи активів, така динаміка вказує на зниження платоспроможності підприємства. Неоднозначну тенденцію мають активи, що швидко реалізуються.

Активи, що повільно реалізуються протягом аналізованого періоду збільшились. Головним фактором впливу стало збільшення запасів. Аналізуючи групу пасивів, ми бачимо, що негайні пасиви протягом 2017-2019 років також мали неоднозначну тенденцію, у 2018 році вони збільшились на 48273 тис. грн., порівно з попереднім періодом, завдяки збільшенню поточної кредиторської заборгованості, поточних забезпечень, інших поточних зобов'язань, а у 2019 зменшились на 35180 тис. грн. Короткострокові пасиви протягом 2017-2019 рр. збільшились, на це вплинуло збільшення короткострокових кредитів банків. Постійні пасиви за аналізований період мають тенденцію до збільшення, загальна сума даної групи пасивів збільшилась, за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку, що оцінюється позитивно.

Як свідчили наведені дані показників платіжного надлишку або нестачі протягом 2017–2019 років баланс підприємства не відповідав умовам абсолютної ліквідності, адже не виконувалась перша та третя умова абсолютної ліквідності, невиконання цих умов свідчить про порушення ліквідності балансу. Активи, що швидко реалізуються покривали короткострокові довгострокові пасиви протягом аналізованого періоду. Щодо активів, що важко реалізуються то вони покривали постійні пасиви і це означає недотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, тобто відсутності в нього власних коштів для формування оборотних активів. В цілому динаміка показників ліквідності балансу є негативною.

2.3. Оцінка відносних показників ліквідності і платоспроможності підприємств

Наступним етапом аналізу ліквідності і платоспроможності підприємств є дослідження відповідних фінансових коефіцієнтів, яке здійснюється поетапним співставленням окремих груп активів з короткостроковими пасивами.

Отже, здійснимо аналіз відносних показників ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 роки, що наведений в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Динаміка відносних показників ліквідності та платоспроможності

ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 рр.*

Показники	Нормативне значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютний приріст	
					2018/2017	2019/2018
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	2,40	1,22	0,90	-1,18	-0,32
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7-0,8	4,81	5,76	6,30	0,95	0,54
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,0-2,0	6,44	7,77	8,33	1,33	0,56
Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів	0,5–0,7	1,62	2,01	2,03	0,39	0,02

*Джерело: розраховано автором на основі [41-43]

За аналізований період можемо спостерігати, що коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів перевищує своє нормативне значення і сягає позначки від 1,62 у 2017 році до 2,03 у 2019 році, що свідчить про достатність запасів підприємства для погашення короткострокових боргів у випадку необхідного їх розпродажу. Щодо інших коефіцієнтів ліквідності то помітне перевищення максимально-нормативних значень. Так наприклад, коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом аналізованого періоду перевищував нормативне значення, що характеризує платоспроможність підприємства на дату балансу, проте спостерігається динаміка до зменшення даного показника, у 2019 році він зменшився на 0,32 порівняно з 2018 роком і становив 0,90 пункта. Щодо коефіцієнта швидкої та загальної ліквідності то тут спостерігається стала тенденція до збільшення даних відносних показників ліквідності та платоспроможності, коефіцієнт швидкої ліквідності зріс з 4,81 пункта у 2017 році до 6,30 пункта у 2019 році, це вказує на перспективну платоспроможність підприємства через період рівний тривалості обороту його дебіторської заборгованості за умови її своєчасного погашення, а коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 6,44 пункта у 2017 році до 8,33 пункта у 2019 році, що також характеризує перспективну платоспроможність підприємства через проміжок часу рівний тривалості обороту всіх його оборотних активів.

Варто зазначити, що як на кінець 2017 року так і на кінець 2019 року підприємство було платоспроможним на дату складання балансу.

Здійснено також аналіз відносних показників ліквідності та платоспроможності АТ «Фармак» за 2017-2019 роки, що наведений в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Динаміка відносних показників ліквідності та платоспроможності АТ «Фармак» за 2017-2019 рр.*

Показники	Нормативне значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютний приріст	
					2018/2017	2019/2018
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,06	0,09	0,19	0,03	0,10
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7-0,8	1,09	1,32	1,84	0,23	0,53
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,0-2,0	1,95	2,29	3,69	0,34	1,39
Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів	0,5–0,7	0,86	0,97	1,84	0,11	0,87

*Джерело: розраховано автором на основі [44-46]

За аналізований період можемо спостерігати, що коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів перевищував своє нормативне значення і сягав позначки від 0,86 у 2017 році до 1,84 у 2019 році, що свідчить про достатність запасів підприємства для погашення короткострокових боргів у випадку необхідного їх розпродажу. Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом 2017-2019 років не досягав нормативних значень, а це означає що підприємство на дату балансу було неплатоспроможним, хоча варто зазначити позитивну тенденцію до збільшення даного коефіцієнта. Щодо коефіцієнта швидкої та загальної ліквідності то тут спостерігається стала тенденція до збільшення даних відносних показників ліквідності та платоспроможності, коефіцієнт швидкої ліквідності перевищував нормативне значення і зріс з 1,09 пункта у 2017 році до 1,84 пункта у 2019 році, це вказує на перспективну платоспроможність підприємства через період рівний тривалості обороту його дебіторської заборгованості за умови її своєчасного погашення, а коефіцієнт загальної ліквідності зріс з 1,95 пункта у 2017 році до 3,69 пункта у 2019 році, що також характеризує перспективну платоспроможність підприємства через проміжок часу рівний тривалості обороту всіх його оборотних активів.

Варто зазначити, що як на кінець 2017 року так і на кінець 2019 року підприємство було неплатоспроможним на дату складання балансу.

Здійснено аналіз відносних показників ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 роки, що наведений в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12

Динаміка відносних показників ліквідності та платоспроможності

ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 рр.*

Показники	Нормативне значення	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютний приріст	
					2018/2017	2019/2018
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,2-0,35	0,02	0,00	0,00	-0,02	0,00
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7-0,8	2,41	1,23	1,35	-1,17	0,12
Коефіцієнт загальної ліквідності	1,0-2,0	3,30	1,70	2,02	-1,60	0,32
Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів	0,5–0,7	0,82	0,42	0,64	-0,40	0,22

*Джерело: розраховано автором на основі [47-49]

Згідно наведених даних, коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів у 2018 році не досягав нормативного значення і становив 0,42 пункта, проте у 2019 році відбулась позитивна тенденція до збільшення даного коефіцієнта до 0,64 пункта. Коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом аналізованого періоду не досягав нормативних значень, а це означає що підприємство на дату балансу було неплатоспроможним. Слід зазначити, цей показник на ПрАТ «Фітофарм» за 2019 рік в порівнянні з минулим роком збільшився з 0,0001 до 0,0025, але значення менше чим у 2017 р. Це пов'язане з тим, що на кінець періоду всі вільні грошові кошти підприємства були направлені на погашення овердрафту, яким користується підприємство для поповнення оборотних коштів та раціонального використання фінансових ресурсів. Щодо коефіцієнта загальної ліквідності, що відображає спроможність підприємства погасити поточні зобов'язання за рахунок поточних активів підприємства та свідчить про те, скільки одиниць оборотних коштів припадає на одну одиницю короткострокових зобов'язань. Так, на початок 2018р. на 1 гривню поточних зобов'язань припадає 3,30 грн. поточних активів, а станом на 31.12.2018р. – 1,70 грн. поточних активів, тобто спостерігається зменшення даного коефіцієнта, що показує зниження платоспроможності підприємства. Станом на 31.12.2019р. к-т збільшується до 2,02 грн. Аналізуючи коефіцієнт швидкої

ліквідності, ми бачимо, що цей показник на ПрАТ «Фітофарм» за 2019 рік в порівнянні з минулим роком збільшився з 1,23 до 1,35. Це означає, що в 2019 році на одну гривню поточної заборгованості підприємство має 1,35 гривні ліквідних активів. Збільшення зумовлено тим, що на кінець періоду зменшилася дебіторська заборгованість, що пов'язано з зменшенням обсягу реалізації продукції на 10% , та зменшенням числа днів відстрочки платежу, що надаються дистриб'юторам.

Варто зазначити, що як на кінець 2017 року так і на кінець 2019 року підприємство було неплатоспроможним на дату складання балансу.

Таким чином, здійснивши аналіз відносних показників ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 роки, ми побачили що всі коефіцієнти ліквідності перевищували свої нормативні значення. У підприємства достатньо запасів для погашення короткострокових боргів, підприємство є платоспроможним на дату складання балансу та наявна перспективна платоспроможність.

Провівши аналіз відносних показників ліквідності та платоспроможності АТ «Фармак», ми побачили, що коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів, коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт загальної ліквідності перевищували нормативні значення. А це означає що підприємство протягом аналізованого періоду мало достатньо запасів для погашення короткострокових боргів та була наявна перспективна платоспроможність підприємства через період рівний тривалості обороту його дебіторської заборгованості та всіх його оборотних активів. Однак коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом 2017-2019 років не досягав нормативних значень, а це означає що підприємство на дату балансу було неплатоспроможним.

Проаналізувавши відносні показники ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 роки, ми дійшли висновку що підприємство було неплатоспроможним на дату складання балансу, тобто неспроможність за рахунок високоліквідних активів погасити поточні зобов'язання. Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів у 2018 році не досягав нормативного значення, проте у 2019 році

ситуація покращилась. Щодо коефіцієнта швидкої та загальної ліквідності то у 2019 році спостерігається позитивна динаміка до збільшення цих показників.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЛІКВІДНІСТЮ І ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРАТ «ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА «ДАРНИЦЯ», АТ «ФАРМАК», ПРАТ «ФІТОФАРМ»

3.1. Визначення оптимального залишку грошових коштів підприємств

В умовах розвитку та становлення ринкових відносин головним завданням управлінців компанії постає підвищення ефективності функціонування організації. Досягнути бажаного результату можна за рахунок раціонального управління грошовими потоками підприємства, які сприятимуть забезпеченню стабільності та фінансовій стійкості організації.

Загалом грошовий потік підприємства являє собою сукупність розподілених у часі надходжень і виплат грошових коштів та їх еквівалентів, що генеруються його господарською діяльністю, рух яких пов'язаний з чинниками часу, ризику та ліквідності. Під грошовими коштами розуміється готівка у касі підприємства та кошти на його банківських рахунках, а під грошовими еквівалентами — короткострокові фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у грошові кошти і мають незначний ризик зміни вартості.

Грошові потоки відіграють важливу роль для фінансової діяльності підприємства. Вони є основою самофінансування підприємства, а ефективне управління ними дозволяє господарству забезпечувати свою господарську діяльність за рахунок внутрішніх джерел фінансування.

Висока роль ефективного управління грошовими потоками підприємства визначається такими основними положеннями:

- грошові потоки обслуговують здійснення господарської діяльності підприємства практично у всіх її аспектах;
- ефективне управління грошовими потоками забезпечує фінансову рівновагу підприємства в процесі його стратегічного розвитку;

— раціональне формування грошових потоків сприяє підвищенню ритмічності здійснення операційного процесу підприємства;

— ефективне управління грошовими потоками дозволяє скоротити потреби підприємства в позиковому капіталі;

— управління грошовими потоками є важливим фінансовим важелем забезпечення прискорення обороту капіталу підприємства;

— ефективне управління грошовими потоками забезпечує зниження ризику неплатоспроможності підприємства;

— активні методи управління грошовими потоками дозволяють підприємству отримувати додатковий прибуток, генерований безпосередньо його грошовими активами, а саме ефективне використання тимчасово вільних залишків коштів у складі оборотних активів, а також накопичуваних інвестиційних ресурсів у здійсненні фінансових інвестицій [50, с. 130—132].

Основною метою управління грошовими потоками є забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку шляхом збалансування обсягів надходження та витрати коштів і їхньої синхронізації [51].

Основними завданнями, що спрямовані на досягнення головної мети управління грошовими потоками підприємства є:

1. Формування достатнього обсягу грошових ресурсів підприємства у відповідності до потреб його фінансово-господарської діяльності;

2. Оптимізація розподілу сформованого обсягу грошових ресурсів за видами господарської діяльності та основними напрямками їх використання;

3. Забезпечення високого рівня фінансової стійкості підприємства в процесі його розвитку;

4. Підтримка платоспроможності підприємства на достатньо високому рівні;

5. Максимізація чистого грошового потоку для забезпечення необхідних темпів економічного розвитку підприємства на умовах самофінансування;

6. Сприяння мінімізації втрат вартості грошових коштів у процесі їх фінансово-господарського використання на підприємстві.

Управління грошовими потоками підприємства зводиться до таких основних етапів, як [52, 53, 54]:

- 1) планування обсягу грошових потоків по їхніх окремих видах;
- 2) знаходження рівноваги між обсягом надходжень та витрат грошових коштів;
- 3) визначення оптимального залишку грошових коштів.

Для досягнення бажаного результату з раціонального управління грошовими потоками підприємства проведемо аналіз грошових потоків приватного акціонерного товариства «Дарниця» - національного виробника фармацевтичних засобів (додаток К).

За основу для проведення аналізу грошових потоків підприємства було взято дані балансу, звіту про фінансові результати та звіту про рух грошових коштів (за прямим методом).

Якщо проводити аналіз за період 2017 – 2019 рр., то варто сказати, що прослідковується тенденція до збільшення обсягів чистого доходу підприємства. Загальний обсяг вхідного потоку ПрАТ «Дарниця» у 2019 р. зріс у 1,4 рази в порівнянні з 2017 р. та у 1,2 рази відносно 2018 р.. Таке зростання пов'язане зі збільшенням реалізованої продукції та активізацією інвестиційної діяльності.

У результаті проведення горизонтального та вертикального аналізів видно, що основна частка у загальному обсягу вхідних потоків по всіх роках належить операційній діяльності, однак відбувається зменшення цієї частки (від 87,1 % у 2017 році до 60,3 % у 2019 році), що зумовлене збільшенням частки інвестиційної діяльності (від 5,7 % у 2017 р. до 30,1 % у 2019 р.).

У 2019 р. підприємство отримало 60,3 % (3678614 тис. грн) від операційної діяльності, 30,1 % (1833218 тис. грн) від інвестиційної діяльності та 9,6 % (587230 тис. грн) від фінансової діяльності.

Результати аналізу структури вхідних грошових потоків дали змогу визначити основні їх джерела. Так у 2019 р. до них можна віднести надходження від реалізації продукції, які становлять 51,8 %, реалізація фінансових інвестицій – 28 % та інші фінансові надходження - 9,6 %.

Аналіз формування вихідного потоку ПрАТ «Дарниця» свідчить, що у 2019 р. їх загальний обсяг у порівнянні з 2017 р. зріс у 1,4 рази, а порівняно з 2018 р. у 1,2 рази за рахунок збільшення витрачання на оплату авансів та викуп власних акцій.

Основна частка відтоку грошових коштів, а саме 50,9 %, пов'язана з операційною діяльністю та фінансовою – 33,8 %. Основними напрямками витрачання грошових коштів у 2019 р. є оплата товарів - 23,7 %, витрачання на оплату авансів- 11,9 % та викуп власних акцій - 28,3 % (додаток Л).

По всіх роках спостерігається додатній загальний грошовий потік, тобто вхідні грошові потоки перевищують вихідні. Такі показники свідчать про збільшення фінансової незалежності та стійкості даного підприємства.

Також проведемо аналіз грошових потоків акціонерного товариства «Фармак» (додаток М).

За основу для проведення аналізу грошових потоків підприємства було взято дані та звіту про рух грошових коштів (за непрямим методом).

Проводячи аналіз за період 2017 – 2019 рр., ми бачимо, що прослідковується тенденція до збільшення обсягів чистого доходу підприємства. Загальний обсяг вхідного потоку АТ «Фармак» у 2019 р. зріс у 1,2 рази в порівнянні з 2017 р. та у 1,2 рази відносно 2018 р. Таке зростання пов'язане зі збільшенням амортизації необоротних активів та отримання позик.

У результаті проведення горизонтального та вертикального аналізів видно, що основна частка у загальному обсягу вхідних потоків по всіх роках належить операційній діяльності, однак відбувається зменшення цієї частки (від 96 % у 2017 році до 92,6 % у 2019 році), частка в структурі фінансової діяльності навпаки має тенденцію до збільшення з 3,7 у 2017 році до 6,8 у 2019 році.

У 2019 р. підприємство отримало 92,6 % (3456525 тис. грн) від операційної діяльності, 0,6 % (23274 тис. грн) від інвестиційної діяльності та 6,8 % (253128 тис. грн) від фінансової діяльності.

Результати аналізу структури вхідних грошових потоків дали змогу визначити основні їх джерела. Так у 2019 р. до них можна віднести грошові кошти від

операційної діяльності – 35,1 %, прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування, який становить 33,6 % та амортизація необоротних активів – 10,7 %.

Аналіз формування вихідного потоку АТ «Фармак» свідчить, що у 2019 р. їх загальний обсяг у порівнянні з 2017 р. зріс у 1,2 рази, а порівняно з 2018 р. у 1,1 рази.

Основна частка відтоку грошових коштів, а саме 55 %, пов'язана з операційною діяльністю та інвестиційною – 28,6 %. Основними напрямками витрачання грошових коштів у 2019 р. є придбання необоротних активів - 25,4 % (додаток Н).

Загалом по всіх роках спостерігається додатній загальний грошовий потік, тобто вхідні грошові потоки перевищують вихідні.

Здійснено аналіз грошових потоків приватного акціонерного товариства «Фітофарм» (додаток О).

За основу для проведення аналізу грошових потоків підприємства було взято дані та звіту про рух грошових коштів (за прямим методом).

За період 2017 – 2019 рр., прослідковується тенденція до збільшення обсягів чистого доходу підприємства. Загальний обсяг вхідного потоку ПрАТ «Фітофарм» у 2019 р. зріс у 1,4 рази в порівнянні з 2017 р. та у 1,2 рази відносно 2018 р.. Таке зростання пов'язане зі збільшенням реалізованої продукції та отримання позик.

У результаті проведення горизонтального та вертикального аналізів видно, що основна частка у загальному обсягу вхідних потоків по всіх роках належить операційній діяльності, частка якої має неоднозначну тенденцію (у 2018 р. вона збільшилась до 83,5 %, проте у 2019 році зменшилась до 77, 8%). Друге місце за величиною частки займає фінансова діяльність, яка у 2018 році зменшилась до 16, 5 % , а у 2019 році збільшилась до 22,2 %.

У 2019 р. підприємство отримало 77,8 % (522911 тис. грн) від операційної діяльності , 0,01 % (60 тис. грн) від інвестиційної діяльності та 22,2 % (148 898 тис. грн) від фінансової діяльності.

Результати аналізу структури вхідних грошових потоків дали змогу визначити основні їх джерела. Так у 2019 р. до них можна віднести надходження від реалізації продукції, які становлять 70,8 % та отриманні позики - 22,2 %.

Аналіз формування вихідного потоку ПрАТ «Фітофарм» свідчить, що у 2019 р. їх загальний обсяг у порівнянні з 2017 р. зріс у 1,4 рази, а порівняно з 2018 р. у 1,2 рази за рахунок збільшення витрачання на оплату товарів (робіт, послуг) та погашення позик.

Основна частка відтоку грошових коштів, а саме 70,4 %, пов'язана з операційною діяльністю та фінансовою – 28,2 %. Основними напрямками витрачання грошових коштів у 2019 р. є оплата товарів - 54,7 %, витрачання на погашення позик- 21,9 %, витрачання на оплату авансів – 7,7 % та сплату відсотків – 6,3 % (додаток П).

За 2017-2018 роки спостерігається від'ємний загальний грошовий потік, тобто вихідні грошові потоки перевищують вхідні, проте у 2019 році він став додатнім. Загалом це свідчить про зниження фінансової незалежності та стійкості даного підприємства.

Проаналізувавши динаміку відносних показників ліквідності та платоспроможності, що наведена у 2 розділі, ми мали змогу побачити, що у ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом 2017-2019 років перевищував своє нормативне значення, а у АТ «Фармак» та ПрАТ «Фітофарм» навпаки не досягав цього значення. Це дає підстави нам шукати оптимальні залишки коштів для підприємств.

Головними цілями оптимізації грошових потоків підприємства є забезпечення: синхронності формування грошових потоків у часі; збалансованості обсягів грошових потоків; зростання чистого грошового потоку підприємства.

Л.А. Лахтіонова зазначає, що оптимізація грошових потоків дає змогу підтримувати фінансову рівновагу, яка досягається за умови, якщо попит підприємства на грошові кошти дорівнює його пропозиції (наявним грошовим коштам) у кожний період [23, с. 217].

Якщо в підприємства з'являється ліквідний надлишок, то основним завданням постає ефективне використання цього надлишку. У такому разі поряд із довгостроковими вкладеннями в інвестиції підприємства можна скористатися короткостроковими фінансовими вкладеннями у формі ліквідних цінних паперів або строкових контрактів. Під час прийняття такого рішення постають проблеми, що пов'язані з ліквідністю, дохідністю та ризиком таких вкладень.

Найчастіше проблеми, які пов'язані з неплатоспроможністю підприємства, виникають унаслідок неправильно організованих платежів або порушення умов здійснення платежів. В умовах ринкового господарювання ще однією проблемою, що зумовлює масштаби та темпи розвитку вітчизняних підприємств, є недостатній обсяг і структура грошових коштів, які перебувають у їхньому розпорядженні.

Одним із напрямів оптимізації грошових потоків є визначення оптимального залишку грошових коштів. Використовуючи методику, запропоновану Л.А. Лахтіоною, визначимо мінімальний залишок грошових коштів за період, який необхідний для продовження операцій підприємством і своєчасного вибору методів фінансування [23, с. 283].

Без правильного розрахунку фінансової потреби грошових коштів підприємство може залишитися без достатніх коштів для сплати процентів за кредит, розрахунків постачальників, орендної плати, комунальних послуг тощо. Підприємство може стати на межі банкрутства, якщо воно не може погасити свої договірні зобов'язання. Одним із поширених способів визначення фінансової потреби підприємства є метод визначення мінімальної суми грошових коштів, що необхідні підприємству для здійснення запланованих операцій [57].

Мінімальна сума грошових коштів (ГКмін) розраховується за формулою:

$$\text{ГКмін} = \text{Операційні витрати} / \text{Оборотність грошових коштів} \quad (3.1)$$

Операційні витрати визначаються як сума витрат грошових коштів на покупку сировини, товарів, заробітної плати, процентів і дивідендів.

Оборотність грошових коштів (ОГК) – це кількість оборотів грошових коштів підприємства за певний період, розраховується за такою формулою:

ОГК= Чистий дохід від реалізації продукції / Середній залишок ГК за період
(3.2)

Середній залишок грошових коштів за період розраховується за формулою:

$$\text{Середній залишок ГК за період} = (\text{ГК поч} + \text{ГК кін}) / 2, \quad (3.3)$$

де ГКпоч – грошові кошти на початок періоду; ГКкін – грошові кошти на кінець періоду.

Розрахунок мінімально необхідної суми грошових коштів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» наведено у таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Розрахунок мінімально необхідної суми грошових коштів ПрАТ

«Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017–2019 рр.*

№ з/п	Показники	2017	2018	2019
1	Операційні витрати, тис. грн	2239918	2472068	2600634
2	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	2529678	3002135	3312103
3	Середні залишки грошових коштів, тис. грн.	61824	159701,5	235113
4	Оборотність грошових коштів, разів	40,92	18,80	14,09
5	Мінімально необхідна сума грошових коштів, тис. грн.	54742	131504	184609
6	Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної, тис. грн.	52232	80925	73188
7	Рекомендований залишок грошових коштів на кінець року, тис. грн.	54742	131504	184609
8	Фактичний залишок грошових коштів на кінець року, тис. грн.	106974	212429	257797

*Джерело: розраховано автором на основі [41-43]

Результати таблиці показали, що спостерігається зниження оборотності грошових коштів з 40,92 обороту у 2017 році до 14,09 обороту у 2019 році, а мінімально необхідна сума грошових коштів, це та сума, яка необхідна для продовження операцій підприємством та є межею забезпечення його грошовими коштами, навпаки, зросла з 54742 тис. грн. до 184609 тис. грн. за аналізований період. Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної збільшилось з 52232 тис. грн. у 2017 році до 73188 тис. грн. у 2019 році.

Якщо порівнювати із наявними грошовими засобами то вони перевищують зазначені мінімально необхідні суми майже в 2 рази, що означає що підприємство має достатньо коштів для забезпечення поточної діяльності. Однак спостерігається

надлишок грошових коштів, який небажаний для підприємства, так як обумовлює упущену вигоду від їх використання, в результаті чого підприємство втрачає потенційний дохід від реінвестування коштів в виробничий процес, або інший вдалий інвестиційний проект і як наслідок, знижується оборотність оборотних активів. З наведеного розрахунку ми могли переконатись, що показники ліквідності будуть забезпечувати платоспроможність підприємства при рекомендованому залишку грошових коштів, тому ми можемо рекомендувати розраховану мінімально необхідну суму грошових коштів. А надлишок, для ефективного використання грошових коштів, підприємству слід вкладати в оновлення матеріально-технічної бази, основних засобів, інвестиції, ліквідні цінні папери або строкові контракти.

За таким зразком здійснимо розрахунок мінімально необхідної суми грошових коштів для АТ «Фармак», який наведений у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок мінімально необхідної суми грошових коштів АТ «Фармак» за
2017–2019 рр.*

№ з/п	Показники	2017	2018	2019
1	Операційні витрати, тис. грн	4045977	4639470	4813324
2	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	5583693	6346224	6400843
3	Середні залишки грошових коштів, тис. грн.	42572,5	73470	129530
4	Оборотність грошових коштів, разів	131,16	86,38	49,42
5	Мінімально необхідна сума грошових коштів, тис. грн.	30848	53711	97404
6	Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної, тис. грн.	12515	49866	58079
7	Рекомендований залишок грошових коштів на кінець року, тис. грн.	203656	237094	168132
8	Фактичний залишок грошових коштів на кінець року, тис. грн.	43363	103577	155483

*Джерело: розраховано автором на основі [44-46]

Результати таблиці показали, що спостерігається зниження оборотності грошових коштів з 131,16 обороту у 2017 році до 49,42 обороту у 2019 році, а мінімально необхідна сума грошових коштів, яка необхідна для продовження операцій підприємством навпаки, зросла з 30848 тис. грн. до 97404 тис. грн. за аналізований період. Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної збільшилось з 12515 тис. грн. у 2017 році до 58079 тис. грн. у 2019 році.

Наявні грошові засоби підприємства також перевищують зазначені мінімально необхідні суми, однак цього не достатньо для підтримання платоспроможності підприємства, адже коефіцієнт абсолютної ліквідності за аналізований період не досягав нормативних значень, а це означає неспроможність АТ «Фармак» погасити поточні зобов'язання за рахунок високоліквідних активів, тому для даного підприємства варто збільшувати грошові кошти.

Для того щоб переконатися, наскільки потрібно підприємству наростити суми грошових коштів щоб нормувати коефіцієнт абсолютної ліквідності, ми здійснили розрахунок рекомендованого залишку грошових коштів. Найбільше підприємство наблизилось до рекомендованого залишку грошових коштів у 2019 році, де різниця між рекомендованим і фактичним залишком становить 12649 тис. грн. Тобто, враховуючи позитивну динаміку до збільшення грошових коштів та їх еквівалентів, можна припустити, що в наступному році підприємство все ж таки стане платоспроможним.

Для збільшення потоку грошових коштів підприємству варто вживати такі короткострокові заходи:

- здача в оренду або продаж необоротних активів;
- раціоналізація асортименту продукції;
- реструктуризація дебіторської заборгованості у фінансові інструменти;

До довгострокових заходів, що збільшують потік грошових коштів, належать:

- додаткова емісія акцій і облігацій;
- пошук стратегічних партнерів.

Розрахунок мінімально необхідної суми грошових коштів ПрАТ «Фітофарм» наведено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Розрахунок мінімально необхідної суми грошових коштів ПрАТ «Фітофарм» за 2017–2019 рр.*

№ з/п	Показники	2017	2018	2019
1	Операційні витрати, тис. грн	289120	404038	377541
2	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	353791	464 579	421 332
3	Середні залишки грошових коштів, тис. грн.	2058	513,5	104,5

Продовження табл.3.3

4	Оборотність грошових коштів, разів	171,91	904,73	4031,89
5	Мінімально необхідна сума грошових коштів, тис. грн.	1682	447	94
6	Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної, тис. грн.	(664)	(438)	106
7	Рекомендований залишок грошових коштів на кінець року, тис. грн.	10651,4	22441,6	16237,2
8	Фактичний залишок грошових коштів на кінець року, тис. грн.	1018	9	200

*Джерело: розраховано автором на основі [47-58-59]

Отже, мінімально необхідна сума грошових коштів ПрАТ «Фітофарм» зменшувалась протягом 2017-2019 рр. У 2017 році ця величина становила 1682 тис. грн., а у 2019 році – 94 тис. грн. Загалом можна зробити висновок, що при високій оборотності коштів мінімально необхідна сума зменшується. Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної протягом 2017-2018 років становило від'ємні значення, проте у 2019 році фактична сума коштів перевищувала мінімальну на 106 тис. грн.

Якщо порівнювати із наявними грошовими засобами то протягом 2017-2018 років їх сума була меншою ніж мінімально необхідна, винятком є 2019 рік, тобто підприємство мало недостатньо коштів для забезпечення поточної діяльності і протягом аналізованого періоду було неплатоспроможним. З аналізу формування вхідних і вихідних грошових потоків, який був наведений вище, ми побачили, що вихідні грошові потоки перевищували вхідні, і найбільшу частку витрат займала операційна діяльність, а саме оплата товарів (робіт, послуг) та фінансова діяльність, погашення позик.

Щоб коефіцієнт абсолютної ліквідності досягав нормативних значень, ми рекомендуємо підприємству збільшити наявні суми грошових коштів до розрахованого рекомендованого залишку грошових коштів. Для цього ПрАТ «Фітофарм» варто вжити таких короткострокових заходів:

- раціоналізація асортименту продукції;
- використання часткової передоплати;
- залучення зовнішніх джерел короткострокового фінансування;
- розробка системи знижок для покупців.

Довгостроковими заходами, що збільшують потік грошових коштів та на які підприємству варто звернути увагу є:

- додаткова емісія акцій і облігацій;
- пошук потенційного інвестора.

Таким чином, провівши горизонтальний і вертикальний аналіз грошових потоків ПрАТ «Дарниця» за 2017-2019 роки ми побачили, що прослідковується тенденція до збільшення обсягів чистого доходу підприємства за рахунок збільшенням реалізованої продукції та активізацією інвестиційної діяльності. Основна частка у загальному обсягу вхідних потоків по всіх роках належить операційній діяльності, однак відбувається зменшення цієї частки та збільшення частки інвестиційної діяльності. Результати аналізу структури вхідних грошових потоків дали змогу визначити основні їх джерела, а саме надходження від реалізації продукції, реалізація фінансових інвестицій та інші фінансові надходження. Основна частка відтоку грошових коштів пов'язана з операційною діяльністю та фінансовою. Основними напрямками витрачання грошових коштів у 2019 р. є оплата товарів, оплата авансів та викуп власних акцій. Загалом по всіх роках спостерігається додатній загальний грошовий потік.

Провівши аналіз грошових потоків акціонерного товариства «Фармак» ми побачили, що на підприємстві також прослідковується тенденція до збільшення обсягів чистого доходу підприємства, що пов'язане зі збільшенням амортизації необоротних активів та отримання позик. У результаті проведення горизонтального та вертикального аналізів видно, що основна частка у загальному обсягу вхідних потоків по всіх роках належить операційній діяльності, однак відбувається зменшення цієї частки, частка в структурі фінансової діяльності навпаки має тенденцію до збільшення. Результати аналізу структури вхідних грошових потоків дали змогу визначити основні їх джерела. Так у 2019 р. до них можна віднести грошові кошти від операційної діяльності, прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування та амортизація необоротних активів. Основними напрямками витрачання грошових коштів у 2019 р. є придбання необоротних

активів - 25,4 %. Загалом по всіх роках спостерігається додатній загальний грошовий потік

Здійснивши аналіз грошових потоків приватного акціонерного товариства «Фітофарм» ми побачили, що за період 2017–2019 рр., прослідковувалась тенденція до збільшення обсягів чистого доходу підприємства, що пов'язане зі збільшенням реалізованої продукції та отримання позик. У результаті проведення горизонтального та вертикального аналізів видно, що основна частка у загальному обсягу вхідних потоків по всіх роках належить операційній діяльності, а друге місце за величиною частки займає фінансова діяльність.

Аналізуючи структуру вхідних грошових потоків ми визначили основні їх джерела, до яких відносяться надходження від реалізації продукції, які становлять та отриманні позики. Основна частка відтоку грошових коштів, а саме 70,4 %, пов'язана з операційною діяльністю та фінансовою – 28,2 %. Основними напрямками витрачання грошових коштів у 2019 р. є оплата товарів, витрачання на погашення позик, витрачання на оплату авансів та сплату відсотків. За 2017-2018 роки спостерігається від'ємний загальний грошовий потік, тобто вихідні грошові потоки перевищують вхідні, проте у 2019 році він став додатнім. Загалом це свідчить про зниження фінансової незалежності та стійкості даного підприємства.

Здійснивши розрахунок мінімально необхідної суми грошових коштів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017–2019 рр. ми спостерігали за зниження оборотності грошових коштів з 40,92 обороту у 2017 році до 14,09 обороту у 2019 році, а мінімально необхідна сума грошових коштів, навпаки, зросла з 54742 тис. грн. до 184609 тис. грн. за аналізований період. Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної збільшилось з 52232 тис. грн. у 2017 році до 73188 тис. грн. у 2019 році. З наведеного розрахунку ми могли переконатись, що показники ліквідності будуть забезпечувати платоспроможність підприємства при рекомендованому залишку грошових коштів, тому ми можемо рекомендувати розраховану мінімально необхідну суму грошових коштів. А надлишок, для ефективного використання грошових коштів, підприємству слід вкладати в оновлення матеріально-технічної бази, основних засобів, інвестиції, ліквідні цінні папери або строкові контракти.

Провівши розрахунок мінімально необхідної суми грошових коштів АТ «Фармак», ми спостерігали зниження оборотності грошових коштів з 131,16 обороту у 2017 році до 49,42 обороту у 2019 році, а мінімально необхідна сума грошових коштів, яка необхідна для продовження операцій підприємством навпаки, зросла з 30848 тис. грн. до 97404 тис. грн. за аналізований період. Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної збільшилось з 12515 тис. грн. у 2017 році до 58079 тис. грн. у 2019 році. Для того щоб переконатися, наскільки потрібно підприємству наростити суми грошових коштів щоб нормувати коефіцієнт абсолютної ліквідності, ми здійснили розрахунок рекомендованого залишку грошових коштів. Найбільше підприємство наблизилось до рекомендованого залишку грошових коштів у 2019 році, де різниця між рекомендованим і фактичним залишком становить 12649 тис. грн. Тобто, враховуючи позитивну динаміку до збільшення грошових коштів та їх еквівалентів, можна припустити, що в наступному році підприємство все ж таки стане платоспроможним.

Мінімально необхідна сума грошових коштів ПрАТ «Фітофарм» зменшувалась протягом 2017-2019 рр. У 2017 році ця величина становила 1682 тис. грн., а у 2019 році –94 тис. грн. Загалом можна зробити висновок, що при високій оборотності коштів мінімально необхідна сума зменшується. Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної протягом 2017-2018 років становило від'ємні значення, проте у 2019 році фактична сума коштів перевищувала мінімальну на 106 тис. грн. Щоб коефіцієнт абсолютної ліквідності досягав нормативних значень, ми рекомендуємо підприємству збільшити наявні суми грошових коштів до розрахованого рекомендованого залишку грошових коштів.

3.2. Покращення управління дебіторською заборгованістю підприємств

Г. І. Гулюк вважає, що "на фінансовий стан підприємства значною мірою впливає наявність та структура його дебіторської. Ефективне управління ними є одним з важливих напрямків діяльності підприємства" [60].

На думку Т.В. Лівоска, "ефективність діяльності підприємства безпосередньо залежить від правильності рішень, які приймаються менеджерами підприємств, адже забезпечення оптимального обсягу дебіторської заборгованості та її частки у структурі оборотних активів підприємства є актуальною проблемою для усіх підприємств, незалежно від форм власності, від їх величини тощо. Через управління дебіторською заборгованістю можна впливати на обсяг прибутку підприємства, його ліквідність і платоспроможність, а відповідно і на ризики, що з ними пов'язані"[61].

Жорсткий контроль за фінансовими потоками підприємства є основною функцією, на якій базується процес управління дебіторською заборгованістю.

Згідно підходу О. З. Хахула, Н. І. Налукова, "процес управління повинен бути спрямований на вирішення таких основних завдань:

- мінімізація фінансових ризиків, пов'язаних з можливістю збитків від списання безнадійних боргів та мінімізація фінансових ризиків, пов'язаних з дефіцитом грошових коштів;

- мінімізація втрат від інфляційного знецінення суми заборгованості;

- мінімізація недоотриманого доходу в зв'язку з неможливістю активного комерційного використання коштів, інвестованих у дебіторську заборгованість;

- перебудова управління за допомогою маркетингу в умовах неплатежів" [62].

Г. І. Гулюк переконана, що "збільшення дебіторської заборгованості підприємства, терміну протягом якого заборгованість дебіторів обертається в грошові кошти, зменшення інтенсивності її обертання, може свідчити про можливість неплатоспроможності покупців, їх банкрутства, збільшення величини продажів, наявність проблем збуту, непродуманої, нерациональної політики, яку підприємство проводить відносно своїх покупців. Однак, це не доцільно сприймати тільки як негативний фактор, оскільки, якщо заборгованість є нормальною, а не простроченою, то це не створить для підприємства фінансових труднощів, що виражатиметься в нестачі фінансових ресурсів, додаткових фінансових витратах, зменшенні прибутку та ризику неповернення боргів. Також це може бути свідченням проведення підприємством більш м'якої політики з метою розширення ринків збуту. Підприємство не повинно прагнути заморозити кошти в дебіторській

заборгованості, тому що, це уповільнить оборотність капіталу, знизить фінансову стійкість суб'єкта господарювання. Чим більше дебіторська заборгованість здійснюватиме оборотів, тим швидше підприємство одержуватиме кошти від своїх дебіторів, що підвищуватиме ліквідність його оборотних коштів" [60].

Зміст та основна мета управління дебіторською заборгованістю на думку О.Л. Польової, "полягає в максимізації прибутку підприємства шляхом управління процесами формування та інкасації дебіторської заборгованості" [63, с. 291].

В більшості випадків, із здійсненого аналізу дебіторської заборгованості підприємства, можна спостерігати її збільшення в динаміці в структурі балансу підприємства, що негативно впливає на фінансовий стан суб'єкта господарювання та потребує вжиття певних заходів.

Для того щоб переконатись, яка складова займає найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості здійснимо аналіз динаміки складу і структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 роки.

Таблиця 3.4

Динаміка складу і структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017–2019 рр.*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	597492	74,58	993066	82,77	1368503	88,43	395574	375437	66,21	37,81
Дебіторська заборгованість за розрахунками	55728	6,96	79035	6,59	74046	4,78	23307	-4989	41,82	-6,31
Інша поточна дебіторська заборгованість	147963	18,47	127684	10,64	104946	6,78	-20279	-22738	-	-
Всього дебіторської заборгованості	801183	100,00	1199785	100,00	1547495	100,00	398602	347710	49,75	28,98

*Джерело: розраховано автором на основі [41-43].

Отже, як видно з таблиці, за досліджуваний період величина дебіторської заборгованості збільшилась у 2018 році порівняно з попереднім періодом у абсолютних показниках на 398602 тис. грн., або на 49,8%, та у 2019 році на 347710 тис. грн., що у відсотковому вираженні становить 29%. Таке зростання відбулося за рахунок збільшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги, приріст якої у 2018 році становив 66,2% а у 2019 році 37,8%. Натомість спостерігається зменшення дебіторська заборгованість за розрахунками у 2019 році на 4989 тис. грн., або на 6,31 а іншої поточної дебіторської заборгованості, яка за 2017-2019 роки зменшилась на 43017 тис. грн.

Найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості займала дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, що на кінець 2017 р. становила 74,6%, а на кінець 2019 р. – 88,4%, тобто відбулось зростання на 13,8%. Другий показник за величиною частки у структурі займає інша дебіторська заборгованість, що зменшилась з 18,5% до 6,8%.

Зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками та іншої поточної дебіторської заборгованості в динаміці оцінюється позитивно, оскільки це свідчить про зменшення вилучення коштів з обороту підприємства без виправданих потреб.

Наступним етапом є аналіз динаміки складу і структури дебіторської заборгованості АТ «Фармак» за 2017-2019 роки.

Таблиця 3.5

Динаміка складу і структури дебіторської заборгованості АТ «Фармак»
за 2017–2019 рр.

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Струк-тура, %	Сума, тис. грн.	Струк-тура, %	Сума, тис. грн.	Струк-тура, %	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1052457	91,03	1371156	94,09	1133529	80,87	31869 9	- 23762 7	30,28	-17,33

Продовження табл. 3.5

Дебіторська заборгованість за розрахунками	92052	7,96	76540	5,25	235384	16,79	-15512	15884 4	-16,85	207,53
Інша поточна дебіторська заборгованість	11613	1,00	9563	0,66	32812	2,34	-2050	23249	-17,65	243,11
Всього дебіторської заборгованості	1156122	100,00	1457259	100,00	1401725	100,00	30113 7	-55534	26,05	-3,81

*Джерело: розраховано автором на основі [44-46].

Як видно з таблиці, величина дебіторської заборгованості у 2019 році зменшилась у абсолютних показниках на 55534 тис. грн., або на 3,8%, що оцінюється позитивно, оскільки кошти певною мірою повертаються в оборот на підприємство. Таке зменшення відбулося за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 237627 тис. грн. або у відносному вираженні – 17,3%. Натомість дебіторська заборгованість за розрахунками та інша поточна дебіторська заборгованість навпаки має тенденцію до збільшення. Дебіторська заборгованість за розрахунками у 2019 році порівняно з попереднім періодом збільшилась на 158844 тис. грн., або на 207, 5%, а інша поточна дебіторська заборгованість збільшилась на 23249 тис. грн., що у відсотковому вираженні становить 243,1 %.

Найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості займала дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, що на кінець 2017 р. становила 91 %, а на кінець 2019 р. – 80,9%, тобто відбулось зменшення на 10,9 %. Другий показник за величиною частки у структурі займає дебіторська заборгованість за розрахунками, частка якої збільшилась з 8 % до 16,8%.

Наявність дебіторської заборгованості за розрахунками, іншої поточної дебіторської заборгованості та її зростання в динаміці оцінюється негативно, оскільки це свідчить про вилучення коштів з обороту підприємства без виправданих потреб.

Здійснимо аналіз динаміки складу і структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 роки.

Таблиця 3.6

Динаміка складу і структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Фітофарм»
за 2017–2019 рр.*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	Сума, тис. грн.	Структура, %	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	69714	54,83	125 659	90,69	93 072	84,90	55945	-32587	80,25	-25,93
Дебіторська заборгованість за розрахунками	19323	15,20	10278	7,42	3482	3,18	-9045	-6796	-	-66,12
Інша поточна дебіторська заборгованість	38110	29,97	2 627	1,90	13 072	11,92	-35483	10445	-	397,60
Всього дебіторської заборгованості	127147	100,00	138564	100,00	109626	100,00	11417	-28938	8,98	-20,88

*Джерело: розраховано автором на основі [47-49].

Як видно з таблиці, величина дебіторської заборгованості зменшилась у 2019 році порівно з 2018 на 28938 тис. грн., або на 20,9%, що оцінюється позитивно. Таке зменшення відбулося за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 32587 тис. грн. або у відносному вираженні – 25,9% та дебіторської заборгованості за розрахунками на 6796 тис. грн. або 66,1%. Натомість інша поточна дебіторська заборгованість збільшилась на 10445 тис. грн. або 397,6 %.

Найбільшу частку у структурі дебіторської заборгованості займала дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, що на кінець 2017 р. становила 54,8%, а на кінець 2019 р. збільшилась до 84,9%,.

Як ми вже переконалися з аналізу активу балансу дані підприємства мають значну частку дебіторська заборгованість в її структурі, коефіцієнт швидкої ліквідності при аналізі відносних показників ліквідності та платоспроможності протягом аналізованого періоду показав перевищення нормативних значень, що оцінюється негативно, адже може призвести до зниження фінансової стійкості, ліквідності підприємства та підвищення ризику фінансових збитків.

Лівощко Т. В., Бебех К. В., переконані, що "надмірна величина дебіторської заборгованості в активах підприємств є однією з найбільш гострих проблем сучасності, адже в кризових умовах економіки України дотримуватись фінансової дисципліни досить важко, а іноді й зовсім неможливо. Це часто призводить до втрати підприємствами-кредиторами платоспроможності та ліквідності через гостру нестачу ліквідних коштів, які «завантажені» у складі дебіторської заборгованості" [61].

Автори зазначають, що "для оптимізації розміру та структури дебіторської заборгованості підприємствам доцільно рефінансувати її частину. Основними методами рефінансування є: облік векселів, форфейтинг та факторинг. Незважаючи на деякі недоліки, ці методи мають ряд переваг і виступають ефективними інструментами управління дебіторською заборгованістю"[61]. Наприклад, облік векселів, що надаються покупцями продукції, та "являє собою фінансову операцію з продажу їх банку або іншому фінансовому інституту чи суб'єкту господарювання за визначеною (дисконтною) ціною, яка встановлюється залежно від їх номіналу, строку погашень та облікової вексельної ставки має такі переваги для підприємства-постачальника, а саме:

- гарантії, що кредити, які надає підприємство своїм контрагентам, можуть бути рефінансовані у банку за вигідною відсотковою ставкою;
- підвищенні рівня ліквідності активів"[61].

Форфейтинг, який за визначенням Т. В. Лівощка, К. В. Бебех, " являє собою фінансову оперативність по експортному товарному кредиту шляхом передачі (індосамента) переказного векселя на користь банку зі сплатою комісійної винагороди, використовується при здійсненні довгострокових експортних поставок і дозволяє експортеру негайно отримати грошові кошти шляхом обліку векселів "[61].

Згідно підходу Т. В. Лівощка, К. В. Бебех, "факторинг являє собою фінансову операцію, під час якої підприємство-продавець передає право отримання грошей за платіжними документами за відвантаженою продукцією банку" [61].

Як стверджує А. В. Ружицький, "за час існування факторингу в Україні були виділені переваги та можливості, які він надає поряд з іншими інструментами рефінансування:

- гарантована відсутність імобілізації оборотних коштів у дебіторську заборгованість;
 - відсутність застави;
 - прискорення оборотності коштів;
 - розширення клієнтської бази та встановлення стабільних відносин з покупцями, які матимуть можливість закупляти товар з відстроченням оплати;
 - можливість здійснювати гуртові закупівлі за вигіднішими цінами та підтримувати розширений асортимент продукції;
 - поліпшення ділового іміджу та платоспроможності через можливість проведення своєчасних розрахунків зі своїми кредиторами;
 - зміцнення ринкової позиції" [64, с. 413].

Т. В. Лівощко, К. В. Бебех, зазначає, що "застосування методів рефінансування дебіторської заборгованості дає можливість переведення її в інші, ліквідні форми оборотних активів: гроші, короткострокові фінансові вкладення тощо. Це сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства"[61].

На думку В. В. Дяченка, "найбільш відомим інструментом інкасації дебіторської заборгованості є надання знижок за швидку оплату продукції. Багато підприємств використовують цей інструмент для прискорення повернення дебіторської заборгованості, але застосування механізму знижок за швидку оплату доцільне лише постійним клієнтам при суровому дотриманні ними платіжної дисципліни за термінами та сумами"[65].

Також доцільно застосовувати при відпуску товарів передоплату, здійснювати комерційні вексельні розрахунки, що дозволять отримати певний відсоток за відстрочку платежу, використовувати механізм факторингу. Впровадження цих заходів допоможе підприємству зменшити розміри заборгованості дебіторів, надасть можливість використання дебіторської заборгованості в його операційній

та інвестиційній діяльності, яка може принести суб'єкту господарювання більше вигоди.

Згідно підходу Г. І. Гулюк, "для скорочення величини дебіторської заборгованості підприємствам доцільно використовувати різні напрямки мінімізації її величини:

- визначення рівня ризику несплати дебіторами своїх рахунків, поглиблений аналіз їх платоспроможності, фінансового стану, встановлення певних стандартів їх оцінки та ведення картотеки боржників;
- збільшення числа споживачів, що зменшить ризик несплати значним одним чи кількома покупцями, визначення кількості потенційних дебіторів;
- вчасне визначення заборгованості, яка є сумнівною.
- своєчасне оформлення та надання розрахункових документів.
- припинення відносин з дебіторами, які є порушниками платіжної дисципліни
- систематичне здійснення інвентаризації заборгованості" [60].

Таким чином, здійснивши аналіз динаміки складу і структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 роки, ми побачили, що досліджуваний період величина дебіторської заборгованості збільшилась у 2018 році порівняно з попереднім періодом у абсолютних показниках на 49,8%, та у 2019 році на 29%. Найбільшу частку в структурі дебіторської заборгованості займала дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, частка якої збільшилась на 13,8% за аналізований період. Другий показник за величиною частки у структурі займає інша дебіторська заборгованість, що зменшилась з 18,5% до 6,8%. Зменшення дебіторської заборгованості за розрахунками та іншої поточної дебіторської заборгованості в динаміці оцінюється позитивно, оскільки це свідчить про зменшення вилучення коштів з обороту підприємства без виправданих потреб.

Провівши аналіз динаміки складу і структури дебіторської заборгованості АТ «Фармак», ми переконались, що величина дебіторської заборгованості у 2019 році зменшилась у абсолютних показниках на 55534 тис. грн., або на 3,8%, що

оцінюється позитивно, оскільки кошти певною мірою повертаються в оборот на підприємство. Таке зменшення відбулося за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги на 237627 тис. грн. або у відносному вираженні – 17,3%. Натомість дебіторська заборгованість за розрахунками та інша поточна дебіторська заборгованість навпаки має тенденцію до збільшення. Наявність дебіторської заборгованості за розрахунками, іншої поточної дебіторської заборгованості та її зростання в динаміці оцінюється негативно, оскільки це свідчить про вилучення коштів з обороту підприємства без виправданих потреб.

Проаналізувавши динаміки складу і структури дебіторської заборгованості ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 роки, ми побачили, що величина дебіторської заборгованості зменшилась у 2019 році порівно з 2018 на 20,9%, що оцінюється позитивно. Таке зменшення відбулося за рахунок зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги та дебіторської заборгованості за розрахунками. Найбільшу частку у структурі займала дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги, що на кінець 2017 р. становила 54,8%, а на кінець 2019 р. збільшилась до 84,9%.

З аналізу активу балансу, ми переконались, що дані підприємства мають значну частку дебіторська заборгованість в її структурі, коефіцієнт швидкої ліквідності при аналізі відносних показників ліквідності та платоспроможності протягом аналізованого періоду показав перевищення нормативних значень, що оцінюється негативно, адже може призвести до зниження фінансової стійкості, ліквідності підприємства та підвищення ризику фінансових збитків. Тому згідно підходу Г. І. Гулюк, "для скорочення величини дебіторської заборгованості підприємствам доцільно використовувати різні напрямки мінімізації її величини, а саме: визначення рівня ризику несплати дебіторами своїх рахунків, поглиблений аналіз їх платоспроможності, фінансового стану, встановлення певних стандартів їх оцінки та ведення картотеки боржників; збільшення числа споживачів, що зменшить ризик несплати значним одним чи кількома покупцями, визначення кількості

потенційних дебіторів; вчасне визначення заборгованості, яка є сумнівною; своєчасне оформлення та надання розрахункових документів і тд.

3.3. Удосконалення формування запасів підприємств

За сучасних умов господарювання виробничі запаси забезпечують постійність, ритмічність та безперервність діяльності кожного підприємства, гарантуючи його економічну безпеку. Ю. О. Смалій стверджує, що "виробничим запасам належить одна з головних ролей у складі матеріальних ресурсів підприємств. Ефективне управління та чіткий контроль запасів дають змогу знизити витрати на їх зберігання, вивільнити із поточного господарського обороту частину фінансових ресурсів"[66, с. 52].

На думку В. В. Різник, "управління запасами – це забезпечення та підтримування оптимальної кількості й видів фізичних ресурсів, необхідних для реалізації стратегічного плану організації. Необхідність управління запасами пояснюється тим, що виробництво – це потік матеріальних ресурсів через процес, який змінює форму цих матеріалів, перетворюючи їх на готову продукцію" [67, с. 52].

Як стверджує О. Г. Лищенко, "оскільки запаси є одними із найбільш дорогих активів у більшості підприємств, а їх вартість може складати до 40% від суми загального інвестованого капіталу, ефективне управління такими оборотними активами дозволяє знизити тривалість виробничого і всього операційного циклу, зменшити поточні витрати на їхнє збереження, визволити з поточного господарського обороту частину фінансових засобів, реінвестуючи їх в інші активи та суттєво зменшити витрати компанії, які можуть виникати внаслідок їх надлишку чи недостачі" [68].

Грицишен Д. О., переконує, що "виявлення фактів недостач виробничих запасів на вході призводить до збою чи простою виробництва, на виході – до втрат підприємства від реалізації готової продукції, зайві виробничі запаси викликають

«омертвіння» оборотних коштів, а готової продукції – до зниження ціни реалізованого товару" [69, с. 268].

При аналізі відносних показників ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 роки, ми мали змогу спостерігати, що коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів перевищував свої нормативні значення, це з одного боку вказує на достатність матеріально-виробничих запасів для погашення короткострокових боргів у випадку необхідності їх розпродажу, а з іншого боку постає питання в оптимальному управлінні та ефективному використанні.

Аналогічна ситуація прослідковувалась при аналізі відносних показників ліквідності та платоспроможності АТ «Фармак», даний показник перевищував нормативні значення та мав тенденцію до збільшення.

Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів ПрАТ «Фітофарм» у 2018 році не досягав нормативних значень, що може свідчити про нестачу запасів на підприємстві в даному періоді, за таких умов можуть виникати збої у процесі виробництва та реалізації продукції, що зумовлює несвоєчасне виконання господарських договорів та необхідність сплати штрафів.

У процесі аналізу запасів підприємства необхідно встановити забезпеченість підприємства ними, а також виявити надлишкові і непотрібні запаси.

Підприємство зацікавлене здійснювати свою діяльність при мінімальних запасах активів, якщо:

- 1) фактична наявність запасів більша за нормативну наявність надлишку;
- 2) фактична наявність запасів менша за нормативну недостачу запасів.

Як надлишок так і недостача оцінюється негативно.

На основі балансу підприємства структура запасів оцінюється за допомогою коефіцієнта накопичення запасів

$$K_{н. з.} = \frac{ВЗ+НВ}{ГП+Т} \leq 1, \quad (3.4)$$

де ВЗ - виробничі запаси, НВ - незавершене виробництво, ГП - готова продукція, Т - товари.

Таким чином, доцільним буде провести аналіз динаміки коефіцієнта накопичення запасів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 роки, що наведена в таблиці 3.7.

Таблиця 3.7

Динаміка коефіцієнта накопичення запасів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017–2019 рр.*

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
Виробничі запаси, тис. грн.	265792	311116	320149	45324	9033	17,05	2,90
Незавершене виробництво, тис. грн.	35496	48588	19224	13092	-29364	36,88	-60,43
Готова продукція, тис. грн.	236541	172460	239786	-64081	67326	-27,09	39,04
Товари, тис. грн.	214	181	2009	-33	1828	-15,42	1009,94
Коефіцієнт накопичення запасів	1,27	2,08	1,40	0,81	-0,68	63,73	-32,64

*Джерело: розраховано автором на основі [41-43]

Як видно з наведеної таблиці, коефіцієнт накопичення запасів за аналізований період дещо перевищував нормативне значення. Що свідчить про накопичення надлишку і непотрібних виробничих запасів. На кінець 2018 року коефіцієнт накопичення запасів збільшився до 2,1, а на кінець 2019 року зменшився до 1,4, за рахунок зменшення незавершеного виробництва на 29364 тис. грн., це оцінюється позитивно, оскільки свідчить про покращення структури запасів підприємства в динаміці.

Здійснимо аналіз динаміки коефіцієнта накопичення запасів АТ «Фармак» за 2017-2019 роки.

Таблиця 3.8

Динаміка коефіцієнта накопичення запасів АТ «Фармак» за 2017–2019 рр.*

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
Виробничі запаси, тис. грн.	469726	562313	698907	92587	136594	19,71	24,29
Незавершене виробництво, тис. грн.	85175	125049	110067	39874	-14982	46,81	-11,98

Продовження табл. 3.8

Готова продукція, тис. грн.	393705	448342	731039	54637	282697	13,88	63,05
Товари, тис. грн.	10488	12641	14964	2153	2323	20,53	18,38
Коефіцієнт накопичення запасів	1,37	1,49	1,08	0,12	-0,41	8,61	-27,27

*Джерело: розраховано автором на основі [44-46]

Як видно з наведеної таблиці, коефіцієнт накопичення запасів за аналізований період також дещо перевищував нормативне значення. Що свідчить про накопичення надлишку і непотрібних виробничих запасів. На кінець 2018 року коефіцієнт накопичення запасів збільшився до 1,5, а на кінець 2019 року зменшився до 1,1, за рахунок зменшення незавершеного виробництва, яке зменшилось на 14982 тис. грн., або на 12%, що оцінюється позитивно.

Здійснимо аналіз динаміки коефіцієнта накопичення запасів ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 роки.

Таблиця 3.9

Динаміка коефіцієнта накопичення запасів ПрАТ «Фітофарм»
за 2017–2019 рр.*

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
Виробничі запаси, тис. грн.	23571	29 489	29 886	5918	397	25,11	1,35
Незавершене виробництво, тис. грн.	1360	1 414	1 278	54	-136	3,97	-9,62
Готова продукція, тис. грн.	14568	14 726	18 592	158	3866	1,08	26,25
Товари, тис. грн.	4025	1 370	2 252	-2655	882	-65,96	64,38
Коефіцієнт накопичення запасів	1,34	1,92	1,50	0,58	-0,42	43,18	-22,13

*Джерело: розраховано автором на основі [47-49]

Впродовж досліджуваного періоду структура запасів ПрАТ «Фітофарм», була незадовільною, зокрема була наявність надлишку виробничих запасів. У 2018 році порівняно з попереднім періодом коефіцієнт накопичення запасів збільшився до 1,9, проте у 2019 році зменшився до 1,5, за рахунок незавершеного виробництва, яке зменшилось на 136 тис. грн., що у відсотковому вираженні становить 9,6%.

Загалом по всіх трьох підприємствах протягом аналізованого періоду спостерігається наявність надлишку виробничих запасів, хоча прослідковується позитивна тенденція до зменшення коефіцієнта накопичення запасів у 2019 році.

Для даних підприємств необхідним є вибір ефективної моделі управління запасами, що сприятиме не тільки нормуванню запасів, а й притоку грошових коштів.

Я. П. Олійник, зазначає, що "оптимальне управління запасами передбачає отримання чіткої відповіді на два основних питання: коли треба розпорядитися про поповнення запасу, скільки при цьому треба замовляти матеріальних запасів, що йдуть у запас"[70].

Згідно тверджень Я. П. Олійника, " існують дві основні моделі управління запасами: система з фіксованим обсягом ярма розміром замовлення, звана також моделлю економічного розміру замовлення, або Q-моделлю, і система з фіксованою періодичністю замовлення, звана періодичної моделлю, або P-моделлю. Сутність Q-моделі полягає в тому, що як тільки запас якого-небудь товару досягне заздалегідь певного мінімального значення ярма точки замовлення, цей товар замовляється. Досягнення мінімального рівня може виникнути в будь-який момент і залежить від інтенсивності попиту"[70].

Згідно використаного джерела, "в основі моделі EOQ лежать наступні основні допущення:

- 1) весь попит вдається задовольнити;
- 2) величина попиту відома і незмінна;
- 3) тривалість операційного циклу відома і незмінна;
- 4) ціна продукції постійна;
- 5) нескінченний горизонт планування;
- 6) не виникає ніяких ефектів у зв'язку з множинністю видів продукції;
- 7) відсутні запаси в дорозі;
- 8) капіталу не обмежений" [71].

Я. П. Олійник зазначає, що "у практиці управління запасами Q-модель використовується в наступних випадках:

- великі втрати в результаті відсутності запасу;
- високі витрати по зберіганню запасу;
- висока вартість товару, що замовляється;
- висока ступінь невизначеності попиту" [70].

Згідно системи управління запасами, "використання Q-моделі передбачає постійний контроль залишку запасів. Ця модель вимагає, щоб кожен раз, коли проводиться вилучення ресурсів із запасу, виконувалася перевірка, чи досягнута крапка чергового замовлення"[70].

Оптимальний розмір партії товарів, що поставляються, і оптимальна частота заводу залежать від наступних факторів:

- обсягу попиту;
- витрат по доставці товарів;
- витрат по зберіганню запасу [70].

В якості критерію оптимальності вибирають мінімум сукупних витрат по доставці і зберіганню.

Згідно тверджень Я. П. Олійника, " при управлінні запасами по Р-моделі період, через який підприємство направляє замовлення постачальнику, залишається незмінним. Наприклад, кожен понеділок менеджер фірми переглядає залишки товарів і доводить їх до заздалегідь визначеної максимальної норми. Розмір замовленої партії товару визначається різницею передбаченого нормою максимального товарного запасу та фактичного запасу. Оскільки для виконання замовлення потрібно оптимальний період часу, то величина замовленої партії збільшується на розмір очікуваної витрати на цей період"[70].

Я. П. Олійник зазначає, що "система контролю за станом запасів з фіксованою періодичністю замовлення застосовується в наступних випадках:

- умови постачання дозволяють отримувати замовлення різними по величині партіями;
- витрати з розміщення замовлення і доставку порівняно невеликі;
- втрати від можливого дефіциту незначні" [70].

У практиці фінансового менеджменту широко використовується ABC-метод управління товарно-матеріальними запасами (ABC method of inventory control), згідно з яким управлінню дорогими елементами товарно-матеріальних запасів приділяється більше уваги, ніж дешевим [71].

Згідно із використаного джерела , " ABC-метод заснований на поділі всіх запасів підприємства по зменшенню їх вартості на одиницю запасів на три категорії:

- у категорію А входять дорогі запаси з тривалим циклом замовлення, які вимагають постійного моніторингу у зв'язку з серйозністю фінансових наслідків, що викликаються їх недоліком. У зв'язку з високою вартістю необхідно нормування оборотних коштів, авансованих в ці запаси;

- у категорію включаються В запаси, що мають меншу значимість і вимагають менш ретельного контролю свого рівня;

- у категорію включаються інші запаси з низькою вартістю, що вимагають щоквартального або щорічного контролю шляхом інвентаризації "[71].

При розробці даної класифікації запасів необхідно враховувати не тільки вартість товарів, але і такі фактори, як значущість для безперервності виробничого процесу, унікальність, небезпека швидкого старіння та ін. [71].

Головко А. М. стверджує, що "в деяких галузях промисловості в даний час використовується метод управління запасами товарно-матеріальних цінностей "точно в строк" (JIT - just-in-time). У відповідності з цим методом управління запаси придбаваються і вводяться у виробництво саме в той момент, коли в них виникає необхідність, що дозволяє значно скоротити обсяги запасів, але вимагає високого рівня координації між виробником і постачальниками щодо строків поставки та обсягів партії. Застосування методу "точно в строк" веде не тільки до скорочення запасів, але й до підвищення продуктивності і гнучкості виробництва, поліпшення якості продукції "[72].

На думку Я. П. Олійника, " при використанні тих чи інших методів управління запасами необхідно обов'язково враховувати особливості попиту на продукцію підприємства, а також особливості локальних або загальносистемних інформаційних технологій, які забезпечують автоматизоване управління бізнесом" [70].

Прийняття оптимального рішення по управлінню запасами потребує врахування багатьох чинників і завжди повинно спиратися на пошук логістичного компромісу, забезпечує поряд з скороченням витрат повне задоволення попиту на необхідну продукцію [70].

Я. П. Олійник стверджує, що "на практиці складність у виборі певного підходу залежить від умов, в яких функціонує підприємство, і здібності менеджера з логістики прийняти потрібне рішення. Чим складніше умови, тим більш складна модель управління запасами потрібно. Для всіх моделей характерна наявність двох серйозних проблем: забезпечення належного контролю за кожним елементом запасу та гарантування точного відстеження стану готівкових запасів" [70].

До найбільш поширеним додатковим системам управління запасами відносяться:

- система з встановленою періодичністю поповнення запасів до певного рівня;
- система "мінімум-максимум"[70].

На думку Я. П. Олійника, " в системі з встановленою періодичністю поповнення запасів до певного рівня, як і в системі з фіксованим інтервалом часу між замовленнями, вхідним параметром є період часу між замовленнями. На відміну від основної системи, вона зорієнтована на роботу при значних коливаннях споживання. Щоб запобігти завищенню обсягів запасів, які знаходяться на складі, або їх дефіциту, замовлення виробляються не тільки у встановлені моменти часу, але і за досягнення запасом граничного рівня. Система включає в себе елемент Р-моделі, тобто встановлену періодичність оформлення замовлення, і елемент Q-моделі, тобто відстеження граничного рівня замовлення" [70].

Відмінною особливістю системи є те, що замовлення поділяються на дві категорії - планові і додаткові. Планові замовлення виробляються через задані інтервали часу, а додаткові замовлення - відхилення темпів споживання від запланованих [70].

Я. П. Олійник стверджує, що "система "мінімум-максимум" також містить у собі елементи основних систем управління. Система орієнтована на ситуацію, коли

витрати на облік запасів і витрати на оформлення замовлення настільки значні, що стають порівнянні з втратами від дефіциту запасів. Тому в даній системі замовлення виробляються не через кожен заданий інтервал часу, а тільки за умови, що запаси на складі в цей момент виявилися рівними або меншими встановленого мінімального рівня. У цьому випадку розмір розраховується так, щоб постачання поповнило запаси до максимально бажаного рівня. Таким чином, система працює лише з двома рівнями запасів - мінімальним і максимальним"[70].

Отже, для аналізованих підприємств актуальним постає питання оптимального управління запасами підприємств, що дасть змогу здійснювати контроль за рухом запасів, приймати рішення, спрямовані на економію часу і коштів за рахунок мінімізації витрат на утримання запасів. Ефективне управління товарно-матеріальними запасами (ТМЗ) дозволить: прискорити оборотність цієї категорії оборотних активів; знизити ризик старіння та псування товарів; знизити витрати на зберігання ТМЗ. При аналізі динаміки коефіцієнта накопичення запасів, ми побачили, що протягом аналізованого періоду по всіх трьох підприємствах спостерігається наявність надлишку виробничих запасів, хоча прослідковується позитивна тенденція до зменшення коефіцієнта накопичення запасів у 2019 році. Для аналізованих підприємств актуальним постає питання оптимального управління запасами підприємств, що дасть змогу здійснювати контроль за рухом запасів, приймати рішення, спрямовані на економію часу і коштів за рахунок мінімізації витрат на утримання запасів. Для вирішення проблем, які виникають в результаті неефективного використання запасів, існують дві моделі управління запасами: модель економічного розміру замовлення, або Q-модель, і періодична модель, або P-модель.

ВИСНОВКИ

У загальному розумінні "ліквідність і платоспроможність є об'єктивними умовами забезпечення стабільної діяльності та фінансової стійкості підприємств, саме від цих показників залежить саме існування підприємств, адже підприємства припиняють свою діяльність здебільшого внаслідок нестачі грошових коштів, а не через недостатню рентабельність".

Як зазначав Ковальов В.В., "під ліквідністю будь-якого активу розуміють здатність його трансформуватися у грошові засоби, а ступінь ліквідності визначається тривалістю тимчасового періоду, протягом якого ця трансформація може бути здійснена.

Платоспроможність – це здатність підприємства в повному обсязі та наявними в нього ресурсами, своєчасно розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями.

Для оцінки ліквідності та платоспроможності зазвичай використовують такі два основні прийоми: аналіз ліквідності балансу та оцінку відносних показників ліквідності та платоспроможності.

Для аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства нами було обрано 3 підприємства: ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця», АТ «Фармак» та ПрАТ «Фітофарм».

Здійснивши аналіз ліквідності балансу ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» протягом 2017-2019 років, ми побачили, що підприємства відповідало умовам абсолютної ліквідності, проте на кінець 2019 року не виконувалась перша умова абсолютної ліквідності, зокрема високоліквідні активи (А1) були меншими за негайні пасиви (П1) та третя умова, а саме активи, що повільно реалізуються були меншими за довгострокові пасиви, невиконання цих умов свідчить про порушення ліквідності балансу. В цілому динаміка показників ліквідності балансу є негативною.

Здійснивши аналіз ліквідності балансу АТ «Фармак» протягом 2017-2019 років, ми переконалися, що баланс підприємства не відповідав умовам абсолютної ліквідності, адже не виконувалась перша умова абсолютної ліквідності. Активи, що

швидко та повільно реалізуються покривали короткострокові та довгострокові пасиви протягом аналізованого періоду. Щодо активів, що важко реалізуються то вони не покривали постійні пасиви і це означає дотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, тобто наявності в нього власних коштів для формування оборотних активів. В цілому динаміка показників ліквідності балансу є негативною.

Як свідчили наведені дані показників ліквідності балансу ПрАТ «Фітофарм» протягом аналізованого періоду, баланс підприємства не відповідав умовам абсолютної ліквідності, адже не виконувалась перша та третя умова абсолютної ліквідності, невиконання цих умов свідчить про порушення ліквідності балансу. Активи, що швидко реалізуються покривали короткострокові довгострокові пасиви протягом аналізованого періоду. Щодо активів, що важко реалізуються то вони покривали постійні пасиви і це означає недотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, тобто відсутності в нього власних коштів для формування оборотних активів. В цілому динаміка показників ліквідності балансу є негативною.

Загалом даних підприємств об'єднує невиконання першої та третьої умови абсолютної ліквідності.

Наступним етапом стала оцінка відносних показників ліквідності та платоспроможності підприємств.

Здійснивши аналіз відносних показників ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 роки, ми побачили що всі коефіцієнти ліквідності перевищували свої нормативні значення. У підприємства достатньо запасів для погашення короткострокових боргів, підприємство є платоспроможним на дату складання балансу та наявна перспективна платоспроможність.

Провівши аналіз даних відносних показників для АТ «Фармак», ми побачили що коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів, коефіцієнт швидкої ліквідності та коефіцієнт загальної ліквідності перевищували нормативні значення. А це означає що підприємство протягом аналізованого періоду мало достатньо запасів для

погашення короткострокових боргів та була наявна перспективна платоспроможність підприємства через період рівний тривалості обороту його дебіторської заборгованості та всіх його оборотних активів. Однак коефіцієнт абсолютної ліквідності протягом 2017-2019 років не досягав нормативних значень, а це означає що підприємство на дату балансу було неплатоспроможним.

Проаналізувавши відносні показники ліквідності та платоспроможності ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 роки, ми дійшли висновку що підприємство було неплатоспроможним на дату складання балансу, тобто неспроможність за рахунок високоліквідних активів погасити поточні зобов'язання. Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів у 2018 році не досягав нормативного значення, проте у 2019 році ситуація покращилась. Щодо коефіцієнта швидкої та загальної ліквідності то у 2019 році спостерігається позитивна динаміка до збільшення цих показників.

Як результат, здійснивши оцінку управління ліквідністю і платоспроможністю підприємства, ми побачили такі існуючі проблеми на підприємствах:

1. Коефіцієнт абсолютної ліквідності у АТ «Фармак» та ПрАТ «Фітофарм» не досягає нормативного значення, а в ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» - перевищує, що дало нам змогу шукати оптимальні залишки коштів для підприємств.

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності по всіх трьох підприємствах значно перевищував нормативні значення, це говорить про наявність великих обсягів дебіторської заборгованості підприємств.

3. Коефіцієнт ліквідності при мобілізації коштів також перевищував свої нормативні значення протягом аналізованого періоду, що свідчить про накопичення надлишку і непотрібних виробничих запасів.

Тому першим етапом напрямів удосконалення ліквідністю і платоспроможністю підприємств став пошук оптимальних залишків грошових коштів.

Здійснивши розрахунок мінімально необхідної суми грошових коштів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017–2019 рр. ми спостерігали за зниження оборотності грошових коштів з 40,92 обороту у 2017 році до 14, 09 обороту у 2019 році, а мінімально необхідна сума грошових коштів, навпаки, зросла з 54742 тис.

грн. до 184609 тис. грн. за аналізований період. Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної збільшилось з 52232 тис. грн. у 2017 році до 73188 тис. грн. у 2019 році. З наведеного розрахунку ми могли переконатись, що показники ліквідності будуть забезпечувати платоспроможність підприємства при рекомендованому залишку грошових коштів, тому ми можемо рекомендувати розраховану мінімально необхідну суму грошових коштів. А надлишок, для ефективного використання грошових коштів, підприємству слід вкладати в оновлення матеріально-технічної бази, основних засобів, інвестиції, ліквідні цінні папери або строкові контракти.

Провівши розрахунок мінімально необхідної суми грошових коштів АТ «Фармак», ми спостерігали зниження оборотності грошових коштів з 131,16 обороту у 2017 році до 49,42 обороту у 2019 році, а мінімально необхідна сума грошових коштів, яка необхідна для продовження операцій підприємством навпаки, зросла з 30848 тис. грн. до 97404 тис. грн. за аналізований період. Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної збільшилось з 12515 тис. грн. у 2017 році до 58079 тис. грн. у 2019 році. Для того щоб переконатися, наскільки потрібно підприємству наростити суми грошових коштів щоб нормувати коефіцієнт абсолютної ліквідності, ми здійснили розрахунок рекомендованого залишку грошових коштів. Найбільше підприємство наблизилось до рекомендованого залишку грошових коштів у 2019 році, де різниця між рекомендованим і фактичним залишком становить 12649 тис. грн. Тобто, враховуючи позитивну динаміку до збільшення грошових коштів та їх еквівалентів, можна припустити, що в наступному році підприємство все ж таки стане платоспроможним.

Мінімально необхідна сума грошових коштів ПрАТ «Фітофарм» зменшувалась протягом 2017-2019 рр. У 2017 році ця величина становила 1682 тис. грн., а у 2019 році –94 тис. грн. Загалом можна зробити висновок, що при високій оборотності коштів мінімально необхідна сума зменшується. Відхилення фактичної суми коштів від мінімальної протягом 2017-2018 років становило від'ємні значення, проте у 2019 році фактична сума коштів перевищувала мінімальну на 106 тис. грн. Щоб коефіцієнт абсолютної ліквідності досягав нормативних значень, ми

рекомендуємо підприємству збільшити наявні суми грошових коштів до розрахованого рекомендованого залишку грошових коштів.

Для збільшення потоку грошових коштів підприємствам варто вживати такі короткострокові заходи:

- продаж або здача в оренду необоротних активів;
- раціоналізація асортименту продукції;
- реструктуризація дебіторської заборгованості у фінансові інструменти;
- використання часткової передоплати;
- залучення зовнішніх джерел короткострокового фінансування;
- розробка системи знижок для покупців.

До довгострокових заходів, що збільшують потік грошових коштів, належать:

- додаткова емісія акцій і облігацій;
- пошук стратегічних партнерів.
- пошук потенційного інвестора

Для скорочення величини дебіторської заборгованості підприємствам доцільно використовувати різні напрямки мінімізації її величини:

- визначення рівня ризику несплати дебіторами своїх рахунків, поглиблений аналіз їх платоспроможності, фінансового стану, встановлення певних стандартів їх оцінки та ведення картотеки боржників;
- збільшення числа споживачів, що зменшить ризик несплати значним одним чи кількома покупцями, визначення кількості потенційних дебіторів;
- вчасне визначення заборгованості, яка є сумнівною.
- своєчасне оформлення та надання розрахункових документів.
- припинення відносин з дебіторами, які є порушниками платіжної дисципліни
- систематичне здійснення інвентаризації заборгованості.

При аналізі динаміки коефіцієнта накопичення запасів, ми побачили, що протягом аналізованого періоду по всіх трьох підприємствах спостерігається наявність надлишку виробничих запасів, хоча прослідковується позитивна тенденція до зменшення коефіцієнта накопичення запасів у 2019 році. Для

аналізованих підприємств актуальним постає питання оптимального управління запасами підприємств, що дасть змогу здійснювати контроль за рухом запасів, приймати рішення, спрямовані на економію часу і коштів за рахунок мінімізації витрат на утримання запасів. Для вирішення проблем, які виникають в результаті неефективного використання запасів, існують дві моделі управління запасами: модель економічного розміру замовлення, або Q-модель, і періодична модель, або P-модель, однак необхідно обов'язково враховувати особливості попиту на продукцію підприємства, а також особливості локальних або загальносистемних інформаційних технологій, які забезпечують автоматизоване управління бізнесом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лисун І. Ю. Економічна суть ліквідності та платоспроможності. *Економіка і управління*. 2014. № 3. С. 14-17. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Uproz_2013_3_7 (дата звернення: 25.11.2020).
2. Н.О. Власова, Т.С. Пічугіна, П.В. Смірнова Власова Н.О. Оцінка ліквідності та платоспроможності підприємств роздрібноі : монографія. Харків : ХДУХТ, 2010. 222 с.
3. Ковальов В. В. Введение в финансовый менеджмент : научное издание. Москва, 1999. 768 с.
4. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами. научное издание. Москва, 1996. 800 с.
5. Щербань О. Д. Стратегічні орієнтири управління ліквідністю та діловою активністю підприємства. *Економічний аналіз*. 2014. Том 23. № 2. С. 206-212. URL: <https://www.econa.org.ua/index.php/econa/article/view/1088> (дата звернення:25.11.2020).
6. Шевченко О. А. Ліквідність підприємства: економічна сутність та необхідність управління. *Економіка*. 2017. С. 1-5. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:MtcGGhnNul4J:https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2019/paper/download/6664/5493+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua> (дата звернення: 25.11.2020).
7. Кононенко О. Аналіз фінансової звітності. Харків : Фактор, 2002. 144 с.
8. Бочаров В. В. Финансовый анализ : научное издание. Питер, 2001. 240 с.
9. Любушин Н. П. Анализ финансово-экономической деятельности предприятия. Москва : ЮНИТИ 1999. 471 с.
10. Ремньова Л. М. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства як складова фінансового менеджменту. *Актуальні проблеми економіки*. 2004. № 2. С. 87-96. URL: https://nam.kiev.ua/ape/n_04_02/remnyova.htm (дата звернення: 25.11.2020).

11. Ванєва А. Р. Оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства. *Формування фінансових відносин в Україні*. 2006. С. 52- 61. URL: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/elcat/new/result.php3> (дата звернення: 25.11.2020).
12. Унковская Т. Е. Фінансова рівновага підприємств : монографія. Київ : КНТЕУ.1997. 328 с.
13. Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмержицька Н.Ю. Фінансовий аналіз. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
14. Тарасенко Н.В. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. Київ: Алерта, 2003. 486 с.
15. Соколова Е., Чернявська Г. Проблеми управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. *Економіка і управління*. 2016. Вип. 35. С. 330-338. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpdetut_eiu_2016_35_37 (дата звернення: 25.11.2020).
16. Крейнина М. Н. Анализ финансового состояния и инвестиционной привлекательности акционерных обществ в промышленности, строительстве и торговле. Москва : АО "ДИС" ; "МВ – Центр", 2009.
17. Економіка торговельного підприємства / за ред. Н. М. Ушакової. Київ : "Хрещатик", 1999. 800 с.
18. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій : монографія. Київ : КНТЕУ. 2001. 580 с.
19. Лігоненко Л. О., Ключенок Л. В. Економіка торговельного підприємства : навчальний посібник. Київ : КНТЕУ.2005. 295 с.
20. Уткин З. А. Риск-менеджмент. Москва : Эксмо, 2010. – 287 с.
21. Мазурова И. И. Лекции по анализу хозяйственной деятельности. СПб., 2009.
22. Шеремет А. Д. Методика финансового анализа. Москва : ИнфраМ, 2008.
23. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання : монографія. Київ : КНЕУ, 2009. 378 с.

24. Болюх М. А. Економічний аналіз : навч. посібн. Київ. : КНЕУ, 2008. 412 с.
25. Федорович Р. В. Економічний аналіз : навч. посібн. Тернопіль : Астон, 2010. 624 с.
26. Кіндрацька Г. І. Білик М. С., Загородній А. Г. Економічний аналіз: теорія і практика. Львів : Магнолія. 2006. 440 с.
27. Аналіз показників ліквідності та платоспроможності. *Фінансовий аналіз*: веб-сайт. URL:http://www.srinest.com/book_1316_chapter_50_7.2._Analz_pokaznikv_lkvdn_ost_ta_platospromozhnost.html (дата звернення: 25.11.2020).
28. Ліквідність та платоспроможність: економічна суть та експертна оцінка / Вовк В. Галицький економічний вісник. 2011. №3(32). С. 169–173.
29. Литвин Б.М., Стельмах М.В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ, 2008. 336 с.
30. Котляр М. Аналіз ліквідності як важливий етап оцінки фінансової стійкості підприємства. *Економіка і управління*. 2008. Вип. 4. С. 120-124. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/26811> (дата звернення: 25.11.2020).
31. Бланк И. А. Основи фінансового менеджменту. Київ : Ника-Центр, 1999. Т. 1- 592 с.
32. Лень В. С., Гливенко В. В., Бочок М. П., Іванов Л. П. Звітність підприємств: підручник. Київ: Знання-Прес, 2004. 474 с. URL: <http://194.44.152.155/elib/local/sk665897.pdf> (дата звернення: 25.11.2020).
33. Балабанов И.Т. Финансовый анализ и планирование хозяйственного субъекта. Москва : Финансы и статистика, 2007. 208 с.
34. Нагайчук В.В. Політика управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства. *Економічні науки*. 2016. Вип. 16(2). С. 118-121. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2016_16%282%29__32 (дата звернення: 25.11.2020).
35. Шаповалюк В. В. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства в сучасних умовах. *Економіка*. 2017. С. 1-3. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:esb7fjNbfR0J:https://conference>

s.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-

2018/paper/download/4211/3411+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua (дата звернення: 25.11.2020).

36. Болюх М.А. Економічний аналіз : навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2009. 540 с.

37. Динсон Д.Е. Совершенствуйте свой бизнес : пособие. 2008. 222 с.

38. Крейнина М.Н. Финансовое состояние предприятия: Методы оценки. Москва: ДИС, 2007. 224 с.

39. Кулішов В.В. Економіка підприємства : навчальний посібник. Київ : Ніка-Центр, 2007. 216 с.

40. Нагайчук В.В. Управління грошовими потоками підприємства. Вісник соціально-економічних досліджень. 2014. Вип. 1. С. 245-249.

41. Фінансова звітність Приватного акціонерного товариства "Фармацевтична фірма "Дарниця" за 2017 рік : офіційний веб сайт. URL: <https://www.darnitsa.ua/Content/Entities/Bs.WebApp.Models.Report/7/document?v=fbcd614-d1cf-4b96-af31-79a800bb4d97> (дата звернення: 25.10.2020).

42. Фінансова звітність Приватного акціонерного товариства "Фармацевтична фірма "Дарниця" за 2018 рік : офіційний веб сайт. URL: https://stockmarket.gov.ua/cabinet/xml/show/fin_general/8353 (дата звернення: 25.10.2020).

43. Фінансова звітність Приватного акціонерного товариства "Фармацевтична фірма "Дарниця" за 2019 рік : офіційний веб сайт. URL: <https://www.darnitsa.ua/reports> (дата звернення: 25.10.2020).

44. Фінансова звітність Акціонерного товариства "Фармак" за 2017 рік : офіційний веб сайт. URL: <https://farmak.ua/wp-content/uploads/2018/07/2017.pdf> (дата звернення: 25.10.2020).

45. Фінансова звітність Акціонерного товариства "Фармак" за 2018 рік: офіційний веб сайт. URL: <https://farmak.ua/wp-content/uploads/2019/04/Richna-informatsiya-emitenta-tsinnih-papiriv-PAT-Farmak-za-2018-rik.pdf> (дата звернення: 25.10.2020).

46. Фінансова звітність Акціонерного товариства "Фармак" за 2019 рік: офіційний веб сайт. URL: <https://farmak.ua/wp-content/uploads/2020/04/richna-informacziya-emitenta-czinnih-paperiv-at-farmak-za-2019-rik.pdf> (дата звернення: 25.10.2020).

47. Фінансова звітність Приватного акціонерного товариства "Фітофарм" за 2017 рік: офіційний веб сайт. URL: https://fitofarm.ua/wpcontent/uploads/2018/04/Year_report_2017.pdf (дата звернення: 25.10.2020).

48. Баланс Приватного акціонерного товариства "Фітофарм" за 2018 рік: офіційний веб сайт. URL: <https://fitofarm.ua/wpcontent/uploads/2019/05/%D0%A41.-%D0%91%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%81.pdf> (дата звернення: 25.10.2020).

49. Баланс Приватного акціонерного товариства "Фітофарм" за 2019 рік: офіційний веб сайт. URL: https://fitofarm.ua/wpcontent/uploads/2020/05/%D0%A4%D0%86%D0%A2%D0%9E%D0%A4%D0%90%D0%A0%D0%9C_12-%D0%BC%D1%96%D1%812019_%D0%A41.%D0%91%D0%B0%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D1%81.pdf (дата звернення: 25.10.2020).

50. Бертонеш М., Найт Р. Управление денежными потоками.: Питер, 2004. 240 с.

51. Бланк И.А. Стратегия и тактика управління фінансами. Київ : ИТЕМ ЛТД ; АДЕФ-Украина, 2005. 534 с.

52. Бородин А.И., Ишина И.В., Наточеева Н.Н., Сорочайкин А.Н. Эволюция подходов к определению денежных потоков предприятия. *Экономика и бизнес*. 2013. №1(102) . с. 125-131. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/evolyutsiya-podhodov-k-opredeleniyu-denezhnyh-potokov-predpriyatiya/viewer> (дата звернення: 25.11.2020).

53. Воронченко Т.В. Прогнозирование и анализ движения денежных потоков. *Экономика и бизнес*. 2010. №4. с. 46-51. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/prognozirovanie-i-analiz-dvizheniya-denezhnyh-potokov/viewer> (дата звернення: 25.11.2020).

54. Панюкова И.В. Управление денежными потоками. *Экономика и бизнес*. 2011. №1. с. 38-41. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/upravlenie-denezhnymi-potokami/viewer> (дата звернення: 25.11.2020).

55. Звіт про рух грошових коштів Приватного акціонерного товариства "Фітофарм" за 2018 рік: офіційний веб сайт. URL: <https://fitofarm.ua/wp-content/uploads/2019/05/%D0%A43.%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%80%D1%83%D1%85%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%88%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85-%D0%BA%D0%BE%D1%88%D1%82%D1%96%D0%B2.pdf> (дата звернення: 25.10.2020).

56. Звіт про рух грошових коштів Приватного акціонерного товариства "Фітофарм" за 2019 рік: офіційний веб сайт. URL: https://fitofarm.ua/wp-content/uploads/2020/05/%D0%A4%D0%86%D0%A2%D0%9E%D0%A4%D0%90%D0%A0%D0%9C_12%D0%BC%D1%96%D1%812019_%D0%A43.%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%80%D1%83%D1%85%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%88%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BA%D0%BE%D1%88%D1%82%D1%96%D0%B2.pdf (дата звернення: 25.10.2020).

57. Кошельок Г. В. Оптимізація грошових потоків підприємства в сучасних умовах. *Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2019. Вип. 26(1).С.100-104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2019_26%281%29__21. (дата звернення: 25.11.2020).

58. Звіт про фінансові результати Приватного акціонерного товариства "Фітофарм" за 2018 рік: офіційний веб сайт. URL: <https://fitofarm.ua/wp-content/uploads/2019/05/%D0%A42.-%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8.pdf> (дата звернення: 25.10.2020).

59. Звіт про фінансові результати Приватного акціонерного товариства "Фітофарм" за 2019 рік: офіційний веб сайт. URL: https://fitofarm.ua/wp-content/uploads/2020/05/%D0%A4%D0%86%D0%A2%D0%9E%D0%A4%D0%90%D0%A0%D0%9C_12%D0%BC%D1%96%D1%812019_%D0%A42.%D0%97%D0%B2%

D1%96%D1%82%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%84%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8.pdf (дата звернення: 25.10.2020).

60. Гулюк Г. І. Напрямки мінімізації дебіторської та кредиторської заборгованості в структурі балансу підприємства. *Економіка*. 2016. URL: <https://naub.oa.edu.ua/2016> (дата звернення: 25.11.2020).

61. Лівощко Т. В., Бебех К. В. Шляхи покращення управління дебіторської заборгованості підприємства. *Економіка*. 2014 С. 103-110. URL: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/evzdia_7_103.pdf (дата звернення: 25.11.2020).

62. Хахула О. З., Налукова Н. І. Напрями мінімізації дебіторської заборгованості підприємства. *Економіка*. 2016 С. 115-117. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/10782/1/115-117.pdf> (дата звернення: 25.11.2020).

63. Польова О.Л. Принципи управління дебіторською заборгованістю аграрних підприємств на регіональному. *Економіка*. 2010. С. 290-294. URL: <http://repository.vsau.org/getfile.php/1754.pdf> (дата звернення: 25.11.2020).

64. Ружицький А.В. Використання сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості для підвищення рівня економічної безпеки підприємства. *Економіка*. 2011. С. 411-415. URL: <http://ena.lp.edu.ua/xmlui/handle/ntb/14005> (дата звернення: 25.11.2020).

65. Дяченко В.В. Шляхи покращення дебіторської заборгованості підприємства. *Економіка*. 2017. Т. 1.С.33-35. URL: <https://er.knutd.edu.ua/handle/123456789/7444> (дата звернення: 25.11.2020).

66. Смалій Ю. О., Бенчак В. І., Польова Т. В. Удосконалення обліку та контролю наявності та руху виробничих запасів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2019. С.1-7. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2019/177.pdf (дата звернення: 25.11.2020).

67. Різник В. В. Теоретичні аспекти управління виробничими запасами підприємства управління. *Економіка*. 2015. Вип. 24(1). С. 50-56. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/escvu_2015_24%281%29__11 (дата звернення: 25.11.2020).

68. Лищенко О. Г. Управління виробничими запасами: обліково-аналітичне забезпечення. *Ефективна економіка*. 2014. С.1-8. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/11_2018/53.pdf (дата звернення: 25.11.2020).

69. Грицишен Д. О. Обліково-аналітичне забезпечення управління виробничими запасами підприємства. *Вісник ЖДТУ*. Сер. : «Економічні науки». 2014. №4 (70). С. 268—276.

70. Олійник Я. П. Програмна система управління запасами на підприємстві. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 95 с.

71. Управління запасами. *Фінанси*: веб-сайт. URL: https://studme.com.ua/1256060711424/finansy/upravlenie_zapasami.htm (дата звернення: 25.11.2020).

72. Головка А. М. Формування інформації про собівартість продукції у системі управлінського обліку. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 125 с.

ДОДАТОК А

Динаміка складу і структури джерел формування фінансових ресурсів ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця»
протягом 2017-2019 років*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2018/2017	2019/2018	2018/ 2017	2019/ 2018
I. Власний капітал										
Зареєстрований (пайовий) капітал	179528	5,83	179528	4,40	179528	5,20	0	0	0,00	0,00
Капітал у дооцінках	50493	1,64	79875	1,96	0	0,00	29382	-79875	58,19	-100,00
Додатковий капітал	1012216	32,85	1012216	24,80	1012216	29,33	0	0	0,00	0,00
Резервний капітал	84883	2,76	84883	2,08	84883	2,46	0	0	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1111260	36,07	1579604	38,70	2189233	63,43	468344	609629	42,15	38,59
Вилучений капітал	0	0,00	0	0,00	-1705864	-49,43	0	-1705864	-	-
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення										
Відстрочені податкові зобов'язання	8410	0,27	9035	0,22	0	0,00	625	-9035	7,43	-100,00
Інші довгострокові зобов'язання	301747	9,79	870669	21,33	1404489	40,70	568922	533820	188,54	61,31
III. Поточні зобов'язання і забезпечення										
Поточна кредиторська заборгованість	221966	7,20	120680	2,96	154737	4,48	-101286	34057	-45,63	28,22
Поточні забезпечення	39025	1,27	47005	1,15	62055	1,80	7980	15050	20,45	32,02
Інші поточні зобов'язання	71375	2,32	98336	2,41	69889	2,03	26961	-28447	37,77	-28,93
Баланс	3080903	100,00	4081831	100,00	3451166	100,00	1000928	-630665	32,49	-15,45

*Джерело: розраховано автором на основі [41-43].

ДОДАТОК Б

Динаміка складу активу балансу ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» протягом 2017-2019 років*

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	70383	62303	74493	-8080	12190	-11,48	19,57
Основні засоби	564657	608214	630408	43557	22194	7,71	3,65
Інвестиційна нерухомість	4080	4014	0	-66	-4014	-1,62	-100,00
Довгострокові фінансові інвестиції	302590	1350902	357498	1048312	-993404	346,45	-73,54
Довгострокова дебіторська заборгованість	30	8	0	-22	-8	-73,33	-100,00
Відстрочені податкові активи	0	0	1336	0	1336		
II. Оборотні активи							
Запаси	538043	532345	581168	-5698	48823	-1,06	9,17
Дебіторська заборгованість	801183	1199785	1547495	398602	347710	49,75	28,98
Поточні фінансові інвестиції	690649	111517	0	-579132	-111517	-83,85	-100,00
Гроші та їх еквіваленти	106974	212429	257797	105455	45368	98,58	21,36
Інші оборотні активи	2314	314	971	-2000	657	-86,43	209,24
Баланс	3080903	4081831	3451166	1000928	-630665	32,49	-15,45

*Джерело: розраховано автором на основі [41-43].

ДОДАТОК В

Динаміка складу і структури джерел формування фінансових ресурсів АТ «Фармак» за 2017-2019 роки*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2018/2017	2019/2018	2018/ 2017	2019/ 2018
I. Власний капітал										
Зареєстрований (пайовий) капітал	36366	0,76	36366	0,60	36366	0,53	0	0	0,00	0,00
Додатковий капітал	30725	0,64	28366	0,47	28475	0,42	-2359	109	-7,68	0,38
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	3505914	73,15	4515285	74,75	5480565	79,99	1009371	965280	28,79	21,38
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення										
Пенсійні зобов'язання	91777	1,91	112421	1,86	145493	2,12	20644	33072	22,49	29,42
Довгострокові кредити банків	0	0,00	0	0,00	168397	2,46	0	168397	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	7544	0,16	162861	2,70	146417	2,14	155317	-16444	2058,81	-10,10
III. Поточні зобов'язання і забезпечення										
Короткострокові кредити банків	325273	6,79	334669	5,54	0	0,00	9396	-334669	2,89	-100,00
Поточна кредиторська заборгованість	747280	15,59	791243	13,10	766090	11,18	43963	-25153	5,88	-3,18
Поточні забезпечення	26408	0,55	32580	0,54	27282	0,40	6172	-5298	23,37	-16,26
Доходи майбутніх періодів	1006	0,02	6075	0,10	3966	0,06	5069	-2109	503,88	-34,72
Інші поточні зобов'язання	20673	0,43	20903	0,35	48782	0,71	230	27879	1,11	133,37
Баланс	4792966	100,00	6040769	100,00	6851833	100,00	1247803	811064	26,03	13,43

*Джерело: розраховано автором на основі [44-46].

ДОДАТОК Д

Динаміка складу активу балансу АТ «Фармак» протягом 2017-2019 років*

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	93651	111180	133774	17529	22594	18,72	20,32
Незавершені капітальні інвестиції	358118	364720	705049	6602	340329	1,84	93,31
Основні засоби	1824052	2095206	2080742	271154	-14464	14,87	-0,69
Інвестиційна нерухомість	1525	1431	1606	-94	175	-6,16	12,23
Довгострокові фінансові інвестиції	305898	499081	550491	193183	51410	63,15	10,30
Довгострокова дебіторська заборгованість	879	1416	5229	537	3813	61,09	269,28
Відстрочені податкові активи	24260	20457	25851	-3803	5394	-15,68	26,37
Інші необоротні активи	0	229565	230011	229565	446	-	0,19
II. Оборотні активи							
Запаси	959094	1148345	1554977	189251	406632	19,73	35,41
Дебіторська заборгованість	1156122	1457259	1401725	301137	-55534	26,05	-3,81
Поточні фінансові інвестиції	20472	0	1092	-20472	1092	-100,00	-
Гроші та їх еквіваленти	43363	103577	155483	60214	51906	138,86	50,11
Витрати майбутніх періодів	4910	5984	4181	1074	-1803	21,87	-30,13
Інші оборотні активи	622	2548	1622	1926	-926	309,65	-36,34
Баланс	4792966	6040769	6851833	1247803	811064	26,03	13,43

*Джерело: розраховано автором на основі [44-46].

ДОДАТОК Е

Динаміка складу і структури джерел формування фінансових ресурсів ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 роки*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2018/2017	2019/2018	2018/ 2017	2019/ 2018
I. Власний капітал										
Зареєстрований (пайовий) капітал	61 129	23,84	61 129	17,11	61 129	18,74	0	0	0,00	0,00
Капітал у дооцінках	5139	2,00	37 137	10,40	24 666	7,56	31 998	-12 471	622,65	-33,58
Резервний капітал	1 433	0,56	1 433	0,40	1 433	0,44	0	0	0,00	0,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	28277	11,03	37 349	10,45	50 644	15,53	9 072	13 295	32,08	35,60
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення										
Відстрочені податкові зобов'язання	1233	0,48	7 993	2,24	5 648	1,73	6 760	-2 345	548,26	-29,34
Інші довгострокові зобов'язання	105909	41,31	99 999	27,99	101 477	31,11	-5 910	1 478	-5,58	1,48
III. Поточні зобов'язання і забезпечення										
Короткострокові кредити банків	18542	7,23	29 220	8,18	30 578	9,37	10 678	1 358	57,59	4,65
Поточна кредиторська заборгованість	28935	11,29	72957	20,42	44821	13,74	44 022	-28 136	152,14	-38,57
Поточні забезпечення	1990	0,78	2 592	0,73	2 484	0,76	602	-108	30,25	-4,17
Інші поточні зобов'язання	3790	1,48	7 439	2,08	3 303	1,01	3 649	-4 136	96,28	-55,60
Баланс	256377	100,00	357248	100,00	326183	100,00	100 871	-31 065	39,34	-8,70

*Джерело: розраховано автором на основі [47-49].

ДОДАТОК Ж

Динаміка складу активу балансу ПрАТ «Фітофарм» протягом 2017-2019 років*

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
				2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	1359	1 455	2 062	96	607	7,06	41,72
Незавершені капітальні інвестиції	509	473	931	-36	458	-7,07	96,83
Основні засоби	33117	69 771	54 316	36654	-15455	110,68	-22,15
Довгострокові фінансові інвестиції	45669	94 769	100 719	49100	5950	107,51	6,28
Інші необоротні активи	0	0	4 315	0	4315	-	-
II. Оборотні активи							
Запаси	43524	46 999	52 008	3475	5009	7,98	10,66
Дебіторська заборгованість	127147	138564	109626	11417	-28938	8,98	-20,88
Гроші та їх еквіваленти	1018	9	200	-1009	191	-99,12	2122,22
Витрати майбутніх періодів	4034	5 205	2 006	1171	-3199	29,03	-61,46
Інші оборотні активи	0	3	0	3	-3	-	-100,00
Баланс	256377	357248	326183	100871	-31065	39,34	-8,70

*Джерело: розраховано автором на основі [47-49].

ДОДАТОК К

Формування вхідного грошового потоку ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 рр.*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
I. Операційна діяльність	3781905	87,11	4501479	85,39	3678614	60,31	719574	-822865	19,03	-18,28
1.1 Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2557002	58,89	2787858	52,89	3158577	51,79	230856	370719	9,03	13,30
1.2. Повернення податків і зборів	10724	0,25	23289	0,44	49438	0,81	12565	26149	117,17	112,28
1.3. Надходження авансів від покупців і замовників	37992	0,88	32960	0,63	11894	0,20	-5032	-21066	-13,24	-63,91
1.4. Надходження від повернення авансів	1792	0,04	4199	0,08	7812	0,13	2407	3613	134,32	86,04
1.5. Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	7113	0,16	19522	0,37	22976	0,38	12409	3454	174,46	17,69
1.6. Інші надходження	1167282	26,89	1633651	30,99	427917	7,02	466369	-1205734	39,95	-73,81
2. Інвестиційна діяльність	245794	5,66	168755	3,20	1833218	30,06	-77039	1664463	-31,34	986,32
2.1. Реалізація фінансових інвестицій	0	0,00	0	0,00	1705864	27,97	0	1705864	-	-
2.2. Реалізація необоротних активів	3328	0,08	1536	0,03	13654	0,22	-1792	12118	-53,85	788,93
2.3. Отримані відсотки	19	0,00	574	0,01	4743	0,08	555	4169	2921,05	726,31
2.4. Отримані дивіденди	5755	0,13	6397	0,12	7110	0,12	642	713	11,16	11,15
2.5. Надходження від погашення позик	236692	5,45	160248	3,04	101847	1,67	-76444	-58401	-32,30	-36,44
3. Фінансова діяльність	313957	7,23	601264	11,41	587230	9,63	287307	-14034	91,51	-2,33
3.1 Надходження власного капіталу	0	0,00	0	0,00	0	0,00	0	0	-	-
3.2 Отримані позики	7000	0,16	7000	0,13	0	0,00	0	-7000	0,00	-100,00
3.1 Інші надходження	306957	7,07	594264	11,27	587230	9,63	287307	-7034	93,60	-1,18
Загальний обсяг вхідного потоку	4341656	100,00	5271498	100,00	6099062	100,00	929842	827564	21,42	15,70

*Джерело: розраховано автором на основі [41-43].

ДОДАТОК Л

Формування вихідного грошового потоку ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» за 2017-2019 рр.*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
I. Операційна діяльність	3890245	91,44	3811630	73,73	3073749	50,90	-78615	-737881	-2,02	-19,36
1.1 Оплата товарів (робіт, послуг)	1730254	40,67	1492691	28,87	1430673	23,69	-237563	-62018	-13,73	-4,15
1.2. Оплата праці	166928	3,92	245199	4,74	315714	5,23	78271	70515	46,89	28,76
1.3. Відрахування на соціальні заходи	39380	0,93	57303	1,11	72412	1,20	17923	15109	45,51	26,37
1.4. Зобов'язання з податків і зборів	121410	2,85	184237	3,56	172281	2,85	62827	-11956	51,75	-6,49
1.5. Витрачання на оплату авансів	364773	8,57	598281	11,57	720683	11,93	233508	122402	64,01	20,46
1.6. Витрачання на оплату повернення авансів	5203	0,12	0	0,00	0	0,00	-5203	0	-100,00	-
1.7. Витрачання на оплату цільових внесків	13248	0,31	12180	0,24	13723	0,23	-1068	1543	-8,06	12,67
1.8. Інші витрачання	1449049	34,06	1221739	23,63	348263	5,77	-227310	-873476	-15,69	-71,49
2. Інвестиційна діяльність	356992	8,39	1283491	24,83	921254	15,26	926499	-362237	259,53	-28,22
2.1. Придбання фінансових інвестицій	1239	0,03	1001000	19,36	699000	11,58	999761	-302000	80690,96	-30,17
2.2. Придбання необоротних активів	95123	2,24	139991	2,71	151094	2,50	44868	11103	47,17	7,93
2.3. Надання позик	259530	6,10	142500	2,76	71160	1,18	-117030	-71340	-45,09	-50,06
2.4. Інші платежі	1100	0,03	0	0,00	0	0,00	-1100	0	-100,00	-
3. Фінансова діяльність	7030	0,17	74562	1,44	2043839	33,84	67532	1969277	960,63	2641,13
3.1 Викуп власних акцій	0	0,00	0	0,00	1705864	28,25	0	1705864	-	-
3.2 Погашення позик	7000	0,16	7000	0,14	0	0,00	0	-7000	0,00	-100,00
3.1 Сплата відсотків	30	0,00	67562	1,31	337975	5,60	67532	270413	225106,67	400,24
Загальний обсяг вихідного потоку	4254267	100,00	5169683	100,00	6038842	100,00	915416	869159	21,52	16,81

*Джерело: розраховано автором на основі [41-43].

ДОДАТОК М

Формування вхідного грошового потоку АТ «Фармак» за 2017-2019 рр.*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
I. Операційна діяльність	2933211	95,98	3258996	94,81	3456525	92,60	325785	197529	11,11	6,06
1.1 Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	1130663	37,00	1296353	37,71	1253843	33,59	165690	-42510	14,65	-3,28
1.2. Амортизація необоротних активів	260239	8,52	355923	10,35	398416	10,67	95684	42493	36,77	11,94
1.3. Збільшення забезпечень	26401	0,86	70201	2,04	25010	0,67	43800	-45191	165,90	-64,37
1.4. Прибуток від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	199679	6,53	3526	0,10	32994	0,88	-196153	29468	-98,23	835,73
1.5. Збільшення оборотних активів	0	0,00	12783	0,37	218470	5,85	12783	205687	-	1609,07
1.6. Збільшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	0	0,00	0	0,00	218470	5,85	0	218470	-	-
1.7. Збільшення іншої поточної дебіторської заборгованості	0	0,00	12783	0,37	0	0,00	12783	-12783	-	-100,00
1.8. Збільшення поточних зобов'язань	54443	1,78	161134	4,69	299	0,01	106691	-160835	195,97	-99,81
1.9. Грошові кошти від операційної діяльності	1261786	41,29	1346293	39,17	1309023	35,07	84507	-37270	6,70	-2,77
2. Інвестиційна діяльність	8835	0,29	37529	1,09	23274	0,62	28694	-14255	324,78	-37,98
2.1. Реалізація фінансових інвестицій	0	0,00	20472	0,60	0	0,00	20472	-20472	-	-100,00
2.2. Реалізація необоротних активів	3992	0,13	7076	0,21	10613	0,28	3084	3537	77,25	49,99
2.3. Отримані відсотки	2273	0,07	7278	0,21	9592	0,26	5005	2314	220,19	31,79
2.4. Отримані дивіденди	2570	0,08	2703	0,08	3069	0,08	133	366	5,18	13,54
3. Фінансова діяльність	113942	3,73	140787	4,10	253128	6,78	26845	112341	23,56	79,80
3.2 Отримані позики	113942	3,73	140787	4,10	253128	6,78	26845	112341	23,56	79,80
Загальний обсяг вхідного потоку	3055988	100,00	3437312	100,00	3732927	100,00	381324	295615	12,48	8,60

ДОДАТОК Н

Формування вихідного грошового потоку АТ «Фармак» за 2017-2019 рр.*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Структу ра %	Сума, тис. грн.	Структу ра %	Сума, тис. грн.	Структу ра %	2018/ 2017	2019/ 2018	2018/ 2017	2019/ 2018
I. Операційна діяльність	1152190	49,39	1473046	55,29	1545352	55,03	320856	72306	27,85	4,91
1.1 Збиток від нереалізованих курсових різниць	130	0,01	46	0,00	916	0,03	-84	870	-64,62	1891,30
1.2. Збиток від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	5493	0,24	8756	0,33	85564	3,05	3263	76808	59,40	877,20
1.3. Фінансові витрати	45317	1,94	33735	1,27	34803	1,24	-11582	1068	-25,56	3,17
1.4. Зменшення оборотних активів	449333	19,26	578560	21,72	555902	19,80	129227	-22658	28,76	-3,92
1.5. Зменшення запасів	179706	7,70	234038	8,78	398987	14,21	54332	164949	30,23	70,48
1.6. Зменшення дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	244703	10,49	344522	12,93	0	0,00	99819	-344522	40,79	-100,00
1.7. Зменшення іншої поточної дебіторської заборгованості	24924	1,07	0	0,00	156915	5,59	-24924	156915	-100,00	-
1.8. Зменшення поточних зобов'язань	0	0,00	0	0,00	12430	0,44	0	12430	-	-
1.9. Сплачений податок на прибуток	202584	8,68	245313	9,21	272265	9,70	42729	26952	21,09	10,99
1.10. Сплачені відсотки	0	0,00	28076	1,05	27570	0,98	28076	-506	-	-1,80
2. Інвестиційна діяльність	509134	21,83	812519	30,50	802927	28,59	303385	-9592	59,59	-1,18
2.1. Придбання фінансових інвестицій	20472	0,88	0	0,00	0	0,00	-20472	0	-100,00	-
2.2. Придбання необоротних активів	468500	20,08	619569	23,26	712763	25,38	151069	93194	32,25	15,04
2.3. Придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	20162	0,86	192950	7,24	90164	3,21	172788	-102786	857,00	-53,27
3. Фінансова діяльність	671394	28,78	378533	14,21	459749	16,37	-292861	81216	-43,62	21,46
3.1 Погашення позик	584474	25,06	267486	10,04	323732	11,53	-316988	56246	-54,23	21,03
3.2. Сплата дивідендів	33238	1,42	42106	1,58	50187	1,79	8868	8081	26,68	19,19
3.3 Сплата відсотків	42660	1,83	0	0,00	28076	1,00	-42660	28076	-100,00	-
3.4. Сплата заборгованості з фінансової оренди	11022	0,47	68941	2,59	57754	2,06	57919	-11187	525,49	-16,23
Загальний обсяг вихідного потоку	2332718	100,00	2664098	100,00	2808028	100,00	331380	143930	14,21	5,40

ДОДАТОК О

Формування вхідного грошового потоку ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 рр.*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
I. Операційна діяльність	382904	77,58	467273	83,51	522911	77,83	84369	55638	22,03	11,91
1.1 Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	375045	75,99	441 027	78,82	475 333	70,75	65982	34306	17,59	7,78
1.2. Повернення податків і зборів	0	0,00	10 949	1,96	17 643	2,63	10949	6694	-	61,14
1.3. Надходження авансів від покупців і замовників	5145	1,04	11 283	2,02	8 544	1,27	6138	-2739	119,30	-24,28
1.4. Надходження від повернення авансів	1948	0,39	3 150	0,56	17 705	2,64	1202	14555	61,70	462,06
1.5. Інші надходження	766	0,16	864	0,15	3 686	0,55	98	2822	12,79	326,62
2. Інвестиційна діяльність	0	0,00	48	0,01	60	0,01	48	12	-	25,00
2.1. Отримані відсотки	0	0,00	48	0,01	60	0,01	48	12	-	25,00
3. Фінансова діяльність	110654	22,42	92 245	16,49	148 898	22,16	-18409	56653	-16,64	61,42
3.1 Отримані позики	110654	22,42	92 245	16,49	148 898	22,16	-18409	56653	-16,64	61,42
Загальний обсяг вхідного потоку	493558	100,00	559566	100,00	671869	100,00	66008	112303	13,37	20,07

*Джерело: розраховано автором на основі [47-55-56].

ДОДАТОК П

Формування вихідного грошового потоку ПрАТ «Фітофарм» за 2017-2019 рр.*

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Абсолютний приріст, тис. грн.		Темп приросту, %	
	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	Сума, тис. грн.	Структура %	2018/2017	2019/2018	2018/2017	2019/2018
I. Операційна діяльність	352685	71,16	414761	73,99	472977	70,42	62076	58216	17,60	14,04
1.1 Оплата товарів (робіт, послуг)	249245	50,29	314 671	56,13	367 085	54,65	65426	52414	26,25	16,66
1.2. Оплата праці	21334	4,30	25 599	4,57	30 185	4,49	4265	4586	19,99	17,91
1.3. Відрахування на соціальні заходи	5743	1,16	7 078	1,26	9 080	1,35	1335	2002	23,25	28,28
1.4. Зобов'язання з податків і зборів	6234	1,26	9 271	1,65	10 217	1,52	3037	946	48,72	10,20
1.5. Витрачання на оплату авансів	69091	13,94	55 393	9,88	51 682	7,69	-13698	-3711	-19,83	-6,70
1.6. Витрачання на оплату повернення авансів	263	0,05	108	0,02	3 827	0,57	-155	3719	-58,94	3443,52
1.7. Інші витрачання	775	0,16	2 641	0,47	901	0,13	1866	-1740	240,77	-65,88
2. Інвестиційна діяльність	2531	0,51	23269	4,15	9130	1,36	20738	-14139	819,36	-60,76
2.1. Придбання фінансових інвестицій	0	0,00	17 506	3,12	5 002	0,74	17506	-12504	-	-71,43
2.2. Придбання необоротних активів	2531	0,51	5 763	1,03	4 128	0,61	3232	-1635	127,70	-28,37
3. Фінансова діяльність	140422	28,33	122545	21,86	189571	28,22	-17877	67026	-12,73	54,70
3.1 Погашення позик	105113	21,21	79 008	14,09	147 363	21,94	-26105	68355	-24,84	86,52
3.2 Сплата відсотків	35309	7,12	43 537	7,77	42 208	6,28	8228	-1329	23,30	-3,05
Загальний обсяг вихідного потоку	495638	100,00	560575	100,00	671678	100,00	64937	111103	13,10	19,82

*Джерело: розраховано автором на основі [47-55-56].

ПІДПРИЄМСТВО ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
"ФАРМАЦЕВТИЧНА ФІРМА "ДАРНИЦЯ"
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	62303	74493
первісна вартість	1001	113916	151078
накопичена амортизація	1002	51613	76585
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	608214	630408
первісна вартість	1011	1365337	1468262
знос	1012	757123	837854
Інвестиційна нерухомість	1015	4014	0
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	0	0
знос інвестиційної нерухомості	1017	0	0
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	1350137	356733
інші фінансові інвестиції	1035	765	765
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	8	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	1336
<i>Гудвіл</i>	1050	0	0
<i>Відстрочені аквізиційні витрати</i>	1060	0	0
<i>Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах</i>	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	2025441	1063735
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	532345	581168
Виробничі запаси	1101	311116	320149
Незавершене виробництво	1102	48588	19224
Готова продукція	1103	172460	239786
Товари	1104	181	2009
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	993066	1368503
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	54573	63864
з бюджетом	1135	23142	9363
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	1320	819
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	127684	104946
Поточні фінансові інвестиції	1160	111517	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	212429	257797
Готівка	1166	6	3
Рахунки в банках	1167	212423	257794
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:	1181	0	0
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0

Інші оборотні активи	1190	314	971
Усього за розділом II	1195	2056390	2387431
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	4081831	3451166

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	179528	179528
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	79875	0
Додатковий капітал	1410	1012216	1012216
<i>Емісійний дохід</i>	1411	0	0
<i>Накопичені курсові різниці</i>	1412	0	0
Резервний капітал	1415	84883	84883
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1579604	2189233
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(1705864)
<i>Інші резерви</i>	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	2936106	1759996
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	9035	0
<i>Пенсійні зобов'язання</i>	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	870669	1404489
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
<i>Довгострокові забезпечення витрат персоналу</i>	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
<i>Благодійна допомога</i>	1526	0	0
<i>Страхові резерви</i>	1530	0	0
<i>у тому числі:</i>	1531	0	0
<i>резерв довгострокових зобов'язань</i>			
<i>резерв збитків або резерв належних виплат</i>	1532	0	0
<i>резерв незароблених премій</i>	1533	0	0
<i>інші страхові резерви</i>	1534	0	0
<i>Інвестиційні контракти</i>	1535	0	0
<i>Призовий фонд</i>	1540	0	0
<i>Резерв на виплату джек-поту</i>	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	879704	1404489
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
<i>Векселі видані</i>	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	0	0
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1615	89824	80687
розрахунками з бюджетом	1620	16080	61450
у тому числі з податку на прибуток	1621	6338	42566
розрахунками зі страхування	1625	1136	1737
розрахунками з оплати праці	1630	7562	10524
<i>Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами</i>	1635	6078	339
<i>Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками</i>	1640	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків</i>	1645	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю</i>	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	47005	62055
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
<i>Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків</i>	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	98336	69889
Усього за розділом III	1695	266021	286681
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0

Баланс	1900	4081831	3451166
--------	------	---------	---------

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3312103	3002135
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	0	0
<i>Премії підписані, валова сума</i>	2011	0	0
<i>Премії, передані у перестраховування</i>	2012	0	0
<i>Зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	0	0
<i>Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1376318)	(1412326)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	(0)	(0)
Валовий прибуток:	2090	1935785	1589809
збиток	2095	(0)	(0)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	0	0
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	0	0
<i>Зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	0	0
<i>Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	18882	15585
<i>Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2121	0	0
<i>Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	0	0
<i>Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(215595)	(282890)
Витрати на збут	2150	(694444)	(632722)
Інші операційні витрати	2180	(213083)	(151328)
<i>Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2181	(0)	(0)
<i>Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	831545	538454
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	92441	21354
Інші фінансові доходи	2220	27858	44050
Інші доходи	2240	10460	38341
<i>Дохід від благодійної допомоги</i>	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(242409)	(67988)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(7)	(0)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	719888	574211
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(110259)	(104573)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	609629	469638
збиток	2355	(0)	(0)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1334903	1253479
Витрати на оплату праці	2505	400707	318109
Відрахування на соціальні заходи	2510	69698	58809
Амортизація	2515	120073	101899
Інші операційні витрати	2520	675253	739772
Разом	2550	2600634	2472068

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

за 2019 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	3158577	2787858
Повернення податків і зборів	3005	49438	23289
у тому числі податку на додану вартість	3006	49426	22917
Цільового фінансування	3010	4415	3152
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	11894	32960
Надходження від повернення авансів	3020	7812	4199
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	22976	19522
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	12	316
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	427917	1633651
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(1430673)	(1492691)
Праці	3105	(315714)	(245199)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(72412)	(57303)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(172281)	(184237)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(84402)	(113123)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(87879)	(71114)
Витрачання на оплату авансів	3135	(720683)	(598281)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(13723)	(12180)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(348263)	(1221739)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	609292	693317
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	1705864	0
необоротних активів	3205	13654	1536
Надходження від отриманих: відсотків	3215	4743	574

дивідендів	3220	7110	6397
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	101847	160248
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(699000)	(1001000)
необоротних активів	3260	(151094)	(139991)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(71160)	(142500)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	911964	(1114736)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	0	7000
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	587230	594264
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(1705864)	(0)
Погашення позик	3350	(0)	(7000)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(337975)	(67562)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(1456609)	526702
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	64647	105283
Залишок коштів на початок року	3405	212429	106974
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(19279)	172
Залишок коштів на кінець року	3415	257797	212429

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	70383	62303
первісна вартість	1001	105018	113916
накопичена амортизація	1002	34635	51613
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	564657	608214
первісна вартість	1011	1246413	1365337
знос	1012	681756	757123
Інвестиційна нерухомість	1015	4080	4014
<i>первісна вартість інвестиційної нерухомості</i>	<i>1016</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>знос інвестиційної нерухомості</i>	<i>1017</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
<i>первісна вартість довгострокових біологічних активів</i>	<i>1021</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>накопичена амортизація довгострокових біологічних активів</i>	<i>1022</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Довгострокові фінансові інвестиції:			

які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	301825	1350137
інші фінансові інвестиції	1035	765	765
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	30	8
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
<i>Гудвіл</i>	1050	0	0
<i>Відстрочені аквізиційні витрати</i>	1060	0	0
<i>Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах</i>	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	941740	2025441
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	538043	532345
<i>Виробничі запаси</i>	1101	265792	311116
<i>Незавершене виробництво</i>	1102	35496	48588
<i>Готова продукція</i>	1103	236541	172460
<i>Товари</i>	1104	214	181
Поточні біологічні активи	1110	0	0
<i>Депозити перестраховання</i>	1115	0	0
<i>Векселі одержані</i>	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	597492	989784
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	36339	54573
з бюджетом	1135	17862	23142
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів</i>	1140	1527	1320
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків</i>	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	147963	130966
Поточні фінансові інвестиції	1160	690649	111517
Гроші та їх еквіваленти	1165	106974	212429
Готівка	1166	7	6
Рахунки в банках	1167	106967	212423
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в	1181	0	0
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	2314	314
Усього за розділом II	1195	2139163	2056390
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	3080903	4081831

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	179528	179528
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	50493	79875
Додатковий капітал	1410	1012216	1012216
<i>Емісійний дохід</i>	1411	0	0
<i>Накопичені курсові різниці</i>	1412	0	0
Резервний капітал	1415	84883	84883
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	1111260	1580898
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
<i>Інші резерви</i>	1435	0	0

Усього за розділом I	1495	2438380	2937400
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	8410	9035
<i>Пенсійні зобов'язання</i>	<i>1505</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	301747	870669
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
<i>Довгострокові забезпечення витрат персоналу</i>	<i>1521</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Цільове фінансування	1525	0	0
<i>Благодійна допомога</i>	<i>1526</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:	1531	0	0
<i>резерв довгострокових зобов'язань</i>			
<i>резерв збитків або резерв належних виплат</i>	<i>1532</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>резерв незароблених премій</i>	<i>1533</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>інші страхові резерви</i>	<i>1534</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	310157	879704
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	0	0
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1615	195810	88530
розрахунками з бюджетом	1620	21998	16080
у тому числі з податку на прибуток	1621	15230	6338
розрахунками зі страхування	1625	849	1136
розрахунками з оплати праці	1630	1625	7562
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1684	6078
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	0	0
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	39025	47005
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	71375	98336
Усього за розділом III	1695	332366	264727
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
<i>V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду</i>	<i>1800</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Баланс	1900	3080903	4081831

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	3002135	2529678
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0

Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1412326)	(1171352)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий:	2090	1589809	1358326
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	27201	14663
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(282890)	(213208)
Витрати на збут	2150	(632722)	(517341)
Інші операційні витрати	2180	(162944)	(315839)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	538454	326601
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	21354	26415
Інші фінансові доходи	2220	44050	23595
Інші доходи	2240	38341	54337
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(67988)	(7916)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(72)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	574211	422960
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(104573)	(80849)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	469638	342111
збиток	2355	(0)	(0)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1253479	1083329
Витрати на оплату праці	2505	318109	235700
Відрахування на соціальні заходи	2510	58809	45035
Амортизація	2515	101899	91280
Інші операційні витрати	2520	739772	784574
Разом	2550	2472068	2239918

**Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за 2018 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	2787858	2557002
Повернення податків і зборів у тому числі податку на додану вартість	3005 3006	23289 22917	10724 10664
Цільового фінансування	3010	3152	2214
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	32960	37992
Надходження від повернення авансів	3020	4199	1792
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	19522	7113
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	316	796
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	1633651	1167282
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(1492691)	(1730254)
Праці	3105	(245199)	(166928)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(57303)	(39380)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(184237)	(121410)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(113123)	(69160)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(71114)	(52250)
Витрачання на оплату авансів	3135	(598281)	(364773)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0)	(5203)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(12180)	(13248)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(1221739)	(1449049)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	693317	(105330)
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	1536	3328
Надходження від отриманих: відсотків	3215	574	19
дивідендів	3220	6397	5755
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	160248	236692
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(1001000)	(1239)
необоротних активів	3260	(139991)	(95123)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(142500)	(259530)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(1100)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(1114736)	(111198)

III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	7000	7000
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	594264	306957
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(7000)	(7000)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(67562)	(30)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	526702	306927
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	105283	90399
Залишок коштів на початок року	3405	106974	16674
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	172	(99)
Залишок коштів на кінець року	3415	212429	106974
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(1001000)	(1239)
необоротних активів	3260	(139991)	(95123)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(142500)	(259530)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(0)	(1100)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(1114736)	(111198)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	7000	7000
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	594264	306957
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(7000)	(7000)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(67562)	(30)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(0)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	526702	306927
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	105283	90399
Залишок коштів на початок року	3405	106974	16674
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	172	(99)
Залишок коштів на кінець року	3415	212429	106974

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р**

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			

Нематеріальні активи	1000	70778	70383
первісна вартість	1001	89382	105018
накопичена амортизація	1002	18604	34635
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0
Основні засоби	1010	562908	564657
первісна вартість	1011	1180214	1246413
знос	1012	617306	681756
Інвестиційна нерухомість	1015	4147	4080
<i>первісна вартість інвестиційної нерухомості</i>	<i>1016</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>знос інвестиційної нерухомості</i>	<i>1017</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
<i>первісна вартість довгострокових біологічних активів</i>	<i>1021</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>накопичена амортизація довгострокових біологічних активів</i>	<i>1022</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	279884	301825
інші фінансові інвестиції	1035	765	765
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	371	30
Відстрочені податкові активи	1045	0	0
<i>Гудвіл</i>	<i>1050</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Відстрочені аквізиційні витрати</i>	<i>1060</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах</i>	<i>1065</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	918853	941740
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	589588	538043
<i>Виробничі запаси</i>	<i>1101</i>	<i>307418</i>	<i>265792</i>
<i>Незавершене виробництво</i>	<i>1102</i>	<i>17415</i>	<i>35496</i>
<i>Готова продукція</i>	<i>1103</i>	<i>264437</i>	<i>236541</i>
<i>Товари</i>	<i>1104</i>	<i>318</i>	<i>214</i>
Поточні біологічні активи	1110	0	0
<i>Депозити перестраховання</i>	<i>1115</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Векселі одержані</i>	<i>1120</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	488971	597492
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	27570	36339
з бюджетом	1135	19376	17862
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів</i>	<i>1140</i>	<i>1019</i>	<i>1527</i>
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків</i>	<i>1145</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	150307	147978
Поточні фінансові інвестиції	1160	520956	690649
Гроші та їх еквіваленти	1165	16674	106974
<i>Готівка</i>	<i>1166</i>	<i>5</i>	<i>7</i>
<i>Рахунки в банках</i>	<i>1167</i>	<i>16669</i>	<i>106967</i>
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0
<i>Частка перестраховика у страхових резервах</i>	<i>1180</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
у тому числі в:	1181	0	0
<i>резервах довгострокових зобов'язань</i>			
<i>резервах збитків або резервах належних виплат</i>	<i>1182</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>резервах незароблених премій</i>	<i>1183</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>інших страхових резервах</i>	<i>1184</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Інші оборотні активи	1190	1276	2314
Усього за розділом II	1195	1815737	2139178
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	2734590	3080918

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	179528	179528
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	50493	50493
Додатковий капітал	1410	1012216	1012216
<i>Емісійний дохід</i>	1411	0	0
<i>Накопичені курсові різниці</i>	1412	0	0
Резервний капітал	1415	69883	84883
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	784394	1111505
Неоплачений капітал	1425	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0
<i>Інші резерви</i>	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	2096514	2438625
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	8180	8410
<i>Пенсійні зобов'язання</i>	1505	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	111	301747
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
<i>Довгострокові забезпечення витрат персоналу</i>	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
<i>Благодійна допомога</i>	1526	0	0
<i>Страхові резерви</i>	1530	0	0
<i>у тому числі:</i>			
<i>резерв довгострокових зобов'язань</i>	1531	0	0
<i>резерв збитків або резерв належних виплат</i>	1532	0	0
<i>резерв незароблених премій</i>	1533	0	0
<i>інші страхові резерви</i>	1534	0	0
<i>Інвестиційні контракти</i>	1535	0	0
<i>Призовий фонд</i>	1540	0	0
<i>Резерв на виплату джек-поту</i>	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	8291	310157
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
<i>Векселі видані</i>	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	0	0
товари, роботи, послуги	1615	567496	195580
розрахунками з бюджетом	1620	6643	21998
у тому числі з податку на прибуток	1621	3772	15230
розрахунками зі страхування	1625	501	849
розрахунками з оплати праці	1630	12265	1625
<i>Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами</i>	1635	339	1684
<i>Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками</i>	1640	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків</i>	1645	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю</i>	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	12688	39025
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0
<i>Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків</i>	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	29853	71375
Усього за розділом III	1695	629785	332136
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
<i>V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду</i>	<i>1800</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Баланс	1900	2734590	3080918

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	2529678	2130758
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(1171352)	(976771)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	(0)	(0)
Валовий прибуток:	2090	1358326	1153987
збиток	2095	(0)	(0)
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	0	0
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	0	0
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111	0	0
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	14663	21509
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122	0	0
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(213208)	(169962)
Витрати на збут	2150	(517341)	(368621)
Інші операційні витрати	2180	(315839)	(299620)
Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	326601	337293
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	26415	31734
Інші фінансові доходи	2220	23595	59164
Інші доходи	2240	54337	8296
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(7916)	(24013)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(72)	(206)
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	422960	412268
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(80849)	(71151)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	342111	341117
збиток	2355	(0)	(0)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1083329	946532
Витрати на оплату праці	2505	235700	161375
Відрахування на соціальні заходи	2510	45035	31146
Амортизація	2515	91280	93741
Інші операційні витрати	2520	784574	687976
Разом	2550	2239918	1920770

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	2557002	2191436
Повернення податків і зборів	3005	10724	0
у тому числі податку на додану вартість	3006	10664	0
Цільового фінансування	3010	2214	2195
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	0	0
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	37992	17222
Надходження від повернення авансів	3020	1792	4106
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	7113	8654
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	796	387
Надходження від операційної оренди	3040	0	0
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	0	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	1167282	1598431
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(1730254)	(1097655)
Праці	3105	(166928)	(142521)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(39380)	(31413)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(121410)	(131584)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(69160)	(91030)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0)	(0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(52250)	(40554)
Витрачання на оплату авансів	3135	(364773)	(331686)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(5203)	(0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(13248)	(15117)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0)	(0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0)	(0)
Інші витрачання	3190	(1449049)	(2010782)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	(105330)	61673
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	3328	163
Надходження від отриманих: відсотків	3215	19	49482
дивідендів	3220	5755	4974

Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	236692	2206612
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(1239)	(7791)
необоротних активів	3260	(95123)	(86382)
Виплати за деривативами	3270	(0)	(0)
Витрачання на надання позик	3275	(259530)	(2244144)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(0)	(0)
Інші платежі	3290	(1100)	(0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(111198)	(77086)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	7000	0
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	306957	1576997
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(0)	(0)
Погашення позик	3350	(7000)	(0)
Сплату дивідендів	3355	(0)	(0)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(30)	(30)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(0)	(0)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0)	(0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0)	(0)
Інші платежі	3390	(0)	(1602150)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	306927	(25183)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	90399	(40596)
Залишок коштів на початок року	3405	16674	56982
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(99)	288
Залишок коштів на кінець року	3415	106974	16674

АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФАРМАК"
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	111180	133774
первісна вартість	1001	171611	225315
накопичена амортизація	1002	60431	91541
Незавершені капітальні інвестиції	1005	364720	705049
Основні засоби	1010	2095206	2080742
первісна вартість	1011	3495157	3810363
знос	1012	1399951	1729621
Інвестиційна нерухомість	1015	1431	1606
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	3451	4261
знос інвестиційної нерухомості	1017	2020	2655
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	4855	4302
інші фінансові інвестиції	1035	494226	546189
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	1416	5229
Відстрочені податкові активи	1045	20457	25851
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	229565	230011
Усього за розділом I	1095	3323056	3732753
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1148345	1554977
Виробничі запаси	1101	562313	698907
Незавершене виробництво	1102	125049	110067
Готова продукція	1103	448342	731039
Товари	1104	12641	14964
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1371156	1133529
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	57497	134975
з бюджетом	1135	19043	99689
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	0	720
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9563	32812
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	1092
Гроші та їх еквіваленти	1165	103577	155483
Готівка	1166	0	0
Рахунки в банках	1167	103577	155483
Витрати майбутніх періодів	1170	5984	4181
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:	1181	0	0
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0

<i>резервах незароблених премій</i>	1183	0	0
<i>інших страхових резервах</i>	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	2548	1622
Усього за розділом II	1195	2717713	3119080
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	6040769	6851833

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	36366	36366
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	28366	28475
<i>Емісійний дохід</i>	1411	0	0
<i>Накопичені курсові різниці</i>	1412	7082	7191
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	4515285	5480565
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
<i>Інші резерви</i>	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	4580017	5545406
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
<i>Пенсійні зобов'язання</i>	1505	112421	145493
Довгострокові кредити банків	1510	0	168397
Інші довгострокові зобов'язання	1515	162861	146417
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
<i>Довгострокові забезпечення витрат персоналу</i>	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
<i>Благодійна допомога</i>	1526	0	0
<i>Страхові резерви</i>	1530	0	0
у тому числі:	1531	0	0
<i>резерв довгострокових зобов'язань</i>			
<i>резерв збитків або резерв належних виплат</i>	1532	0	0
<i>резерв незароблених премій</i>	1533	0	0
<i>інші страхові резерви</i>	1534	0	0
<i>Інвестиційні контракти</i>	1535	0	0
<i>Призовий фонд</i>	1540	0	0
<i>Резерв на виплату джек-поту</i>	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	275282	460307
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	334669	0
<i>Векселі видані</i>	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	54334	104639
товари, роботи, послуги	1615	432634	451455
розрахунками з бюджетом	1620	74735	12748
у тому числі з податку на прибуток	1621	61852	1498
розрахунками зі страхування	1625	7153	7945
розрахунками з оплати праці	1630	211108	177862
<i>Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами</i>	1635	10828	10992
<i>Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками</i>	1640	451	449
<i>Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків</i>	1645	0	0
<i>Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю</i>	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	32580	27282
Доходи майбутніх періодів	1665	6075	3966
<i>Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків</i>	1670	0	0

Інші поточні зобов'язання	1690	20903	48782
Усього за розділом III	1695	1185470	846120
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	6040769	6851833

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6400843	6346224
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	<i>2010</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Премії підписані, валова сума</i>	<i>2011</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Премії, передані у перестраховання</i>	<i>2012</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	<i>2013</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	<i>2014</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2772473)	(2802614)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	<i>2070</i>	<i>(0)</i>	<i>(0)</i>
Валовий прибуток:	2090	3628370	3543610
збиток	2095	(0)	(0)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	<i>2105</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	<i>2110</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	<i>2111</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	<i>2112</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Інші операційні доходи	2120	22301	10506
<i>Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	<i>2121</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2122</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	<i>2123</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Адміністративні витрати	2130	(710764)	(638008)
Витрати на збут	2150	(1324383)	(1241195)
Інші операційні витрати	2180	(404120)	(313576)
<i>Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	<i>2181</i>	<i>(0)</i>	<i>(0)</i>
<i>Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	<i>2182</i>	<i>(0)</i>	<i>(0)</i>
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1211404	1361337
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	3363	3680
Інші фінансові доходи	2220	9592	7437
Інші доходи	2240	73879	0
<i>Дохід від благодійної допомоги</i>	<i>2241</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Фінансові витрати	2250	(44395)	(41172)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(34929)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	<i>2275</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1253843	1296353

збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(206239)	(243993)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1047604	1052360
збиток	2355	(0)	(0)

ШЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2263796	2279867
Витрати на оплату праці	2505	1170068	1005847
Відрахування на соціальні заходи	2510	199030	196812
Амортизація	2515	398416	355923
Інші операційні витрати	2520	1180430	1156944
Разом	2550	5211740	4995393

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом) за 2019 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	1253843	0	1296353	0
Коригування на: амортизацію необоротних активів	3505	398416	X	355923	X
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	25010	0	70201	0
збиток (прибуток) від нереалізованих курсових різниць	3515	0	916	0	46
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520	32994	85564	3526	8756
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521	0	0	0	0
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522	0	0	0	0
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523	0	0	0	0
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524	0	0	0	0
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526	0	0	0	0
Фінансові витрати	3540	X	(34803)	X	(33735)
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	218470	555902	12783	578560
Збільшення (зменшення) запасів	3551	0	398987	0	234038
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553	218470	0	0	344522
Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554	0	156915	12783	0
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556	0	0	0	0
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	299	12430	161134	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської	3561	0	12430	156485	0

заборгованості за товари, роботи, послуги					
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562	299	0	4649	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	1309023	0	1346293	0
Сплачений податок на прибуток	3580	X	272265	X	245313
Сплачені відсотки	3585	X	27570	X	28076
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	1009188	0	1100980	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	X	20472	X
необоротних активів	3205	10613	X	7076	X
Надходження від отриманих: відсотків	3215	9592	X	7278	X
дивідендів	3220	3069	X	2703	X
Надходження від деривативів	3225	0	X	0	X
Надходження від погашення позик	3230	0	X	0	X
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	X	0	X
Інші надходження	3250	0	X	0	X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X	0	X	0
необоротних активів	3260	X	712763	X	619569
Виплати за деривативами	3270	X	0	X	0
Витрачання на надання позик	3275	X	0	X	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	X	90164	X	192950
Інші платежі	3290	X	0	X	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	0	779653	0	774990
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	X	0	X
Отримання позик	3305	253128	X	140787	X
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	X	0	X
Інші надходження	3340	0	X	0	X
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	X	0	X	0
Погашення позик	3350	X	323732	X	267486
Сплату дивідендів	3355	X	50187	X	42106
Витрачання на сплату відсотків	3360	X	0	X	28076
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	X	57754		68941
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	X	0	X	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	X	0	X	0
Інші платежі	3390	X	0	X	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	0	178545	0	265822
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	50990	0	60168	0
Залишок коштів на початок року	3405	103577	X	43363	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	916	0	46	0
Залишок коштів на кінець року	3415	155483	0	103577	0

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	93651	111180
первісна вартість	1001	162039	171611
накопичена амортизація	1002	68388	60431
Незавершені капітальні інвестиції	1005	358118	364720
Основні засоби	1010	1824052	2095206
первісна вартість	1011	2964616	3495157
знос	1012	1140564	1399951
Інвестиційна нерухомість	1015	1525	1431
<i>первісна вартість інвестиційної нерухомості</i>	1016	3344	3451
<i>знос інвестиційної нерухомості</i>	1017	1819	2020
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
<i>первісна вартість довгострокових біологічних активів</i>	1021	0	0
<i>накопичена амортизація довгострокових біологічних активів</i>	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	4622	4855
інші фінансові інвестиції	1035	301276	494226
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	879	1416
Відстрочені податкові активи	1045	24260	20457
<i>Гудвіл</i>	1050	0	0
<i>Відстрочені аквізиційні витрати</i>	1060	0	0
<i>Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах</i>	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	229565
Усього за розділом I	1095	2608383	3323056
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	959094	1148345
<i>Виробничі запаси</i>	1101	469726	562313
<i>Незавершене виробництво</i>	1102	85175	125049
<i>Готова продукція</i>	1103	393705	448342
<i>Товари</i>	1104	10488	12641
Поточні біологічні активи	1110	0	0
<i>Депозити перестраховування</i>	1115	0	0
<i>Векселі одержані</i>	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1052457	1371156
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	53972	57497
з бюджетом	1135	38080	19043
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів</i>	1140	0	0
<i>Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків</i>	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	11613	9563
Поточні фінансові інвестиції	1160	20472	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	43363	103577
<i>Готівка</i>	1166	1	0
<i>Рахунки в банках</i>	1167	43362	103577
Витрати майбутніх періодів	1170	4910	5984
<i>Частка перестраховика у страхових резервах</i>	1180	0	0
у тому числі в	1181	0	0
<i>резервах довгострокових зобов'язань</i>	1182	0	0
<i>резервах збитків або резервах належних виплат</i>	1183	0	0
<i>резервах незароблених премій</i>	1184	0	0
<i>інших страхових резервах</i>	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	622	2548
Усього за розділом II	1195	2184583	2717713
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи	1200	0	0

вибуття			
Баланс	1300	4792966	6040769
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	36366	36366
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	30725	28366
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	9441	7082
Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	3505914	4515285
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	3573005	4580017
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	91777	112421
Довгострокові кредити банків	1510	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	7544	162861
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:	1531	0	0
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	99321	275282
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	325273	334669
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за:	1610	159284	54334
довгостроковими зобов'язаннями			
товари, роботи, послуги	1615	342447	432634
розрахунками з бюджетом	1620	76973	74735
у тому числі з податку на прибуток	1621	66948	61852
розрахунками зі страхування	1625	5360	7153
розрахунками з оплати праці	1630	161409	211108
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	1071	10828
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	736	451
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	26408	32580
Доходи майбутніх періодів	1665	1006	6075
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	20673	20903
Усього за розділом III	1695	1120640	1185470
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	4792966	6040769

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	6346224	5583693
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	0	0
<i>Премії підписані, валова сума</i>	2011	0	0
<i>Премії, передані у перестраховання</i>	2012	0	0
<i>Зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	0	0
<i>Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2802614)	(2387764)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	(0)	(0)
Валовий прибуток:	2090	3543610	3195929
збиток	2095	(0)	(0)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	0	0
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	0	0
<i>Зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	0	0
<i>Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	10506	12218
<i>Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2121	0	0
<i>Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	0	0
<i>Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(638008)	(511489)
Витрати на збут	2150	(1241195)	(1071133)
Інші операційні витрати	2180	(313576)	(382943)
<i>Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2181	(0)	(0)
<i>Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1361337	1242582
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	3680	3965
Інші фінансові доходи	2220	7437	2364
Інші доходи	2240	0	0
<i>Дохід від благодійної допомоги</i>	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(41172)	(47681)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(34929)	(70567)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1296353	1130663
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(243993)	(238797)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1052360	891866
збиток	2355	(0)	(0)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2279867	2012767
Витрати на оплату праці	2505	1005847	891095
Відрахування на соціальні заходи	2510	196812	148981
Амортизація	2515	355923	238882
Інші операційні витрати	2520	1156944	993134
Разом	2550	4995393	4284859

Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом) за 2018 рік

СТАТТЯ	Код рядка	За звітний період		За аналогічний період попереднього року	
		надходження	видаток	надходження	видаток
1	2	3	4	5	6
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності					
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	3500	1296353	0	1130663	0
Коригування на:	3505	355923	X	260239	X
амортизацію необоротних активів					
збільшення (зменшення) забезпечень	3510	70201	0	26401	0
збиток (прибуток) від нерезалізованих курсових різниць	3515	0	46	0	130
збиток (прибуток) від неопераційної діяльності та інших негрошових операцій	3520	3526	8756	199679	5493
Прибуток (збиток) від участі в капіталі	3521	0	0	0	0
Зміна вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю, та дохід (витрати) від первісного визнання	3522	0	0	0	0
Збиток (прибуток) від реалізації необоротних активів, утримуваних для продажу та груп вибуття	3523	0	0	0	0
Збиток (прибуток) від реалізації фінансових інвестицій	3524	0	0	0	0
Зменшення (відновлення) корисності необоротних активів	3526	0	0	0	0
Фінансові витрати	3540	X	(33735)	X	(45317)
Зменшення (збільшення) оборотних активів	3550	12783	578560	0	449333
Збільшення (зменшення) запасів	3551	0	234038	0	179706
Збільшення (зменшення) поточних біологічних активів	3552	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги	3553	0	344522	0	244703
Зменшення (збільшення) іншої поточної дебіторської заборгованості	3554	12783	0	0	24924
Зменшення (збільшення) витрат майбутніх періодів	3556	0	0	0	0
Зменшення (збільшення) інших оборотних активів	3557	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточних зобов'язань	3560	161134	0	54443	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги	3561	156485	0	51301	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом	3562	4649	0	3142	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками зі страхування	3563	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з оплати праці	3564	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) доходів майбутніх періодів	3566	0	0	0	0
Збільшення (зменшення) інших поточних зобов'язань	3567	0	0	0	0
Грошові кошти від операційної діяльності	3570	1346293	0	1261786	0

Сплачений податок на прибуток	3580	X	245313	X	202584
Сплачені відсотки	3585	X	28076	X	0
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	1072904	0	1059202	0
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності					
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	20472	X	0	X
необоротних активів	3205	7076	X	3992	X
Надходження від отриманих: відсотків	3215	7278	X	2273	X
дивідендів	3220	2703	X	2570	X
Надходження від деривативів	3225	0	X	0	X
Надходження від погашення позик	3230	0	X	0	X
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	X	0	X
Інші надходження	3250	0	X	0	X
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	X	0	X	20472
необоротних активів	3260	X	619569	X	468500
Виплати за деривативами	3270	X	0	X	0
Витрачання на надання позик	3275	X	0	X	0
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	X	192950	X	20162
Інші платежі	3290	X	0	X	0
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	0	774990	0	500299
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності					
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	X	0	X
Отримання позик	3305	140787	X	113942	X
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	X	0	X
Інші надходження	3340	0	X	0	X
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	X	0	X	0
Погашення позик	3350	X	267486	X	584474
Сплату дивідендів	3355	X	42106	X	33238
Витрачання на сплату відсотків	3360	X	0	X	42660
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	X	68941		11022
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	X	0	X	0
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	X	0	X	0
Інші платежі	3390	X	0	X	0
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	0	237746	0	557452
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	60168	0	1451	0
Залишок коштів на початок року	3405	43363	X	41782	X
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	46	0	130	0
Залишок коштів на кінець року	3415	103577	0	43363	0

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2017 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	42064	46196
первісна вартість	1001	87503	106629
накопичена амортизація	1002	45439	60433

Незавершені капітальні інвестиції	1005	379244	431600
Основні засоби	1010	1609190	1824053
первісна вартість	1011	2527478	2964617
знос	1012	918288	1140564
Інвестиційна нерухомість	1015	936	1525
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	2748	3344
знос інвестиційної нерухомості	1017	1812	1819
Довгострокові біологічні активи	1020	0	0
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	0	0
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	2304	4622
інші фінансові інвестиції	1035	473206	493368
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	192	879
Відстрочені податкові активи	1045	27457	21583
Гудвіл	1050	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0
Усього за розділом I	1095	2534593	2823826
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	799543	959094
Виробничі запаси	1101	495887	541170
Незавершене виробництво	1102	7826	3264
Готова продукція	1103	292736	404156
Товари	1104	3094	10504
Поточні біологічні активи	1110	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	816893	1057985
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	42199	58410
з бюджетом	1135	29641	35914
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	0	14
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9410	7241
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	20472
Гроші та їх еквіваленти	1165	41782	43363
Готівка	1166	0	1
Рахунки в банках	1167	41782	43362
Витрати майбутніх періодів	1170	2779	4910
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0
у тому числі в:	1181	0	0
резервах довгострокових зобов'язань			
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0
Інші оборотні активи	1190	1476	688
Усього за розділом II	1195	1743723	2188091
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0
Баланс	1300	4278316	5011917

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	36366	36366
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0
Додатковий капітал	1410	21284	21284
Емісійний дохід	1411	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	6313	9441

Резервний капітал	1415	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2731455	3712260
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0
Усього за розділом I	1495	2789105	3769910
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	28566	91777
Довгострокові кредити банків	1510	246250	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	7798	7544
Довгострокові забезпечення	1520	0	0
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0
Страхові резерви	1530	0	0
у тому числі:	1531	0	0
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0	0
резерв незароблених премій	1533	0	0
інші страхові резерви	1534	0	0
Інвестиційні контракти	1535	0	0
Призовий фонд	1540	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0
Усього за розділом II	1595	282614	99321
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	414093	325274
Векселі видані	1605	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	223747	159284
товари, роботи, послуги	1615	309314	342446
розрахунками з бюджетом	1620	42051	76717
у тому числі з податку на прибуток	1621	33933	66846
розрахунками зі страхування	1625	4126	5540
розрахунками з оплати праці	1630	126251	127575
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	329	671
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	518	736
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	0	0
Поточні забезпечення	1660	62702	75321
Доходи майбутніх періодів	1665	115	1006
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	23351	28116
Усього за розділом III	1695	1206597	1142686
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0	0
Баланс	1900	4278316	5011917

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2017 рік

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5583124	4612715
Чисті зароблені страхові премії	2010	0	0
Премії підписані, валова сума	2011	0	0
Премії, передані у перестраховання	2012	0	0
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013	0	0

<i>Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	0	0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(2387764)	(2066853)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	(0)	(0)
Валовий прибуток:	2090	3195360	2545862
збиток	2095	(0)	(0)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	0	0
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	0	0
<i>Зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	0	0
<i>Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	0	0
Інші операційні доходи	2120	25581	28450
<i>Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2121	0	0
<i>Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	0	0
<i>Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	0	0
Адміністративні витрати	2130	(511489)	(448023)
Витрати на збут	2150	(1063197)	(949501)
Інші операційні витрати	2180	(265913)	(215083)
<i>Витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>	2181	(0)	(0)
<i>Витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	1380342	961705
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участі в капіталі	2200	3965	1350
Інші фінансові доходи	2220	2364	2169
Інші доходи	2240	523	122
<i>Дохід від благодійної допомоги</i>	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(47681)	(47193)
Втрати від участі в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(62924)	(90701)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	0	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1276589	827452
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(241372)	(151069)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1035217	676383
збиток	2355	(0)	(0)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	2012767	1699259
Витрати на оплату праці	2505	891095	625221
Відрахування на соціальні заходи	2510	148981	106733
Амортизація	2515	252285	184687
Інші операційні витрати	2520	993134	1032414
Разом	2550	4298262	3648314

**Звіт про рух грошових коштів (за непрямим методом)
за 2017 рік**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	5639163	4684934
Повернення податків і зборів	3005	124528	151725
у тому числі податку на додану вартість	3006	124528	151696
Цільового фінансування	3010	11858	9254
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	10404	9254
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	671	329
Надходження від повернення авансів	3020	10280	53574
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	426	42
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	370	4
Надходження від операційної оренди	3040	4708	2338
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	186	0
Надходження від страхових премій	3050	0	0
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	0	0
Інші надходження	3095	48781	9607
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	(2419693	2181228)
Праці	3105	(747582	529120)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(154153	104820)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(428334	248491)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(202584	89318)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(0	0)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(225750	159103)
Витрачання на оплату авансів	3135	(809303	869777)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(0	0)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(33316	11854)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(0	0)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(0	0)
Інші витрачання	3190	(180572	75849)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	1068018	890668
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	0	0
необоротних активів	3205	3704	2120
Надходження від отриманих: відсотків	3215	2224	1520
дивідендів	3220	2570	2262
Надходження від деривативів	3225	0	0
Надходження від погашення позик	3230	0	0
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	0	0
Інші надходження	3250	0	0
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(0	0)
необоротних активів	3260	(477394	41180)

			7
Виплати за деривативами	3270	(0	0)
Витрачання на надання позик	3275	(0	0)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(20162	46937) 8
Інші платежі	3290	(20436	0)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	(509494)	(875283)
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	0	0
Отримання позик	3305	713178	597362
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	0	0
Інші надходження	3340	0	0
Витрачання на: Вкуп власних акцій	3345	(0	0)
Погащення позик	3350	(1183710	66096) 4
Сплату дивідендів	3355	(31577	31326)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(39147	39292)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(11021	9189)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(0	0)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(0	0)
Інші платежі	3390	(2859	3051)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	(555136)	(146460)
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	3388	(131075)
Залишок коштів на початок року	3405	41782	182426
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	(1807)	(9569)
Залишок коштів на кінець року	3415	43363	41782

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФІТОФАРМ"

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2019**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 455	2 062
первісна вартість	1001	3 883	5 124
накопичена амортизація	1002	2 428	3 062
Незавершені капітальні інвестиції	1005	473	931
Основні засоби	1010	69 771	54 316
первісна вартість	1011	176 170	169 994
знос	1012	106 399	115 678
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	94 769	100 719
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	4 315
Усього за розділом I	1095	166 468	162 343
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	46 999	52 008
Виробничі запаси	1101	29 489	29 886
Незавершене виробництво	1102	1 414	1 278
Готова продукція	1103	14 726	18 592
Товари	1104	1 370	2 252
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	125 659	93 072
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	1 398	590
з бюджетом	1135	8 880	2 892
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2 627	13 072
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	9	200
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	9	200
Витрати майбутніх періодів	1170	5 205	2 006
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в:	1180	-	-
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-

резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	3	-
Усього за розділом II	1195	190 780	163 840
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	357 248	326 183

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	61 129	61 129
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	37 137	24 666
Додатковий капітал	1410	-	-
Емісійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 433	1 433
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	37 349	50 644
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435	-	-
Усього за розділом I	1495	137 048	137 872
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	7 993	5 648
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	99 999	101 477
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	107 992	107 125
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	29 220	30 578
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	2 800
товари, роботи, послуги	1615	70 494	39 231
розрахунками з бюджетом	1620	882	926
у тому числі з податку на прибуток	1621	654	654
розрахунками зі страхування	1625	292	368
розрахунками з оплати праці	1630	1 226	1 437
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	4	-
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	59	59
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	2 592	2 484
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	7 439	3 303
Усього за розділом III	1695	112 208	81 186
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	357 248	326 183

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2019 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Ста ття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	421 332	464 579
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	-	-
<i> премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i> премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i> зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i> зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(170 889)	(179 217)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	250 443	285 362
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	-	-
<i> зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i> зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	9 912	6 884
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(83 729)	(20 558)
Витрати на збут	2150	(129 547)	(206 053)
Інші операційні витрати	2180	(9 446)	(7 871)
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	37 633	57 764
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	60	48
Інші доходи	2240	97 493	397
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(39 020)	(47 015)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(94 857)	(2 717)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 309	8 477
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(485)	(1 946)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			

прибуток	2350	824	6 531
збиток	2355	(-)	(-)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	139 368	153 787
Витрати на оплату праці	2505	38 337	33 510
Відрахування на соціальні заходи	2510	7 396	6 547
Амортизація	2515	17 650	6 190
Інші операційні витрати	2520	192 440	210 194
Разом	2550	395 191	410 228

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2019 рік

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	475 333	441 027
Повернення податків і зборів	3005	17 643	10 949
у тому числі податку на додану вартість	3006	17 643	10 949
Цільового фінансування	3010	-	-
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	8 544	11 283
Надходження від повернення авансів	3020	17 705	3 150
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	3 686	864
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(367 085)	(314 671)
Праці	3105	(30 185)	(25 599)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(9 080)	(7 078)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(10 217)	(9 271)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(2 829)	(2 488)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(7 388)	(6 783)
Витрачання на оплату авансів	3135	(51 682)	(55 393)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(3 827)	(108)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(901)	(2 641)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	49 934	52 512
II. Рух коштів у результаті інвестиційної			

діяльності			
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих: відсотків	3215	60	48
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255	(5 002)	(17 506)
необоротних активів	3260	(4 128)	(5 763)
Виплати за деривативами	3270	(-)	(-)
Витрачання на надання позик	3275	(-)	(-)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	-	-
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-9 070	-23 221
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від: Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	148 898	92 245
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	147 363	79 008
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(42 208)	(43 537)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-40 673	-30 300
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	191	-1 009
Залишок коштів на початок року	3405	9	1 018
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	-
Залишок коштів на кінець року	3415	200	9

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФІТОФАРМ"** Дата (рік, місяць, число) _____
Територія **Дніпровська** за ЄДРПОУ _____
Організаційно-правова форма господарювання **Акціонерне товариство** за КОАТУУ _____
Вид економічної діяльності **Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів** за КОПФГ _____
Середня кількість працівників **1 457** за КВЕД _____
Адреса, телефон **проект Павла Тичини, буд. 1В, оф. А504, м. Київ, 02152** 3905291
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого виводяться в гривнях з копійками)
Складено (зробити позначку "у" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

КОДИ		
2019	01	01
05430596		
8036600000		
230		
21.20		

V

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на **31 грудня 2018** р.

Форма №1 Код за ДКУД **1801001**

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1 359	1 455
первісна вартість	1001	3 491	3 883
накопичена амортизація	1002	2 132	2 428
Незвершені капітальні інвестиції	1005	509	473
Основні засоби	1010	33 117	69 771
первісна вартість	1011	59 270	176 170
знос	1012	26 153	106 399
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
Знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	45 669	94 769
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені інвестиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	80 654	166 468
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	43 524	46 999
Виробничі запаси	1101	23 571	29 489
Незвершене виробництво	1102	1 360	1 414
Готова продукція	1103	14 568	14 726
Товари	1104	4 025	1 370
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестрахування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	69 714	125 659
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	6 643	1 398
з бюджетом	1135	12 680	8 880
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	38 110	2 627
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 018	9
Готівка	1166	-	-
Рахунки в банках	1167	1 018	9
Витрати майбутніх періодів	1170	4 034	5 205
Частина перестрахування у страхових резервах у тому числі в:	1180	-	-
резервах довгострокових зобов'язань	1181	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-
резервах незароблених премій	1183	-	-

інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	175 723	3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	190 780
Баланс	1300	256 377	357 248

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (шпівовий) капітал	1400	61 129	61 129
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	5 139	37 137
Додатковий капітал	1410	-	-
Емійний дохід	1411	-	-
Накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	1 433	1 433
Нерозподілений прибуток (неокритий збиток)	1420	28 277	37 349
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Вилучений капітал	1430	(-)	(-)
Інші резерви	1435	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	95 978	137 048
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1 233	7 993
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	105 909	99 999
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:			
резерв довгострокових зобов'язань	1531	-	-
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
Усього за розділом II	1595	107 142	107 992
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	18 542	29 220
Векселі видані	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	26 963	70 494
розрахунками з бюджетом	1620	813	882
у тому числі з податку на прибуток	1621	665	654
розрахунками зі страхування	1625	204	292
розрахунками з оплати праці	1630	877	1 226
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	19	4
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	59	59
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	1 990	2 592
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від нерестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	3 790	7 439
Усього за розділом III	1695	53 257	112 208
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
V. Чиста цартість акцій недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
Баланс	1900	256 377	357 248

Керівник

Тілахун Гобезайсху Єнасу

Головний бухгалтер

Ситник Ірина Володимирівна

† Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

Підприємство ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФІТОФАРМ" Дата (рік, місяць, число) 2019 01 01
 (найменування) за ЄДРПОУ 05430596

КОДИ		
2019	01	01
05430596		

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
 за Рік 2018 р.

Форма N2 Код за ДКУД **1801003**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	464 579	353 791
<i>Чисті зароблені страхові премії</i>	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(179 217)	(137 530)
<i>Чисті понесені збитки за страховими виплатами</i>	2070	-	-
Валовий:			
прибуток	2090	285 362	216 261
збиток	2095	(-)	(-)
<i>Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань</i>	2105	-	-
<i>Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів</i>	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	6 884	2 056
<i>у тому числі:</i>	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	(20 558)	(19 730)
Витрати на збут	2150	(206 053)	(143 932)
Інші операційні витрати	2180	(7 871)	(7 927)
<i>у тому числі:</i>	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	57 764	46 728
збиток	2195	(-)	(-)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	48	124
Інші доходи	2240	397	32 067
<i>у тому числі:</i>	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	(47 015)	(42 041)
Втрати від участі в капіталі	2255	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(2 717)	(31 990)
<i>Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті</i>	2275	-	-

Продовження додатка 2

Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	8 477	4 888
збиток	2295	(-)	(-)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1 946)	(1 695)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	6 531	3 193
збиток	2355	(-)	(-)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	34 539	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	34 539	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	34 539	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	41 070	3 193

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	153 787	107 930
Витрати на оплату праці	2505	33 510	26 639
Відрахування на соціальні заходи	2510	6 547	5 245
Амортизація	2515	6 190	6 261
Інші операційні витрати	2520	210 194	149 306
Разом	2550	410 228	295 381

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	79388663	79388663
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	79388663	79388663
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,08227	0,04022
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,08227	0,04022
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Головний бухгалтер

Тілахун Гобезайеху Євазу

Ситник Ірина Володимирівна

Підприємство **ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ФІТОФАРМ"**
(найменування)

Дата (рік, місяць, число)
за СДРГІОУ

КОДИ		
2019	01	01
05430596		

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)
за **Рік 2018** р.

Форма N3 Код за ДКУД 1801004

Стаття	Код	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	441 027	375 045
Повернення податків і зборів	3005	10 949	-
у тому числі податку на додану вартість	3006	10 949	-
Цільового фінансування	3010	-	-
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011	-	-
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	11 283	5 145
Надходження від повернення авансів	3020	3 150	1 948
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	-	-
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	-	-
Надходження від операційної оренди	3040	-	-
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045	-	-
Надходження від страхових премій	3050	-	-
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055	-	-
Інші надходження	3095	864	766
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	(314 671)	(249 245)
Праці	3105	(25 599)	(21 334)
Відрахувань на соціальні заходи	3110	(7 078)	(5 743)
Зобов'язань з податків і зборів	3115	(9 271)	(6 234)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	(2 488)	(806)
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	(6 783)	(5 428)
Витрачання на оплату авансів	3135	(55 393)	(69 091)
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	(108)	(263)
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	(-)	(-)
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	(-)	(-)
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	(-)	(-)
Інші витрачання	3190	(2 641)	(775)
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	52 512	30 219
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200	-	-
необоротних активів	3205	-	-
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215	48	-
дивідендів	3220	-	-
Надходження від деривативів	3225	-	-
Надходження від погашення позик	3230	-	-
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235	-	-
Інші надходження	3250	-	-

Витрачання на придбання фінансових інвестицій необоротних активів	3255	(17 506)	(-)
Виплати за деривативами	3260	(5 763)	(2 531)
Витрачання на надання позик	3275	(-)	(-)
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	(-)	(-)
Інші платежі	3290	(-)	(-)
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-23 221	-2 531
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від Власного капіталу	3300	-	-
Отримання позик	3305	92 245	110 654
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310	-	-
Інші надходження	3340	-	-
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345	(-)	(-)
Погашення позик	3350	79 008	105 113
Сплату дивідендів	3355	(-)	(-)
Витрачання на сплату відсотків	3360	(43 537)	(35 309)
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	(-)	(-)
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	(-)	(-)
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	(-)	(-)
Інші платежі	3390	(-)	(-)
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-30 300	-29 768
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-1 009	-2 080
Залишок коштів на початок року	3405	1 018	3 098
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-	-
Залишок коштів на кінець року	3415	9	1 018

Керівник

Головний бухгалтер

Тілахун Гобезайєху Єіасу

Ситник Ірина Володимирівна

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2017**

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	1648	1359
первісна вартість	1001	3063	3491
накопичена амортизація	1002	1415	2132
Незавершені капітальні інвестиції	1005	862	509
Основні засоби:	1010	38858	33117
первісна вартість	1011	60740	59270
знос	1012	21882	26153
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	77263	45669
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	118631	80654
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	42592	43524
Виробничі запаси	1101	20637	23571
Незавершене виробництво	1102	1130	1360
Готова продукція	1103	15423	14568
Товари	1104	5402	4025
Поточні біологічні активи	1110		
Депозити перестраховання	1115		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	55104	69714
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	3658	6643
з бюджетом	1135	6380	12680
у тому числі з податку на прибуток	1136	192	
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2991	38110
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	3098	1018
Готівка	1166	107	
Рахунки в банках	1167	2991	1018
Витрати майбутніх періодів	1170	4500	4034
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		

резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	4	
Усього за розділом II	1195	118327	175723
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	236958	256377

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	61129	61129
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405	5805	5139
Додатковий капітал	1410		
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	1433	1433
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	24418	28277
Неоплачений капітал	1425	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	92785	95978
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	1200	1233
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515	105909	105909
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595	107109	107142
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	13000	18542
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість:	1610		
за довгостроковими зобов'язаннями			
за товари, роботи, послуги	1615	20724	26963
за розрахунками з бюджетом	1620	144	813
за у тому числі з податку на прибуток	1621		665
за розрахунками зі страхування	1625	205	204
за розрахунками з оплати праці	1630	867	877
за одержаними авансами	1635	30	19
за розрахунками з учасниками	1640	59	59
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	1603	1990

Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	432	3790
Усього за розділом III	1695	37064	53257
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	236958	256377

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2017 рік**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	353791	292637
Чисті зароблені страхові премії	2010		
Премії підписані, валова сума	2011		
Премії, передані у перестраховання	2012		
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	-137530	-119611
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		
Валовий: прибуток	2090	216261	173026
Валовий: збиток	2095	()	()
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		
Інші операційні доходи	2120	2056	1699
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		
Адміністративні витрати	2130	-19730	-16242
Витрати на збут	2150	-143932	-130328
Інші операційні витрати	2180	-7927	-4614
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	46728	23541
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	()	()
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220	124	163
Інші доходи	2240	32067	176
Дохід від благодійної допомоги	2241		
Фінансові витрати	2250	-42041	-21560
Втрати від участі в капіталі	2255	()	()
Інші витрати	2270	-31990	-357
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні	2275		

статті			
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	4888	1963
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	()	()
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-1695	-1492
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3193	471
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	()	()

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Матеріальні затрати	2500	107930	80143
Витрати на оплату праці	2505	26639	19615
Відрахування на соціальні заходи	2510	5245	3897
Амортизація	2515	6261	7326
Інші операційні витрати	2520	149306	132375
Разом	2550	295381	243356

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом) за 2017 рік

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
I. Рух коштів у результаті операційної діяльності			
Надходження від:			
Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	375045	310556
Повернення податків і зборів у тому числі податку на додану вартість	3005		
Цільового фінансування	3010		
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011		
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	5145	5728
Надходження від повернення авансів	3020	1948	50
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025		
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035		
Надходження від операційної оренди	3040		
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045		
Надходження від страхових премій	3050		
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055		
Інші надходження	3095	766	431
Витрачання на оплату:			
Товарів (робіт, послуг)	3100	-249545	-212028
Праці	3105	-21334	-15745
Відрахувань на соціальні заходи	3110	-5743	-4630
Зобов'язань з податків і зборів	3115	-6234	-4798
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	-806	-503
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	()	()
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	-5428	-4295
Витрачання на оплату авансів	3135	-69091	-60031
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	-263	-583
Витрачання на оплату цільових внесків	3145	()	()

Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	()	()
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155	()	()
Інші витрачання	3190	-775	-3117
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	29919	15833
II. Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності			
Надходження від реалізації:			
фінансових інвестицій	3200		64617
необоротних активів	3205		
Надходження від отриманих:			
відсотків	3215		163
дивідендів	3220		
Надходження від деривативів	3225		
Надходження від погашення позик	3230		
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235		
Інші надходження	3250		
Витрачання на придбання:			
фінансових інвестицій	3255	()	-77263
необоротних активів	3260	-2231	-15077
Виплати за деривативами	3270	()	()
Витрачання на надання позик	3275	()	()
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	()	()
Інші платежі	3290	()	()
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-2231	-27560
III. Рух коштів у результаті фінансової діяльності			
Надходження від:			
Власного капіталу	3300		
Отримання позик	3305	110654	23500
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310		
Інші надходження	3340		
Витрачання на:			
Викуп власних акцій	3345	()	()
Погашення позик	3350	105113	15500
Сплату дивідендів	3355	()	()
Витрачання на сплату відсотків	3360	-35309	-2019
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	()	()
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370	()	()
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375	()	()
Інші платежі	3390	()	()
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-29768	5981
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	-2080	-5746
Залишок коштів на початок року	3405	3098	8825
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410		19
Залишок коштів на кінець року	3415	1018	3098